

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

**MOLLA HASAN
YÛSUF U ZÛLEYHÂ
1-55 SAYFA ARALIKLARI**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan:

Gözde MERCAN

İstanbul, 2018

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

**MOLLA HASAN
YŪSUF U ZŪLEYHĀ
1-55 SAYFA ARALIKLARI**

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan:

Gözde MERCAN

Öğrenci No:

150796007

Danışman:

Prof. Dr. İ.Güven KAYA

İstanbul, 2018

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Molla Hasan Yūsuf u Züleyhā 1 – 55 Sayfa Aralıkları** “ Molla Hasan” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 28.12.2017

Gözde MERCAN

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ,
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

28/12../2017

Enstitümüz *Türk Dili ve Edebiyatı* Anabilim Dalı *Türk Dili ve Edebiyatı* Programı yüksek lisans öğrencilerinden 150796007 numaralı *Gözde MERCAN* "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Molla Hasan Yusuf u Züleyha 1-55 Sayfa Aralıkları* " konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 12.09.2017 tarih ve 2017/35 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (45.) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında *oyçokluğu/oybirliği* ile *Kabul/Red-veya Düzeltme* kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Prof. Dr. İ. Güven KAYA
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Ali ŞEYLAN
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Didem ADALI BÜYÜKARMAN
(Yıldız Teknik Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Gözde MERCAN
Danışmanı : Prof. Dr. İdris Güven Kaya
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans Tezi, 2018
Alanı : Türk Dili ve Edebiyatı
Anahtar Kelimeler : Yusuf ve Züleyha, Molla Hasan, Kur'an Hikayeleri

Z

MOLLA HASAN YSUF U ZLEYH 1-55 SAYFA ARALIKLARI

Bu alışmada Molla Hasan Paşa tarafından yazılan 17. yüzyıla ait Yusuf ve Züleyha adlı eseri günümüz diline çevirerek incelenmesi gerçekleşmiştir. Eserde Yusuf ve Züleyha'nın aşkı üzerinde durulmuş, Hz. Yusuf'un hikayesine de yer verilmiştir. Hikaye hem yazılı olarak hem de sözlü olarak Türk edebiyatının sıklıkla işlenen konuları arasında yer almıştır. Eserin ilk olarak çevirisi yapılış, transkripsiyon alfabesiyle yazılış daha sonra günümüz diline çevrilmiştir. Eseri incelerken izlediğim yol hikayenin aslına sadık kalmak olmuştur. Kur'an-ı Kerim'de de yer alan peygamber hikayeleri, Türk edebiyatı bakımından da önem teşkil etmiştir. Kutsal kitaplarda yer alması bakımından önem teşkil eden bu hikye; Tevrat'ta yer almıştır. Yusuf ve Züleyha eserinin asıl konusu ikili aşk olsa da; Yusuf peygamberin hayatı, peygamberlik sürecinin nasıl işlediği ele alınmıştır. Yusuf peygamberin kardeşlerinin ve babası Yakup peygamberin tutumları eserde sıklıkla yer almaktadır. Konusu itibariyle edebiyatımızda sıklıkla karşılaştığımız aşk teması üzerinde durulmuştur. Yusuf ve Züleyha hikayesi işlenmesi bakımından sadece Türk edebiyatında değil Arap ve Fars edebiyatında da geniş yer bulmuştur. Yusuf ve Züleyha mesnevisini ele alırken dönemin şartlarını göz önünde bulundurarak bu çizginin dışına ıkılmamaya alışılmıştır. Yusuf ve Züleyha hikyelerine baktığımızda hem manzum hem mensur şekilde yazıldığı gzlenmiştir.

Name and Surname : Gözde MERCAN

Supervisor : Prof.Dr.İdris Güven Kaya

Degree and Date : Master, 2018

Major : Turkish Language and Literature

Key Words :Yusuf and Züleyha, Molla Hasan, Kur'an Stories

ABSTRACT

MOLLA HASAN YÛSUF AND ZÛLEYHĀ 1-55 PAGE INTERVALS

In this study, the work of Yusuf and Züleyha which was written by Molla Hasan Pasha in the 17th century was translated to contemporary language and examined. In this piece, it has been focused on the love of Yusuf and Züleyha and Hz. Yusuf's story is also included. The story both written and oral take part in Turkish Literature as a frequently processed subject. Firstly the study was translated which was written with alphabet of transcription and then translated to contemporary language. While dealing with study, I stick to the story. Prophet stories included in Kuran-ı Kerim are important in point of being in the holy books. Besides the piece of Yusuf and Züleyha's main theme is dual love, Hz. Yusuf's life, his Prohetic process has also been discussed. The attitudes of Hz. Yusuf's brothers and his father Yakup Prophet frequently take part in the piece. It has been focused on love theme which met frequently in our Literature as of its subject. It is widely take part in not only Turkish Literature but also Arabian and Persian Literature in point of the processing of Yusuf and Züleyha's story. While dealing with the masnavi Yusuf and Züleyha, it has been tried not to get out of this lime considering the conditions of the period. When we look at the stories of Yusuf and Züleyha, it has been observed that it was written both prose and poem.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ

ABSTRACT

İÇİNDEKİLER	i
KISALTMALAR	ii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1.XVII. YÜZYIL TÜRK EDEBİYATI	2
1.2. DİĞER YUSUF VE ZÜLEYHA'LAR	3

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. MOLLA HASAN'IN HAYATI	5
2.2. MOLLA HASAN'IN DİĞER ESERLERİ VE NÜSHALARI	6

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. XVII. YÜZYIL VE YUSUF VE ZÜLEYHA MESNEVİSİNİN DİL ÖZELLİKLERİ	8
3.2. YUSUF VE ZÜLEYHA MESNEVİSİ'NİN VEZİN VE KAFİYE ÖZELLİKLERİ.....	10
3.3. YUSUF VE ZÜLEYHA BOZUK VEZİNLER VE AKSAK VEZİNLERİ	11
3.4.YUSUF VE ZÜLEYHA HİKAYESİNİN ÖZETİ	12

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	14
4.2. TRANSKRİPSİYONLU METİN	15
4.3. METNİN GÜNÜMÜZ DİLİNE ÇEVİRİLMESİ.....	101

SONUÇ..... 135

KAYNAKÇA

METNİN TIPKI BASIMI

ÖZ GEÇMİŞ..... 166

KISALTMALAR

ar. : Arapça.

bkz. : Bakınız.

Doç. : Doçent.

Dr. : Doktor.

far. : Farsça.

Gör. : Görevlisi.

Hz. : Hazreti

Öğr. : Öğretim.

prof. : Profesör.

s. : Sayfa.

st. : Satır

TDK : Türk Dil Kurumu.

vb. : ve benzeri.

Yrd. : Yardımcı

yk. : Yaprak

GİRİŞ

Mesnevi; Arap, Fars ve Osmanlı Edebiyatı için oldukça önemli bir tür olup ‘ikişerli, ikili’ anlamına gelmektedir. Literatürümüze baktığımızda başta aşk konulu mesneviler olmak üzere pek çok konuda mesnevi yazılmıştır. Kendi içinde konuların tamamlanması, konu bütünlüğüne dikkat edilen bu tür bilhassa Divan edebiyatının yapı taşları arasındadır.

İncelemiş olduğum Yusuf Peygamber Mesnevisi kutsal kitaplarda da sıkça yer verilmiş Yusuf Peygamber ve Mağrip Şahı Taymus’un kızı Züleyha arasında geçmektedir. Mitoloji unsurlarının ve destansı anlatımları dışında dini içerikler içermesi bakımından önem arz etmektedir

Türk edebiyatı konu anlayışı itibariyle; halk hikayelerine, nesilden nesile aktarılan kıssalara ve bilhassa konu bakımından dini ve sosyal içerikli konulara fazlaca yer vermiştir. Yusuf kıssası kutsal kitaplarda da bahse konu geçmesi bakımından bilhassa halk mesnevilerine sıkça konu olmuştur. Yusuf ve Züleyha mesnevisi ilk olarak Tevrat kutsal kitabında geçmektedir. Yusuf Peygamber hikayesi sadece Türk edebiyatında değil gerek Arap gerek Fars edebiyatlarında da sıkça işlenen bir konudur. Kıssalar geleneği özellikle aşk konusunu kendilerine ana tema edinip ikili ilişkiler üzerinde sıkça durulmuştur. Yusuf ve Züleyha kıssası diğer mesnevilerden farklı olarak Züleyha’nın yani kadının aşkı üzerinde durulması bakımından farklılık beyan etmektedir.

Üzerinde çalışmış olduğum kıssa Yusuf ve Züleyha isimli mesnevi olup Molla Hasan tarafından 17. yüzyılda istihzah edilmiştir. Bu kıssa Hacı Bayram Veli’nin müridi Yazıcıoğlu Mehmed Bey tarafından kaleme alınmıştır. Edebi eserler dönemin yaşayış ve kültürel anlayışlarını yansıtma bakımından adeta birer kaynak özelliği göstermektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1.XVII. YÜZYIL TÜRK EDEBİYATI

Özellikle siyasi anlamda Türk toplumunun zirvesinin yaşandığı dönem olan XVI. yüzyılın ardından XVII. yüzyıl bir duraklama döneminin başlangıcıdır. Aslında XVI. yüzyılın sonuna doğru, özellikle de III. Murad döneminden (1574- 1595) itibaren toplum, bir çözülmenin içine sürüklenmeye başladı. Fakat bu yüzyılda da dünyanın en büyük devletlerinden biri olan Osmanlı Devleti'nin sıkıntılı konumunu ancak işin uzmanları fark edebiliyordu. Toplum bazı sıkıntılarla yüzyüze olmakla birlikte bunlar henüz geniş kitlelere yayılmamıştı. Bu yüzyılda özellikle II. Osman'ın öldürülmesiyle büyük sorunlar yaşayan Osmanlı devlet yönetimi sırasında biraz nefes almış, fakat hem Celali isyanları hem de Kadızadeliiler ile Siyasililer arasındaki kültürel mücadele toplumda yaralar açmış, iktisadi alanlarda ortaya çıkan sıkıntılar da bütün bu olumsuz gelişmeleri hızlandırdı. Özellikle bozgunla sonuçlanan Viyana kuşatması ve ardından imzalanan Karlofça Anlaşması (1699), Osmanlı toplumunu artık duraklama döneminden gerilemeye itti. Siyasi alandaki bu başarısızlıklar yüzyılın sonunda artık geniş kitlelere de siyaset etti ve toplum kendi değerlerinden kuşku duymaya başladı. Fakat ortada henüz zihniyete yansıyan bir etkiden söz etmek mümkün değildir. Ama Osmanlı toplumu bu yüzyılda artık misyonu, hedefi ve heyecanı olan bir toplum görüntüsünden çıkmıştır. Bunun sonucu olarak da benzer konumda olan bütün toplumlar gibi işin özüyle değil, dış görünüşüyle ruhuyla değil, kabuğuyla meşgul olmaları ön plana çıkmıştır. İlerde görüleceği gibi bu şekli ilginin sanata yansımaları da kaçınılmazdır. XVI. yüzyılda Kanuni'nin padişah, Sokullu'nun vezir, Sinan'ın mimar, Baki'nin şair Ebusuud Efendi'nin bilgin olarak tamamladığı muhteşem uyumlu tablo gitmiş, onun yerine kolay etki altında kalan zayıf karakterli padişahlar, yozlaşmış ilmi anlayış, para karşılığı alınıp satılan görevler, sık sık karşılaşılan aziller ve bütün bunların sonucunda ortaya çıkan iktidarsızlık topluma hakim olmuştur.

Devletin siyasi alandaki bu olumsuz görüntüsüne rağmen XVII. yüzyıl Türk edebiyatı yükseliş ve gelişimini sürdürmeye devam etmiştir. Toplumsal hayatla daima yakın ilişki içinde olan edebiyatın, tersine bir manzarayla gelişimini sürdürmesi ilk bakışta şaşırtıcı görünürse de divan edebiyatının kendine has mantığı içinde bunu tabii karşılamak gerekir.

1.2. DİĞER YUSUF VE ZÜLEYHA'LAR

İlk bilinen Yusuf ve Züleyha mesnevisi 1232-1233'te Yesevi dervişlerinden Ali tarafından yazılmıştır. Hece vezniyle dörtlükler halinde düzenlenen ve Fars edebiyatındaki örneklerine benzemeyip kısmen orijinal sayılan eser yayımlanmıştır. İkinci eser Haliloğlu Ali'ye ait olup Kıvrımlı Mahmud'un Kıpçak Türkçesiyle kaleme aldığı, ancak yarım kalan Yusuf ve Züleyha'dan Anadolu Türkçesi'ne tamamlanarak aktarılmış ve İsmail Hikmet Ertaylan tarafından tıpkıbasımı yapılmıştır. XVI. yüzyılda yazılan Yusuf ve Züleyha'lar arasında en dikkate değer olanı Şeyyad Hamza'nın lirik anlatımı ve akıcı üslubuyla mesnevi hem çok okunmuş hem de sonraki eserlere örnek oluşturmuştur. Kesin adı ve ne zaman yaşadığı bilinmeyen Süle Fakih'in Yusuf ve Züleyha'sı 5005 beyitlik bir eserdir. Yalın bir Türkçe ile kaleme alınan mesnevinin on yedi nüshası bilinmektedir. Aynı yüzyılda Yusuf ve Züleyha mesnevileri içinde önemli bir eser de Erzurumlu Darir'in kaleme aldığı mesnevidir. Tek nüshası bulunan mesnevi 2126 beyit olup ayrıca çeşitli kahramanların ağzından söylenmiş yirmi bir gazel içerir. Bu eser de daha sonraki Yusuf ve Züleyha mesnevilerini hayli etkilemiştir. Gerek Şeyyad Hamza'nın gerekse Darir'in eserleri Eski Anadolu Türkçesi'nin güzel örnekleri arasındadır ve dil özellikleri bakımından önemlidir.

XV. yüzyılda Yusuf ve Züleyha mesnevisi yazan şairler arasında Nahifi (2653 beyit), Hatayi (1234 beyit), ve Akkoyunlu Ahmedî'nin (2986 beyit) adları anılsa da asıl çağa damgasını vuran eser Hamdullah Hamdi'ye aittir. Yusuf ve Züleyha'lar arasında çok önemli kabul edilen bu mesnevi Molla Camî'nin aynı adı taşıyan mesnevisinden ilham alınarak yazılmıştır; ancak ihtiva ettiği milli ve mahalli unsurlarla Türk insanının duyguları ve geleneğini de çok iyi yansıtmaktadır. Lirik bir üslupla yazılan, anlatımda Züleyha'nın öne çıkarıldığı mesnevi 6241 beyittir. Kendisi de on bir kardeşin en küçüğü olan Hamdullah Hamdi, adete kendi başından geçenlerle paralellik kurarak kaleme aldığı bu eserini II. Beyazıt'a sunmuş, fakat beklediği ilgiyi görememiştir. Mesnevide ayrıca dokuzu Züleyha'ya ait değişik kahramanlarca söylenmiş on beş gazel bulunmaktadır. Aynı yüzyıla ait Yusuf ve Züleyha'lar arasında, Hüseyin Baykara adına Çağatayca yazılan ve Hamidi'ye yahut Kutbüddin Ahmet Cam Cendepil'e nispet edilen eserle Anadolu sahasında Çakerî'ye izafe edilen 4200 beyitlik mesnevi sayılabilir.

XVI. yüzyılda kaleme alınan ilk Yusuf ve Züleyha kimliği tam tespit edilemeyen Şerifi adlı bir şaire ait olup 1172 beyittir. Ardından Kemalpaşazade'nin Molla Cami'nin etkisinde yazdığı 7777 beyitlik eseri Taşlıcalı Yahya'nın Hamdullah Hamdi'yi örnek alıp nazmettiği 5179 beyitlik başarılı mesnevisi, Gubari'nin yalın bir Türkçe ile kaleme aldığı 2106 beyitlik eseriyle Hamidizade Celili'nin mesnevisi gelir. XVII. yüzyılda bu alanda Bursalı Hevai

Mustafa, Zihni Abdüddelil ve Rif'ati Abdülhay efendilerin adı zikredilebilir. XVII. yüzyıldan sonra yazılan mesneviler eskileri kadar başarılı değildir; bunlardan Köprülüzade Esad Paşa, Molla Hasan, Ahmedi'nin eserleri sayılabilir. Aynı dönemde Türkmen sahasında Nevruzi'nin Yusuf u Züleyha'sı sevilerek okunmuştur. Eserde mesnevi dışında farklı nazım şekillerinde şiirler de vardır. XIX. yüzyıl Taib'in Yusuf u Züleyha'sı yirmi sekiz gazel ve dört murabba ilavesiyle 2488 beyite çıkmış, Ateşzade Mehmet İzzet Paşa'nın eseri ise yarım kalmıştır. Mensur Yusuf ve Züleyha yazarlar arasında Celalzade Mustafa Çelebi, Galatalı Mehmed, b.İbrahimer, Altıparmak Mehmed Efendi'nin isimleri zikredilir. Doğrudan basılarak çoğaltılan ilk Yusuf ve Züleyha kitabı Süleyman Tevfik'e aittir. Bibliyografyada yer alanlar dışında çeşitli incelemelerle birlikte yayımlanan Yusuf ve Züleyha mesnevileri şunlardır: Dehri Dilçin, Şeyyad Hamza Yusuf ve Zeliha; Hamdullah Hamdi'nin Yusuf ve Zeliha mesnevisi; Diyarbakırlı Ahmedi, Yusuf u Züleyha: inceleme, metin, sözlük, Öznur Tuba Aktaş, Köprülüzade Esad Paşa'nın Terceme-i Yusuf u Züleyha Adlı Eserinin Bilimsel Yayını ile Eserin Şekil Muhteva Bkımından İncelenmesi, İbrahim Taş, Yusuf ve Zeliha, Melike Gökcan Türkdoğan, Klasik Türk Edebiyatında Yusuf u Züleyha Mesnevileri Üzerine Mukayeseli Bir Çalışma, Oflu Bilal Efendi, Kıssa-i Yusuf u Zeliha. Bu mesnevi üzerine yazılmış çok sayıda tez, kitap, makale, bildiri Hanife Kozcu tarafından bir makalede toplanmıştır. Yusuf ve Züleyha modern Türk edebiyatının da konuları arasında yer almış, bu hususta manzum ve mensur çeşitli eserler yazılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır: Nazan Bekiroğlu, Kalbin Üstünde Titreyen Hüzün: Yusuf ile Züleyha, Melek Özlem Sezer, Yusuf ile Zeliha, Nurullah Çetin, Yeni Türk Şairinin Yusuf ve Züleyha Hikayesi Duyarlığı. ¹

¹Türkiye Diyanet Vakfı, *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 44, İstanbul, 2013, s. 39-40.

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. MOLLA HASAN'IN HAYATI

Molla Hasan, Yıldırım Beyazid devrinde yani XIV. ve XV. yüzyıl arasında yaşamıştır. Müellif hakkında yazılan kaynaklar oldukça sınırlıdır ve yeterli bilgiler bulunmamaktadır. Elde edilen kaynaklarda Molla Hasan'nın devlet hizmetinde bulunduğu, siyaset hayatında da yer aldığı bilinmektedir. İncelemiş olduğum Yusuf ve Züleyha kısasının Yazıcıoğlu Mehmed tarafından yazıldığı, Hasan Paşa tarafından eserin giriş bölümünde yer almaktadır. Aynı şekilde Yazıcıoğlu'nun aslının Malgara'dan olup Hacı Bayram Veli'nin müridi olduğunda mesnevinin giriş kısmının başında yer almaktadır.

Molla Hasan'ın Ala al-din al-Asvad'ın ilk oğludur. Hasan Paşa'nın askeri alanda paşa olmadığını, zâtın yaşadığı dönemde askeriye dışında büyük çocuklara da Paşalık ünvanı verildiğine rastlıyoruz. Molla Hasan öğrenim hayatına babasından aldığı derslerle başladığını, bunun sonrasında Camal al-din al-Aksarayı'de, Molla Fenari ile öğrenim hayatına devam ettiğini görüyoruz. Hasan Paşa'nın devlet hizmetinde çalıştığı bilinmektedir.

Molla Hasan'nın 827'de vefat ettiğini ve mezarının Bursa'da Deveciler kabrinin karşısındaki medresede olduğuna rastlamaktayız.²

²Osman Keleş, *Molla Hasan Paşa Hayatı, Eserleri ve Eserlerinin Süleymaniye Kütüphanesindeki Nüshalarının Tasvifi*, İstanbul Üniversitesi Bitirme Tezi, 1982.

2.2. MOLLA HASAN'IN DİĞER ESERLERİ VE NÜSHALARI

Molla Hasan'ın eserleri matbu değildir. Birçok eserleri müstensih edilmiştir. Süleymaniye ve İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde yer almaktadır.

Eserleri;

I-İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde olan nüshası;

Yusuf ve Züleyha mesnevisi, 220 sayfa olup ilk 1-60 sayfasını incelemiş olduğum eser matbu değildir. Okunaklı ve anlaşılır olan eserin yer yer vezin hataları mevcuttur.

II-Reşid Efendi;1232,

Miklaphı,şirazeli,ebur kağıtla kaplanmıştır.Cilt iyi durumda olsa da nemden etkilenmiş ve tahribata uğramıştır.Eser 117 sayfadır ve bazı yerleri kırmızı kalemle çizilmiştir.Varaklar kırmızı tek çizgiden ibaret bir cetvel içindedir.Hicri olarak 998 Sa'di tarafından istinsah edilmiştir.Aynı eser;

III-Kazızade Mehmed Efendi 481\2

Eser görünüm olarak siyah mukavva,zincirekli, şemseli, şirazeli ve 193 sayfalık bir mecmuanın arasında olup 215*155mm. boyutundadır. Önemli yerleri kırmızı kalemle çizilmiştir. Her varakta özenle yazılmış 21 satır vardır.Bazı varaklarda da ayırma vardır.Eser h.986'da istinsah edilmiştir. Aynı eser yine;

IV-Kazızade Mehmet Efendi , 505\3

İçi geometrik şekilli,köşebentli,siyah meşin mukavva ciltli,arkası kahverengi meşinle kaplı,164 sayfalık bir mecmuanın arasında olur 195*140 mm. boyutundadır.Dış etkenlere maruz kalsa da eserin cildi iyi durumdadır.Önemli yerleri kırmızı kalemle çizilmiştir.Eser, h.957'de istinsah edilmiştir.

V-Serez 3309,

105 varaklık bu eserin dış yüzeyi miklaphı,kahverengi mukavva ciltli oluşunu ve biraz dağılmış bir biçimde olduğunu söyleyebiliriz. Başlıklar kırmızı her sayfa kırmızı çizgiden ibaret bir cetvel gibidir.Eser, h.982'de Yusuf b.al-hac tarafından istinsah edilmiştir.

VI-Serez 3311,

86 varaklı bu eser; sonradan onarılmış mukavva ciltli 208*138 mm. boyutundadır.Orta kalınlıktadır, 21 satır vardır.Her sayfa yine kırmızı çizgili çerçeve içindedir. Eser, h.958'de 'Abd al- Rahman b.Hamza al-Fakih tarafından istinsah edilmiştir.

VII-Serez 3313,

Eser onarılmış, mukavva ciltli, dış etkenlere maruz kalmış, 185*133 mm. boyutundadır. Eser orta kalınlıkta her sayfa 18 satırdan oluşmaktadır. Başlıkların bazıları kırmızı kalemle yazılmıştır. Eser,h.861 yılında istinsah edilmiştir.

VIII-Serez 3331\3

Eser; siyah meşin ve düzgün ciltli, 160 varaklı bir mecmuanın arasında olup, 204*130 mm. boyutundadır. Bazı yerleri kırmızı kelemle çizilmiş,her sayfada 22 satır vardır. Eser, h.953'te istinsah edilmiştir.

IX-Serez 3517,

Eser arka yüzü meşin kaplı, mukavva ciltli, dış yüzeyleri yıpranmış, 77 varaklı ve önemli yerleri kırmızı yazılmış bir eserdir. Boyutu, 202*135 mm. dir. Eser, h.775'de Hasan b.Ali al- izniki tarafından istinsah edilmiştir.³

³.Osman Keleş, *Molla Hasan Paşa Hayatı, Eserleri ve Eserlerinin Süleymaniye Kütüphanesindeki Nüshalarının Tasvifi*, İstanbul Üniversitesi Bitirme Tezi, 1982.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.1. 17. YÜZYIL VE YUSUF VE ZÜLEYHA MESNEVİSİNİN DİL ÖZELLİKLERİ

17.yüzyılın genel özelliklerine baktığımızda genel yönetim idaresinin değiştiğini görmekteyiz. Bu yüzyıl Osmanlı Devleti açısından hem siyasi sınırların daraldığı, ekonomik ve siyasi problemlerin sıkça ortaya çıktığı bir dönemdir. Osmanlı Devleti'nin bu asırda siyasi, iktisadi ve içtimai alandaki olumsuz görüntüsüne rağmen, Türk edebiyatının yükleyiş ve gelişimini devam ettirdiği görülmektedir. Bu durumun klasik edebiyatın hüviyeti ile yakından ilgili olduğu görülmektedir. Belli bir geleneğe tabi olan ve o geleneğin belirlediği kriterler ile oluşumunu ve gelişimini sağlayan klasik edebiyat, özellikle XVI. asırda tekamülünü tamamlayarak muhkem bir seviyeye ulaşmıştır.⁴

Molla Hasan Paşa; Yusuf ve Züleyha adlı eserini yazarken harekelere yer vermiştir. (esre, ötre, üstün). 17.yüzyıl yazılı dili Osmanlı Türkçesine bağlı olarak ünlü harflerinde elif, vav ve ye işaretleriyle sağlandığını görüyoruz. Molla Hasan Yusuf ve Züleyha'da akıcı bir dil kullanmamıştır. Mesnevide, ayrıca bozuk imlalarda sık sık karşımıza çıkmaktadır. Üzerinde çalıştığım bu eser edebi dil özellikleri bakımından Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini birerbir yansıtan bir eser olmuştur. Yusuf ve Züleyha mesnevisinde; dönemin dil özelliklerine bağlı olarak ünlülerin yuvarlaklaştığı görülmektedir. (gelüpdür, sanadur, demişdün, kılduk)

Yusuf ve Züleyha'da görülen –gıl, -gil emir ekleri kullanım şekilleri aşağıdaki gibidir:

8b -218.beyit

Didi **beş** nesne direm bilgil anı

Daḡī oğlanlaruña digil anı

10a - 264.beyit

Didiler pes mürîd isme ki bizi eylegil zâhir

Didi-kim ism-i 'Âlim'den olur bu hüccete imza

14b - 403.beyit

İdivirgil düşümüñ ta'birini

Diyivirgil bunlarıñ her birini

⁴ Ahmet Atilla Şentürk, Ahmet Kartal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergah Yayınları, 2006, s. 246.

Yusuf ve Züleyha'da görülen –uban, -üben zarf fiillerine şu şekilde yer verilmiştir:

21b – 606.beyit

Çamı Ya'küb aña gönül virdiği

Oğşayuben gül-ile vurmadı

Diğer bir zarf fiil olan –arak, -erek kullanım şekli ise şu şekildedir:

14a – 379. beyit

Giderek tayılarına irişdi

Olar karşuladı bir bir görüşdi

Yusuf ve Züleyha'da kişi zamiri olan “ol” (o) şu şekildedir:

10a 271. beyit

Didi hâzret ben ol zâtam ki müstağnî merâtibden

Hağâyıkdan mezâhirden ne serrâ baña ne zarrâ

9a 245.beyit

Dağî evvel hıyâtat ol kılupdur

Hiyâdet şan'atı andan kalıpdur

Yusuf ve Züleyha'da birinci çokluk şahıs eki olan –vuz, -vüz eki ise şu şekildedir:

9b - 261.beyit

Eger biz olavuz zâhir olasız siz dağî zâhir

Buluna şir'at-i garrâ biline hikmet-i zehrâ

21a - 593.beyit

Bize düşmez biz bunu öldürevüz

Çabrimüzi odlara tılduravuz

3.2. YUSUF VE ZÜLEYHA MESNEVİSİ'NİN VEZİN VE KAFİYE ÖZELLİKLERİ

Molla Hasan'ın Yusuf ve Züleyha adlı mesnevisinde aruzun belirli kalıplarına bağlı kalmadan yazılmıştır. Yusuf ve Züleyha'nın genel özelliklerine baktığımızda nazım şekillerinin tümüne rastlamaktayız. Metnin genelinde akıcı bir üslup ve imlaya bağlı kalmadan kullanıldığını görüyoruz. Mesnevide en çok karşımıza çıkan kalıp aruzun Fa i la tün Fa i la tün Fa i la tün Fa i lün ve Me fâ'i lün Me fâ'i lün Me fâ'i lün Fe'û lün ve Me fâ î lün Mefâîlün Mefâîlün Mefâîlün kalıbıdır.

Me fâ î lün Me fâ î ün Me fâ î lün Me fâ î lün kalıbıyla yazılan beyitlere örnek verecek olursak şöyledir:

7a – 172.beyit

Daḥî bir ḳavli var bunda anı'bn-i Ka'b ider iblâḡ
Didi cem' oldı zürriyyât Ḥaḳ itdi bir nazar iblâḡ

7a – 173.beyit

Çün itdi bunları **ervâḥ** pes andan eyledi taṣvîr
Pes andan itdi istintâḳ virüp 'aḳl-ı baṣar iblâḡ

Me fâ'i lün Me fâ'i lün Me fâ'i lün Fe'û lün kalıbıyla yazılan diğerk beyitlere örnek verecek olursak şöyledir:

5b – 127. beyit

Yürüdi kırḳ kez itdi ḥacc ziyâret eyledi beyti
Ki göñli gözi cennetden bu beyt-ile ide iḳnâ'

5b – 128. beyit

Çıḳup dâr-ı selâmetden gelüp dâr-ı melâmetde
Bir ev anuñ ḡarîb göñlin ḳaçan eyleyiser eṣbâ'

Molla Hasan Paşa aruzu çok iyi kullanmamakla beraber aruz kusuru sayılan imale, vasl, zihafı sıkça kullanmıştır. Dil özellikleri bakımından da gayet sade bir dil kullanmakla beraber ahenk özelliklerini kelime ve harf benzerlikleyle tamamlamıştır. Ayrıca Yusuf ve Züleyha Mesnevisinde; gazel vezni, hece vezni ve mesnevi tarzda yazılmış vezinlere de yer verilmiştir.

3.3. YUSUF VE ZÜLEYHA BOZUK VEZİNLER VE AKSAK VEZİNLERİ

Molla Hasan Paşa; Yusuf ve Züleyha mesnevisini yazarken aruzun kalıplarına bağlı kalmayıp sık sık vezin hatası yapmıştır. Aruzun kalıplarıyla yazılanlar dışında metin tamiri yapılan, vezin aksaklığı olan ve vezin hatası olan beyitler bolca karşımıza çıkmaktadır. Vezin aksaklığına örnek verecek olursak :

19a – 530. beyit

Öldüreyin ben seni şimdi hele
Gele yıldızlar seni elimden ala

19a – 531. beyit

Bildi Yūsuf düşden itmişler hasedi
İñleyüp zârı zârı ağladı

Vezin hatası olan beyitlere örnekler ise şu şekildedir :

19b – 546. beyit

Ey der kardeşim deyzem oğlu benim
Beni esirge ey yakın kardeşim

20a – 562. beyit

Didi ey kardeşlerimiñ ulusu
Babam öliceğ yerine halifesi

3.4.YUSUF VE ZÜLEYHA HİKAYESİNİN ÖZETİ

Türk ve Fars edebiyatları yanında Keşmir, Afgan ve Urdu edebiyatlarında da Yusuf ve Züleyha, Kıssa-i Yusuf, Yusuf u Züleyha, Yusuf ve Zeliha gibi adlar altında mesnevi şeklinde kaleme alınan hikaye Tevrat ve İncil’de yer almış, Kur’an-ı Kerim’de de ‘ahsenü’l kıssas’ (kıssaların en güzeli) diye nitelenen müstakil bir surede anlatılmıştır. İçerdiği öğeler bakımından eski Türk edebiyatında önemli bir kıssa olan Yusuf ve Züleyha hikayesi XIII. yüzyıldan itibaren şairler arasında hayli rağbet görmüş, XIX. Yüzyıla kadar yazılmaya devam etmiştir. Kıssanın kahramanlarıyla başlarından geçenler divanlardaki manzumelerde de telmih yoluyla sıkça anılmış, kıssadan esinlenerek hayaller geliştirişmiş ve bunlar en güzel ifadelerle ortaya konmuştur. Eski Türk edebiyatındaki mesneviler içinde konuyu kendi çağının sosyal yaşamıyla örtüşecek biçimde anlatan şairler oldukça fazladır. Yusuf’un kuyuya atılması, Ya’kub peygamberin sabrı, Züleyha’nın tutkulu aşkı ve Yusuf’un Allah’a tevekkülü hikayedeki ana temalardır.

Kur’an ayetlerinden ve müfessirlerin rivayetlerinden hareketle kaleme alınan Yusuf ve Züleyha mesnevisi şöylece özetlenebilir: Kenan ilinde yaşayan Hz. Ya’kub’un on iki oğlu vardır. Bunların küçük kardeşleri Yusuf bir gece rüyasında on bir yıldız ile ayın ve güneşin kendisine secde ettiğini görür. Rüyasını anlatınca babası kardeşlerine bundan söz etmemesini tembih eder, çünkü kardeşleri Yusuf’u kıskanmaktadır. Babası Yusuf’u ne kadar sakınsa da kardeşleri onu bir gün kırlara çıkarıp eğlendirme bahanesiyle babalarından alarak bir kuyuya atarlar ve gömleğini kana bulayarak dönüşte babalarına Yusuf’un kurt tarafından parçalandığını söylerler. Korktuğu şeyin başına geldiğini gören Ya’kub oğlunun hasretiyle o kadar acı çeker ki yaşadığı yer ‘beytü’l-ahzan, külbe-i ahzan’ (hüzünler evi) diye anılmaya başlar. Bir müddet sonra da ağlamaktan gözlerine perde iner. Öte yandan Mısır’a gitmekte olan bir kervan kuyunun yakınında konaklar, su almak üzere gönderilen kişi kuyunun başına gelip kovasını suya daldırınca Yusuf kovaya yapışarak kuyudan çıkar. Kervandakiler onu yanlarına alarak Mısır’a vardıklarında köle diye satılığa çıkarırlar. Güzelliği bütün şehre yayılan Yusuf’u Mısır azizinin karısı Züleyha satın alır, ergenlik çağına gelince de ona aşık olur. Yusuf ise Allah korkusuyla ona karşılık vermez. Züleyha’nın kölesine aşık olduğunu duyan Mısır’ın asil kadınları evine davet eder. Önlerine meyve tabakları yanında keskin birer bıçak koydurur ve Yusuf’u içeriye çağırır. Yusuf’un güzelliği karşısında şaşkına dönen kadınlar meyve yerine ellerine ellerini keserler. Fakat Yusuf’tan kam alma isteğinden

vazgeçmeyen Züleyha bir gün ondan kaçan Yusuf'un peşine düşer ve tam yakalayacağı sırada gömleğini arkadan yırtar. Olayı öğrenen kocası gerçek suçlunun Züleyha olduğu anlaşıldığı halde dedikodulardan çekinerek Yusuf'u zindana attırır. Yusuf zindanda iken peygamberliğe erer ve kendisine rüya tabiri bilgisi verilir. Mısır sultanının gördüğü rüyayı tabir edince zindandan çıkarılır ve ülkenin mali işleriyle görevlendirilir. Sultanın rüyasından aldığı hareketle aldığı tedbirler sayesinde yedi yıl süren bolluk zamanında erzak biriktirip ardından gelen yedi yıllık kıtlık döneminde ülkeyi sıkıntıdan kurtarır. Bu sırada kerdeşleri erzak almak için Mısır'a gelince onunla karşılaşır. Yusuf annesi bir kerdeşi Bünyamin'i yanında alıkoyup diğer kerdeşleriyle gömleğini babasına gönderir. Ya'kub gömlekten Yusuf'un kokusunu alınca onun yaşadığını anlar ve gömleğin gözlerine sürülmesiyle tekrar görmeye başlar. Daha sonra Yusuf bütün ailesini Mısır'a davet eder. Ya'kub da ailesiyle birlikte Mısır'a gider. Yusuf'u selamlamak üzere hepsi önünde eğilir, böylece onun rüyası da gerçekleşmiş olur.⁵

⁵ Türkiye Diyanet Vakfı, *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 44, İstanbul, 2013,s.38-39.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا ()	a, ā	ص	ş
ا ()	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, đ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	ʿ
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	ẓ, ḏ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	ʾ

4.2. TRANSKRİPSİYONLU METİN

[1b]

Remz-i Yazıcıoğlu Girebolî Muhammed Efendi Raḥmetu'llahi 'Aleyhi Te'ālā

'Aşkîñ derdi Hacı İmam'ı dutdı, elfāz-ı Ādemî bir cüz Muḥammediyye'den yazmaq iktizā itdü

Ve Yazıcıoğlu'nuñ aşlı Malğara'dan olup ve Hacı Bayram Veli'nüñ müridi olup ve Girebolu'da yedi yıl bişmiş ateş ta'āmin yimemişdir. Ve Resül'üñ emriyle Muḥammediyye nām kitabı te'lif idüp Resül.... içine kodukda iki şāifesi çizilüp ve on iki 'ilm-i mevcūd üzre bir mu'teber kitab olduğu halde ma'lüm çıkmışdur. Ve Girebolı'da türbe-i sa'ādetinde el-an şābitdür. Fatih zamanından berü ma'lüm

1. Ma'ānī egnine çün-kim geyürdük cevherī elfāz
Urālum başına bir tād muraşsa' zīverī elfāz
2. N'iderler dürr ü yāķūtı nişār ola meger yāre
Gerekmez āb-ı ḥayvānı içicek şāgarī elfāz
3. Göñül ma'nī ḥayālinüñ firāķında ḥarāb iken
İrişdi dost vişālinden bu şems-i enverī elfāz
4. Şabā yeli seḥer esdi nesīminden dilārānuñ
Mu'aṭṭar zülf-i müşginden saçıldı 'anberī elfāz
5. Hezārān nāz u siḥr-ile çü per-tāb eyledi⁶
Gözükdi 'arz idüp yüzün cemāl-i dil-berī elfāz
6. Gelüp taḥt urdı cānumda ma'ānīnüñ Süleymān'ı
Hızır gibi ḥayāt içdi bugün İskenderī elfāz

⁶ Bu mısradā vezin eksikliği vardır.

7. Leṭāfet selsebīlinden dilümden feyz idüp çıkdı
Elinde şerbet- i kâfūr u be-cām-ı Kevşer-i elfāz
8. Saña hikmet şarābından biraz az az tadurduk-çün
Bu kez aç ağzuñı şāhā şunalum sükker-i elfāz
9. Müfessirler didi Allāh emānet ‘arze kılmışdı
Semāya arza tağlara alalar götürüp ḥuffāz
10. Emānet ne idi anda şalāt ile zekāvat idi
Oruçdı ḥacc-ı Beytdi ki olalardı dutup ḥuffāz
11. Daḥī şıdk-ı kelām idi daḥī borç ödemekdi hem
Terāzü kīlede ‘adl ü emānetde olup ḥuffāz
12. Didi işbu emānet kim beyān itdüm anı size
Ne dirsiz götürür misiz içindekin idüp ḥuffāz
13. Didiler kim içindeki nedür yā Rabb anuñ bildür
Didi iderseñüz tā‘at ‘ivażlar bulasız el-ḥāz
14. Eger ‘işyān iderseñüz ‘uḳūbet eyleyem size
Cehennemde ‘azāb ide ferişteḥler şidād aḡlāz
15. Bu sözi çün iştdiler ‘ikābından ḳatı ḳorḳup
Didiler kim Ḥudāvende biz olmazuz aña lehḥāz

[2a]

16. Müsahḥarlaruz emrüñe senüñ buyruḡuña maḥküm
Şavāb-ile ‘ikābuña velīkin itmezüz ilḥāz
17. Nazār kılmı imdi iy ‘āḳil bu işde i‘tibār eyle

Ki k r kup g kler i yirler nice itdiler isti k z

18. Cehennemden bular k r kar ‘acebd r bu zaif ins n
Bu gaflet uykusundan hi  ider mi bunlar isti k z
19. İl h  sen nazar eyle g z m z g nl m z sen a 
Ki hergiz kimse uyanmaz eger sen itmese n  k z
20. Ki sensi n ‘ leme All h **Mu ammed’ d r Res lu’ll h**
‘Az bu ndan bizi kurtar  u sensin a faz ’l- uff z
21. ** un  dem  ıktı cennetden** a a didi ki y   dem
Sem v t    arzı hem cib li eyled m i k z
22. Pes andan ‘arzı kıldum kim em net g t re bunlar
K b l itmediler anı sen ider misin isti f z
23. Eger g tiresin anı i indeki bile g t r
Didi i indeki ned r didi kıl imdi anı isti’y z
24. Eger t ’at kılur-ise n bulasın ecrini anu n
Ve ger ‘isy n ider olsa n ‘ik b ola sa a  ayy z
25. Didi  dem ki y  Rab g t rem anı  ign mde
Didi  un-kim g t rd nse seni ben eyleyem i f z
26. ‘ n yet eyleyem sa a yaradam perde g z nde
Har mdan  rtesi n anı ki olmaya a a lemm z
27. Lis nu n- un iki lihye yaradam saklaya anı
Dah  od yir ni  rtem har ma itme isti z z
28. Riv yet eyledi nak k ş bu s zi İbn-i Mes’ d’dan
Bu kavle c mle k ’ild r me  yih ‘ lim   vu’ z

29. Ki taşvîr eyledi Allâh emânet oldu siper bir taş
Bu sözdür sözlerüñ aşlı budur hem şer‘at-i elfâz

[2b]

30. Kığırdı pes semāvâtı ve arzı yüce tağları
Gelüp götürmedi bunlar didiler şan‘at-i elfâz

31. Pes Âdem ilerü geldi kığırmadın taşı dutdı
Didi emr olsa götürem ki buyurdi hil‘at-ı elfâz

32. Didiler pes götür imdi götürdi kodı dizine
Girü yire kodı anı budur uş lem‘at-i elfâz

33. Didi dilersem arturam didiler pes götür imdi
Kuşağdan girü indürdi bu sözdür rif‘at-i elfâz

34. Didi vallâhi istersem ziyâde eyleyem anı
Didiler götür imdi çün-ki itdüñ sür‘atı elfâz

35. Götürdü anı çignine diledi-kim girü kıya
Hiţâb irişdi Allâh‘dan açıldı tal‘atı elfâz

36. Ki tur yirüñde yâ Âdem emânet tursuñ omzuñda
Girü kendi bilür ancak kemâli hikmet-i elfâz

37. Ki boynuñda tırısardur senüñ evlâdınıñ bile
Kıyâmet günü kopunca irişe rahmeti elfâz

38. Çün Âdem gördi bu hâli ki başına gör neler geldi
Pes iki yüz yıl ağladı dilinde vahdeti elfâz

39. Göge bakmadı üç yüz yıl hayā idüben Allah'dan
Bu ma'niden pes al 'ibret ki budur şüreti elfāz

40. Zehī kādir zehī kudret zehī Ādem zehī 'ibret
Zehī zevk u zihī lezzet ki virdi şerbet-i elfāz

41. Hüdāvenda ne naşş ola kemāl-i maḥz-ı hikmetden
Eger düpdüz cihān içe zülāl-i feyz-i rahmetden

42. Aşardı yaşı çün itdi ḥaḫāt⁷
Biterdi zencebīl ıssı nebātāt

43. Bu Hindistān'da geldiñ imdi Ḥavvā
Yürürdi sāhil-i deryāda şeydā

44. Aşardı gözlerinden yaş-ile kān
Deñizlerde olurdı dürr ü mercān

[3a]

45. Kaçan-kim ol 'ināyet ıssı Allāh
Erenlere hidāyet ıssı Allāh

46. İrādet kıldı kim kıla 'ināyet
Çün Ādem eyledi cürm ü cināyet

47. Buyurdı Cebra'ile anda ol dem
Bedī ü fiḫratumdur didi Ādem

⁷ Bu beyit aruzun me fa i lün me fa i lün fe u lün kalıbıyla yazılmıştır.

48. Ҳатī'āti anī iḥrāk kıldı
Gözünüñ yaşları ıgrāk kıldı
49. Budur evvel baña ḥamd eyleyen ҡul
Budur evvel du'ālar eyleyen ҡul
50. Cihān raḥmetlerümden çün ʈolupdur
Ġazabdan raḥmetüm sebkat gelipdür
51. Ben eyle eylemişem anı maқdūr
Ki her kim tevbe ҡıla ola maғfūr
52. Şoloқ-dem Peyk-i Hazret irdi aña
Bu-sözlerden ḥaberler virdi aña
53. Didi yā Rabbi sen yaratmaduñ mı
Beni ҡudret elüñle itmedüñ mi
54. Belī didi didi virmedüñ mi rūḥı
Baña rūḥuñdan urmaduñ mı rūḥı
55. Belī didi didi el-ḥaқ degül mi
Ġazabdan raḥmetüñ esbaқ degül mi
56. Belī didi didi beni ҡatuñda
Қarār itdürmedüñ mi cennetüñde
57. Belī didi didi pes ḥazretüñe
Dönersem ҡoya misuñ cennetüñe
58. Eger tevbe ҡılursam girü yā Rab
Olam mı girü ḥazretde muқarreb

[3b]

59. Na‘am didi pes Ādem kıldı secde
Gözünden yaş akıtdı geldi vecde
60. Didi subhāneke Allāhümme yā haq
Sañadur hamd-ile şükrüm muhaqqak
61. Tebārek’ismüke Raḥmān u Mevlā
Te‘ā ceddük sultānı a‘lā⁸
62. Sen ol Haqsın ki senden ğayrı Allāh
Degildür illa sensin ğirü Vallāh
63. Ben ol kulam ki ‘isyān eyledümdi
Yañıldım sehv-i nisyān eyledümdi
64. Zalemtü nefsi fağfırlı didi pes
Günāhın bildi ikrār eyledi pes
65. Hiṭāb-ı ‘izzet irdi Kibriyādan
Cenāb-ı āriī ol Kibriyādan
66. Rauf oldur ki Rabbi’l-‘ālemīndür
‘Atūf oldur ki ḥayrū’l-Rāḥimīndür
67. Ki yā Ādem baña sen haq velisiñ
Egerçi-kim günāh itdüñ velisiñ
68. Bağışladum günāuñ pes du‘ā kı
Ne isterseñ virem hācet revā kı

⁸ Bu mısradā vezin eksikliğı vardır.

69. Didi ankı uluñ kim ılmaya Őirk
apuña varıca varmaya mŪŐrik

70. Didi ankı uluñ kim bu du'āyı
Ousa istese senden devāyı

71. Bağışla Őuını anuñ İlāhı
Ū sensiñ cŪmle malŪuñ ilāhı

72. Ūn Ādem fāriğ oldu bu du'ādan
Du'āsın mŪstecāb itdi Yaradan

73. Didi Cebrā' il āña ur ŐrŪ pes
Ki refi' oldu hicāb nŪr-ı ades

[4a]

74. Aıldı gŐkleriñ apuşı cŪmle
Őaıldı cennetiñ saıŐı cŪmle

75. anadın urdı yirden ıdı iŐme
okusu atyāb idi cāna cisme

76. Pes Ādem iğtisāl itdi iinden
Vesadan intiāl itdi ienden

77. Ki ararmıŐdı cismi ma'Őiyetden
Ağardı tā ayaga dek nāŐiyetden⁹

78. GiyŪrdi iki sŪndŪs abādan
Őanasıñ ıdı kŪl-āncı 'abādan

⁹ Bu mısradan sonra derkenar olarak Őu ifade bulunmaktadır. 'VerderisŪ evvel tırnak gibi beyazdı.Bu deriye tahvil oldu iŐaret iin bu tırnaklar kaldı efhem.'

79. **Bu kez Mikā‘ıl’i** gönderdi Allāh
Ki Havvā’ya beşāret kıla Allāh
80. İşıtdi çün-ki bu aḥbārı Havvā
İrişdi bahre can u dilde ahū
81. Añardı Ādem’i ḳan ağlar-idi
Yüregın ‘ışḳ oduna tağlar-idi
82. Firāḳında yaḳardı çün-ki dil-cān
Olurdi gözü yaşı lü’lü-yi mercān
83. Çü rahmet itdi Raḥmān oldı fermān
Sevindi işidicek oldı şādān
84. Velīkin intizār-idi vişāle
Niçe şala anı ‘ışḳ infişāle
85. Bu yaña geldüñ Ādem vahşetinden
İçi taşu tölupdı dehşetinden
86. Deñizinde batupdı miḥnetüñ ol
Hevāsından yanardı cennetüñ ol
87. Nice yanmaya şahşu hicrān elinden
Huşuşā şiddeti nīrān elinden¹⁰
88. Ḳanı yāri diyārı baḥtı raḥtı
Ḳanı tācı vü baḥtı hep biraḥdı

¹⁰ Metinde vezin eksikliği vardır.

[4b]

89. anı ol cennet içre Őohbet-i dost
anı ol miĥnet içre gurbet-i dost
90.  Al -h z  um di vaŐl-ı yar 
İre t  faŐlı gide faŐl-ı yar 
91. ud vend  ne naşŞ ola kem li maĥz-ı ĥikmetden
Eger d pd z cih n ie z l l-i feyz- i raĥmetden
92. Pes irdi vaĥy-i Rabb n  ki y   dem ıl istiŐl 
Tevecc h eyley p başa s z mden eyle istinf ¹¹
93. Ki senden  n iki biŐ yıl bir ev indirmiŐem yire
Buyurdum-ki feriŐteĥler ılalar ĥ km ne icm ¹²
94. Bin  eyle ol evde pes  av f it anı ıl tehl l
Başa tesb ĥ   taŐd s it benim zikr mle ıl isr ¹³
95. Y ce Őavt-ile lebbeyk it daĥi avv 'ya ĥ zn itme
Ki giri sizi cem  idem ılasın anda isticm ¹⁴
96. Ne-kim var g nl n içinde bil rem anı y   dem
Daĥi avv  ki albinde sen n- n ılur istid ¹⁵
97. aan-kim bulas n anı aŐa luŐ-ile deprenkil
Ki anı ben ana ıldum nice evl d ide ırz ¹⁶
98. Daĥi ol ev ki yaparsın ible-i k br ¹⁷

¹¹ Bu mısradan itibaren kaside kafiye d zeni kullanılmıştır.

¹² Bu mısradan itibaren kaside kafiye d zeni kullanılmıştır.

Saňa işbu şeref pesdür ki yapduñ eşrefü'l-evzâ'

99. Baňa anı harâm kıldum çü 'arşuma muķābildür
Namāza zıkre meşgûl ol du 'āñı eyleyem ismā'
100. Pes Ādem secdeye vardı didi hasbī-İlāhī pes
Yiter baňa fezāyilden gerekmez olmazam tammā'
101. Çün andan Hind'e arzından yürüdi Mekke arzına
Ziyāret kıla tā anı ola ev üstine mıtvā'
102. Haķ aña bir melek koşdı ki irşād eyleye yolın
Melekler itdi istıķbāl kılup i'zāz-ile ıtlā'
103. Ne yire kim ķadem başdı soñuci oldu ma'mūr ol
Yapıldı ķal'a şehristān 'imāret eyledi zurrā'
104. Didiler aña yā Ādem ķabûl oldu senüñ haccuñ
Ki senden öñ iki biñ yıl bu beyti itdi Haķ ibdā'

[5a]

105. Ziyāret eyledüñ anı tavāf itdüñ kılup ta'zīm
Çü teşrīf eyledüñ bunda saňa kılduñ anı ibdā'
106. Pes Ādem geldi gördi kim bir ev yāķût u hamrādan
Ķomışlar Ka'be yirinde idüp ol merkeze ibķā'
107. İki ķapusu var-idi zümürütten mücevherden
Biri şarkī biri ģarbī ki düşde görmedi şunnā'
108. Ķanādil vardı içinde mu'allāķ nūr-ı ezherden
Ki anı düzmedi züccāc kim anı yaķmadı şemmā'

109. Hiṭāb irdi ki yā Ādem bugün **Mekke** ḥarām olşun
Kıyāmet günü ḳopunca kimesne olmasuñ mennā‘
110. Kimesne olmasuñ ilḥād döküp ḳān itmesün ifsād
Bu-resme söyledi irşād bu nev‘a eyledi ilmā‘
111. ‘İnāyet eylese ḳatre acı deryā dürr olur¹³
Hidāyet eylese zerre ola gün yüzü ne ṭallā‘
112. Pes Ādem didi yā Rabbi benüm-ile ḳanı va‘den
Ki Ḥavvā-y-ile cem‘ idem dimişdüñ eyle pes ircā‘
113. Nidā irdi ki baḳ imdi ṭurur uş Merve‘de Ḥavvā
Ṭurursıñ Şafā üzre sen pes itme imdi istircā‘
114. Nazār eyle aña līkin yapışma cismine ḥatta¹⁴
Menāsik ḥükmini külli ḳazā it anda istimtā‘
115. Ḳaçan-kim vaḳfeye ṭurdu ‘Arāfat ṭaḡı üstünde
Anı Ḥavvā da isterdi iderdi aña istitbā‘
116. ‘Arāfat üzre ikisi ‘arefe gün buluşdılar
Anuñ-çün virdi bu adı bu resme bunlara vazzā‘
117. Naḳilde şöyle şābitdür İmām-ı Faḥr- i Rāzī‘den
Ki çün ki buluşup gitdi bulardan ḡuşşa vü evzā‘
118. Didiler ‘Rabbenā zalemnā’ ya‘nī nefse zūlm itdük
Eger itmez-iseñ raḥmet olavuz ḥāsir ü zayyā‘
119. Hiṭāb-ı ‘izzet irişdi ki şimdi bildüñüz size

¹³ Bu mısradā vezin aksaklığı vardır.

¹⁴ Metinde ‘cismine anıñ ḥatta’ şeklindedir.

Pes andan eyledi rahmet giderdi zurların zayyā´

[5b]

120. **Minā´da geldiler** andan didiler kim temennā kı1
Temennā eyledi Ādem ´aṭādan kıldı istiṣfā´
121. Pes andan Ādem ü Havvā iriṣdiler girü Hinde
Bu-kez Ādem girü ḥacca getürdi baş ayak azlā´
122. **Her adım kim** adardı ol üçer günlük meṣāfetdi
Aña göre-y-idi kıddi bu-sözi kı1ma istibdā´
123. **Seḥāba başı** irerdi işidirdi meleklerden
Du´ā vü zıkr ü tesbīḥāt iderdi fevc fevc eṣyā´
124. Dutardı anlaruñla üns demādem lıkin aḡlardı
Nice aḡlāmasındı ol olupdı yārine veddā´
125. **Feriṣteḥler** uşendiler anuñ āh u fiḡānından
Şikāyet itdiler Ḥaḳḳa kamu metbū´-ile etbā´
126. Pes anuñ kıddini Allāh kışaltdı altmış arşuna
Ki kendü rāhat ola hem melekler olmaya nezzā´
127. Yürüdi kırık kez itdi ḥacc ziyāret eyledi beyti
Ki göñli gözi cennetden bu beyt-ile ide iknā´
128. Çıḳup dār-ı selāmetden gelüp dār-ı melāmetde
Bir ev anuñ ḡarīb göñlin kaçan eyleyiser eṣbā´
129. Şu dem ki çıḳdı cennetden ki dört nesne alup çıḳtı
Fenā mülkīne gelmişdi anuñla bile bu erbā´

130. ‘Aşā biri biri ḥātem birisi gözleri yāşı
Biri yaprāğı incirūñ ki itmişdi andan istikṭā’

131. ‘Aşā Mūsā’ya virildi yüzük degdi Süleymān’a
Yedi ol yaprağı āhū ‘āsilere şeffā’

ZİKRÜ’L-MİŞĀK¹⁵

132. Âlā-yı ‘ārif- i şırr- ı ḥākāyık
İşitdūñ nice envā’ -ı daḳāyık

133. İşit varsa bu-kez cānuñda eşvāk
Ki Ādem’den nice aḥz oldu mīşāk

134. Gelipdür İbn-i ‘Abbas’dan rivāyet
Müfessirler anı kılp ri‘āyet

[6a]

135. Serendib’de alındı didi mīşāk
Daḥī hem baṭn-ı Lumanda oldu mīşāk

136. Didi isbāt ki süddi eyle didi
Ki göklerden evvel daḥī inme dinen-idi

137. Ya’ni Ādem’e ervāḥı göstermek idi
Tevḳıtiyye ma’nāsınca emr-i ebced gibi tekrār indi¹⁶

138. Kaşāşda böyle dinmişdür muḥakkāk
Ki andan Ādem’e vaḥyi kıldı Ḥāk

¹⁵ Burada vezin ‘mefâilün-mefâilün-feülün’

¹⁶ Bu beyitte vezin farklı kullanılmıştır.

139. İrâdet eyledüm andan diyânet
Ki zahruñdan alam ‘ahd-i emânet

140. Buyurdi apladı anı melâ ‘ik
Ta‘accüb ıldı bu şanı melâ ‘ik

141. Girü oruya düşdi Ādem andan
Şanasıñ cānı ayrıldı bedenden

142. İrişdi Cebra’ il şadrına başdı
Yüzün öpdi aña bildürdi aşdı

YA’Nİ CÜMLEDEN EVVEL İDİ ERVĀH

143. Pes Allāhü’l-‘Azīz udret eliyle
Şıgadı arasın nuşret eliyle

144. Didi Ādem’e imdi pes nazar ıl
Ki arañdan kim **evvel** ıa görgil

145. Muaddem kim urüc itdi cihāna
Nüzül itdi ‘urüc itdi cihāna

146. **Mutafā’nuñ** rūhı idi¹⁷
Pes andan enbiyānuñ rūhı idi

147. Didi ben ol ulam kim itdüm ‘İşār
Ki vahdāniyyetüñe evvel irār

148. Şehādet ederem ki sensin Allāh

¹⁷ Bu mısırada vezin eksikliği vardır.

Ki senden ğayri yoğdur ħalka mevlāh

149. Çün evvel ʻālemün mişbāhı çığdı
Pes andan mürselin ervāhı çığdı

[6b]

150. Bu-kez kim çıędı rūhı enbiyānuñ
Ķatına geldiler hep Muştafaʻnuñ

151. ıkıcağ Mustafaʻ didi ki lebbeyk
Yürüdi sağ yaña itdi ki lebbeyk

152. Bulardan soñra çığdı yüzleri āę
Ķamu müʻminlerün ervāhı berrāk

153. Cemīʻü dillerinde idüp iʻlān
Getürdiler-idi tevĥid ü imān

154. ü çıędı cümle rūhı aşfiyānuñ
Gelüp Ķatında durdı enbiyānuñ

155. Pes andan bir daĥı sıęādı fettāh
Ki çığa aręasından girü ervāh

156. Öñürdi çığdı Kābil ibn-i Ādem
Aña tābiʻ olup ehl-i cehennem

157. Ķamusı yüzi Ķara geldi anlar
Şimāline gelüben ħurdi bunlar

158. Ki-tā kim bunları ad ad bilesiñ
Daĥı elĶābın edyānın bulasıñ

159. Nazar kıldı sağına güldi Ādem
Şoluna bākıcağ ağıladı Ādem
160. Rivāyet itdi Rāvīler ‘Ömer’den
‘Ömer Rāvī-yi Resūl-i mu‘teberden
161. Ki Ādem zahrını mesh itdi Allāh
Pes iħrāc itdi zūrriyātı Mevlāh
162. **Ĥalaktü hu‘vallāh i** didi Cebbār
Buları cennet için itdüm ‘İşār
163. ‘Amel kıla bular a‘māl-i cennet
Bulup rahmet olalar ehl-i cennet
164. Girü mesh eyledi iħrāc kıldı
Buyurdu çün-kim istiħrāc kıldı

[7a]

165. Yaratdı bunları ehl-i cehennem
Bular işleye a‘māl-i cehennem
166. Didiler pes niçün buyruldı a‘māl
Kılındı çün ezelde işbu ahvāl
167. Didi bir kul yaratsa rahmet-çün
‘Amel kıılır ölünce cennet-çün
168. **Daħī bir kul** yaratsa nār için ol
Olur nār ehlinüñ işine meşgūl
169. İlāhī böyledür çün ne kıılālum

- Ölünce ağlayalum yâkılâlum
170. İşimüz hükümüne teslîm kılduk
Saña vü dostuña ta'zîm kılduk
171. **İmâmü'l-muttekin oldur hitâmü'l-mürselîn ol şâh¹⁸**
Nizâmü'l-âlemin oldur hümâmü'l-ekmelîn ol şâh
172. Dağî bir kavli var bunda anı'bn-i Ka'b ider iblâğ
Didi cem' oldı zürriyyât Hâk itdi bir nazar iblâğ
173. Çün itdi bunları **ervâh** pes andan eyledi taşvîr
Pes andan itdi istintâk virüp 'aql-ı başar iblâğ
174. **İmâm-ı Fahr-i Râzî hem** bu kavli ihtiyâr itdi
Budur dir 'âlem- i **ervâh** budur dir mu'teber iblâğ
175. Didi-kim Rabbiñüz benven ki benden gayri yok Allâh
Şeriküm vâd dimeñ zinhâr işit nice kıllur iblâğ
176. Ve illâ intikâm idem baña kâfir olanlara
Bu-resme 'ahd olup bizden dağî çok kıldılar iblâğ
177. **'Elestü bi-Rabbiküm'** diyü hitâb itdi ki Rabbiñüz degül miyem
Belî didi kamu **ervâh** ki icâb itdiler iblâğ
178. Şeyhidnâ didiler küllî idüp birliğine ikrâr
Buyurdı gönderiserem size ben elçiler iblâğ
179. Nebîler gönderem size kitâblar eyleyem inzâl
Buları itmeñüz tekzîb kıllurlar çün haber iblâğ
180. Dağî va'dem kıluñ taşdik ne-didimse bilig taḥkîk

¹⁸ Buradan itibaren kaside vezin düzeni kullanılmıştır. 'mefâilün-mefâilün-mefâilün-mefâilün'

Ḳabūl itdi kamu **ervāh** çü kılındı eşer iblā

[7b]

181. Pes aldı '**ahdin** bunlaruñ yazup raqq üstüne anı
Buyurdı-kim 'hacer esved' gelüp kıla güher iblāg
182. Didi aç ağızuñı açdı emānet qodı ol raqqı
Ḳıyāmet günü kopucaq kılısardur hācer iblāg
183. Nazār kıldı görür Ādem **kimi bāy u kimi yoḥsul**
Kimi gökçek kimi çirkin bu-resme oldular iblāg
184. Didi **yā Rabbi** bunları berāber kılmaduñ niçün
Didi ānuñ-çün itdim pes ki şükrüm kılalar iblāg
185. Pes andan cümle ervāhı i 'āde kıldı Ādem'de
Ḳıyāmet günü kopunca gelür bir bir toğar iblāg
186. Çün Ādem irdi bu hāle buyurdı pes girü Allāh
Eger sen nesne yapmazsañ hiç itmez bir beşer iblāg
187. Buyurdı vardı **Cebrā'il girü** Firdevs bāğına
Alup çıkardı **Cennetden** aña iki baqar iblāg
188. **Demür ālâtını** aldı getürdi dāne-i buğday
Cehennemde od aldı anı Ādem ider iblāg
189. Buyurdı anı **yetmiş** kez yudu enhār-ı cennetde
Getürdi Ādem'e anı kıla tā kim vaṭar iblāg
190. Elinde durmadı ol od yedi kez düşdi deryāya
Çıkarurdu girü Cibrīl işit pes ne diler iblāg
191. Yire qodı bu-kez Ādem yiri yaqdı uçub gitti

İrişdi tāmuya bunı Resülü'llah ider iblāğ

192. Çü-bu söz irdi ğavrine kazıyye buña irişdi
Pes Ādem Mekke'de yaptı veyā Hind'e bir ev otāğ
193. Daħi hem **Havvā anadan** toğupdur **yüz yigirm'** oğlān
Berāberdi dişi irkek yoğudi qaşr u taht u bāğ
194. **Muqātil** didi tefsirde biñ oğlan toğdı **Havvā'dan**
Kimisinüñ yiri tāmu kimisinüñ yiri uçmāğ
195. Ulu oğlı adı **Kābil** ikincisi adı **Hābil**
Birer kız-ile toğdılar biri çirkin birisi āğ
196. Buyurdi pes ki Kābil'üñ ala kız qardaşın Hābil
Anuñ kız qardaşın Kābil bu-ħükmi ideler işbāğ
197. Hased kıldı aña Kābil didi ben dutmazam ħükmin
Şoluğ-dem kāfir oldı ol mu'annid müsidi demmāğ

[8a]

198. Varup Hābil'i öldürdi bi-ğayri ħaqqın aqıtdı qān
Pes ācı oldı deryālar zelāzil oldı şahrā tāğ
199. Be-küllī azdı ħayvānāt biri birine qaşd itdi
Çün Ādem gördi bu-ħāli başıldı yüregine tağ
200. Tamāmet **kırk gün** ağlaşdı anuñ-çün Ādem ü Havvā
Ĥiṭāb irişdi Allah'da ki ağlamaqdan ol ırāğ
201. Virem girü bir oğıl kim ola Hābil'üñ ħüsniinde
Cemī'-ü enbiyā andan olusar Kālibe iblāğ

202. **Çü toğdı** bir güzel oğlı adını virdi **Şit** anuñ
Hibetu'llah dimek olur yüzi aķ gözleri mǎzǎĝ
203. **Muħammed Muştafa** nürü yüzinde berķ-i lǎ'midi
İderdi 'āleme işrāk çü müstaĝrakdı bāş ayāĝ
204. Pes andan Ādem'e Allāh nübüvvet kıldı erzānī
Daħī on **şuhuf** indürdi ide evlādına isbāĝ¹⁹
205. Daħī ħurbānuñ ħükmi inerdı gök yüzinden od
Kimüñ kim yense ħurbānı bilürdi-kim sözidür sāĝ
206. Çü da'vet kıldı evlādın didi-kim birdürür Allāh
Muħammed'dür Habību'llāh aña kıldı toĝar iblāĝ
207. Anı efđal kılup Ĥaķdan idiser menba'-ı ħikmet
Ķamu aħkāmını Ĥaķķ'uñ idiser ser-te-ser iblāĝ
208. Cemāli bedr-i enverdür cebīni devr-i ezherdür
Beyānı dürr ü cevherdür nişār idedurur iblāĝ
209. Kıla çün **Mekke'de** tal'at ide 'ālemlere raħmet
İçe cān şerbet-i ħikmet ide şehd ü şeker iblāĝ
210. Birez Ādem kelāmından çü taķrīr eyledük size
Ĥikāyet çoķdurur kılduķ velī biz muħtaşar iblāĝ
211. Ki zīra cümle sözlerden budur maķsūdumuz iy yār
Ol iki 'ālemüñ şemsi toĝup ide ħamer iblāĝ

¹⁹ Bu beyitte derkenar olarak ey savife ibaresi var

TERTİBÜ'L-ENBİYÂ-YI 'ALEYHİMÜ'S-SELÂM

212. Çün Âdem 'ömri irdi āhirine
Çün olur evveline āhirine

213. Buyurdu Hâk ki Şît'e it vâşiyet
Didi Âdem aña işit vâşiyet

[8b]

214. Getürsün didi Allāh baña imān
Resülüm Aḥmed'e hem itsün iz'an

215. Geliser ol nebī āhir zamanda
Toğusar andan ol eşref mekanda

216. Baña aña getürmez her kim imān
Aña cennet ḥarāmdur didi Raḥmān

217. Bu sözden soñra itdi hoş naşihat
Dutar kânı işitsün uş naşihat

218. Didi **beş** nesne direm bilgil anı
Daḥī oğlanlaruña digil anı

219. **Biri** bu muṭma'in olma cihāne
Ben oldum cennete atdı yabāne

220. **İkinci** 'avrete uyma emānet
Ben oldum 'avrete itdüm ḥiyānet

221. **Üçünci** kıl işün soñnu fikr-it
Ben itsem irmez-idi baña ḥayret

222. Budur **dördüncü** uyma ıztırāba
Ben uydum işde irişdüm ħarāba
223. **Beşincisi** budur kim meşveret kı1
Her işde meşveretden her-kerret kı1
224. Meleklerle tanışsam ben n'olaydı
Başuma bu belālar mı geleydi
225. Didi-hem virdi Ħaķ 'ālī maķāmāt
Muĥammed ümmetine dört kerāmāt
226. Baña da virmemişdi anı Allāh
Beni hiç kılmamışdı andan āgāh
227. **Biri bu Mekke'de** oldı suçum 'afv
Bular kıanda iderlerse olur maĥv
228. **İkinci** 'āşī oldum kıldı 'uryān
Bulara tevbe tönün kı1la ihsān
229. **Üçüncü** Ħavvā'dan itdi beni pīç
Buları 'avretinden irmeye hīç
230. **Budurdördüncü** itdüm çün-kim 'işyān
Çıkardı uçmağından zār u giryān

[9a]

231. Bular āricde işler ma'şiyetler
Girüp cennetde bula 'āfiyetler
232. Çün Ādem **biñ yaşına** irdi yetdi
Yirine oğlı Şīt'i kıodı gitdi

233. Nübüvvet virdi Allāh itdi tekmīl
Pes aña **elli şuḥf** eyledi tenzīl
234. İrişmişdi kemālince şafāya
Yüzi mazḥardı nūr-ı Muştafa'ya
235. Yürüdi kıldı Şit peygamber irşād
Daḥī biñ şehri yaptı itdi bünyād
236. Müzeyyen eyleyüp şahn u kenāre
İçinde yaptı her şehrüñ mināre
237. **Yedi yüzden** çün aşdı 'ömri anuñ
İrişti aña daḥī emri anuñ
238. Anūş'ı kıldı yirine emīr ol²⁰
Anūş pes didi Qaynān'a emīr ol²¹
239. Qodı Mehyāyil'i yirinde Qaynān²²
Çü Mehyāyil'e erdi emr-i Subḥān
240. **Berez** adlu oğul qodı yirine²³
Yirine oğlı qalsa kim yirine
241. Berez kıldı pes **İdrīs'i**²⁴ ḥalīfe
Ki ḥalka söyleye dersi ḥalīfe
242. Resülüñ nūru şöyle zāhir-idi
Ki alında buların zāhir-idi
243. Bu-kez İdrīs'e qondı itdi işrāk

²⁰ Bu mısranın başına 2 rakamı konulmuştur.

²¹ Bu mısranın başına 3 rakamı konulmuştur.

²² Bu mısranın başına 4 rakamı konulmuştur.

²³ Bu mısranın başına 5 rakamı konulmuştur.

²⁴ Bu mısranın başına 6 rakamı konulmuştur.

Pes itdi şarkı garbı nūra iğrāk

244. **Dedesi Şit'e** beñzerdi müşekkil²⁵

Hem ol yazdı cihanda hatı evvel

245. Daḥī evvel ḥıyātat ol kılupdur

Ḥıyādet şan'atı andan ƣalıpdur

246. Ki andan öñ giyerlerdi deriler

Dikilmiş giymedi ašlā diriler

247. Yatmadı uyumadı şāzende sāl

Melekler ervāḥ-ile olurdı meh sāl

248. Pes İdrīs'e nübüvvet virdi Allāh

Hem otuz şuḥf aña indirdi Allāh

249. Anı öldürdi şoñra itdi iḥyā

Ƙoyup uçmāğa verdi dürlü eşyā

250. Bulara bunca ifrāz bunca ĩrāz

Bu-nūruñ 'izzetine oldur i'zāz

[9b]

Hā-zā Kitāb-ı Tercüme-i Yūsuf Aleyhisselam

Bi'smi'llāhi'r-raḥmāni'r-rāḥīm

251. İlāhün Vāḥidün Rabbün Ta'ālā

Hüva'llāhü'l-bedī'ü'l-ḥaḳḳu'l-a'lā

²⁵ Bu beyitte kafiye yoktur.

252. Te'ālā zātühü lemmā tecellā
Mine'l-gaybi ile'l-'ayni fecellā
253. Eḥaddür zātü müstecmi' şıfātı
Tecellā zātü esmāsı mücellā
254. Muḳaddesdür celāl-i kibriyāsı
Kemāl-i salṭanatda şānı eclā
255. Lehü'l-mülkü lehü'l-ḥamdü lehü'ş-şükrü lehü'n-na'mā²⁶
Lehü'l-ḥalku lehü'l-emrü lehü'n-naşru lehü'l-ālā
256. Ganī bi'z-zāt-idi ol-Ḥaḳ vüçüdı maḥz-ile muṭlaḳ
Şıfāt esmā-yı müstaḡraḳ hüviyyetteydi isti'lā
257. Ki zāt anuñ çün ismidür vucüdı ḥod tecellīdür
İkisinden de 'ālīdür be-küllī itdi istid'ā
258. Ki nice nice bāṭından nice ḡayb-ı ḥazāyından
Nice vuşlat sarāyından 'ademde ḳalmışuz 'amyā
259. Belī şadr-ı mu'allāyuz ki şāḥib-ḳadr-i ā'lāyuz
Velīkin şırr-ı aḥfāyuz gerekdür bize isticlā
260. Çü siz bize esāṭınsız bugün bize selāṭınsız
Bize envār-ı bāṭınsız bize ḳılıñ vüçüd i'tā
261. Eger biz olavuz zāḥir olasız siz daḥī zāḥir
Buluna şır'at-i ḡarrā biline hikmet-i zehrā
262. Pes evvel ism-i Bārī'den ḳamu esmā ṭalep ḳıldı
Didi Ḳādir'den isteñ ki anuñ şānıdur inşā

²⁶ Bu beyitten itibaren kaside kafiye düzeni kullanılmıştır. 'mefâilün-mefâilün-mefâilün-mefâilün'

[10a]

263. İyitdi ism-i Qādir kim mürīd ismindedür izhār
Anuñ emrindedür a'yān onuñ hükmindedür ifşā
264. Didiler pes mürīd isme ki bizi eylegil zāhir
Didi-kim ism-i 'Ālim'den olur bu hüccete imzā
265. İyitdi ism-i 'Ālim'i kim sizūñ izhāruñuz ma'lūm
Velīkin ism-i Zātıdur bilūñ müstecmi'ü esmā
266. Dirildi cümle-i esmā didiler Zātı ismine
Senūñ hükümündedür aḥkām senūñ emrūñdedür eşyā
267. İyitdi ism-i zātı pes benüm ol ism-i a'zām kim
Delīlem ben müsem māya odur Allāh ider māsā
268. Muḥaddesdür anuñ zātı naḳāyışdan naḳāyızdan
Mu'arrādur anuñ na'tı irişmekden oña ārā
269. Celāli perdesinde siz ṭuruñ ben varam aña
Görem kim nice emr ider idersiz çün-kim istiḳzā
270. Yitişdi ḥazret-i zāta didi yā Rabbi yā Rabbi
Ki sensin 'ālimü'l-esrār saña maḥfī degül etbā
271. Didi ḥazret ben ol zātam ki müstağnī merātibden
Ḥaḳāyıqdan mezāhirden ne serrā baña ne zarrā
272. Velī çün iḳtizā itdi ḥaḳāyıq cümle esmādan
Pes esmāmuz ṭaleb kıldı ki sen kılasın isti'lā

[10b]

273. Var imd' esmāya emr eyle bular da emr kılsunlar
Haḳāyık eylesün izhār mezāhirden bilā-iḥşā
274. Bi-ḳadr-i ḳābiliyyet her ḳaḳīḳat kim anı ister
Anı her ismi feyż itsün 'avālemde idüp icrā
275. Ḳaçan-kim cümle-i a' yān vucūda gelmek istedi
Didiler ḳorḳaruz girü ki irişe bize lāvā
276. Müdebbir ismi iriştdi didi ism-i Rabb'e ol
Nizām- ı mümkināt olşun erişmesün saḳın efnā
277. Çün ism-i Rabb işit anı iki ismi vezīr itdi
Müdebbirdür biri biri müfazaldur ider ibḳā
278. Pes evvel-kim zuhūr itdi vucūduñ ḫil' atın geydi
Muḫammed nūrudur ḳaḳḳā kim andandur ḳamu ezvā
279. Hem oldur 'aḳl-ı evvel-kim ḳamu eşyāya mebde'dür
Hem oldur rūḫ-ı a' zam kim kıllur ḳaḳḳ emr-ile iḫyā
280. Ḳalem geldi vü levḫ oldı düzüldi 'arş u kürsī hem
Döşendi bu Bisāt-ı ferş yaşıldı Ḳazret-i Ḳaḳrā
281. Ḳuruldu hey'et-i eflāk ki irişmez aña idrāk
Muḫammed şānına levlāk gelüp kıldı anı a'lā
282. Anuñ-çün ādem ü dāne anuñ-çündür şenā Sīnā
Anuñ-çün ḳubbe-i Mīnā anuñ-çün şaḫra-i şammā
283. Yaratdı ḫubb-i zātından ki mażhar ola zātına
Ki **subḫāne'İlezī esrā** dimişdür leyle-i esrā

[11a]

284. Daḥī dört yāri aşḥābı daḥī evlād-ı ezvācı
Çamusına kılar raḥmet bunları ıoylaya Allah
285. Şalāt-ile selām Allah Muḥammed kim resūlu'llah
Çamu maḥlūkına raḥmet yaratdı çün anı Allah
286. İlahī yüzüm aluşam aldım²⁷
Yüzümü getirüp çapuña geldim
287. Baña derman olursa bunda olur
Ya bunda olmayıcağ kanda olur
288. Benüm gibi bi-nevāya²⁸
Bula derdini irgürseñ devāya
289. Yüzüm kara günahkāram İlahī
Çapuña geldim ağlaram İlahī
290. Yirim yoğdur senden varacağ ayrı
Ni'deyim şāliki çapuñdan ayrı
291. Bizi vār atma çapuñdan kerem kı1
Ḥabībiñ ḥürmetine muḥterem kı1
292. Ḥabībiñden ayırma ümmetini
Çabül eyle du'a ve himmetini
293. Zīrā ümmet için çekipdür
Mübārek gözlerinden yaş döküpdür

²⁷ Bu mısradan itibaren mesnevi şekline dönüş var.

²⁸ Bu mısradaki vezin eksikliği vardır.

294. Һабibiñi yerindirme İlāhī
‘Adūları sevindirme İlāhī

295. Dileriz hūr ola merdūd şeytān
Ҙamu ‘aşıleri ‘afv ide Raħmān

296. Yüzüm k̄ara kabūl it²⁹
Ҙamu ümmetini aña sebīl it

297. Anuñ hürmetine kıl bize ihsān
Murādım şerh ideyim eyle āsān

298. Dilerem hem ki Yūsuf’uñ destānın
Naşīb eyle diyeyin gülistānın

[11b]

299. Dilerim bunda ağlayam anlara
Ҙuzılar gibi oynayam anda onlara³⁰

300. Süri ardınca sürilen ҡuzıyam
Ҙamusınuñ ayağınıñ tozıyam

301. Ҙoyun öñince meler ҡuzı soñunca
Ҙuzı ardınca gider ҡoyun öñünce

302. Ҙuzı meleyince tuymaz ҡo ana
Ҙuzısınuñ önüne döymez ana

303. Anların ben de girdim izlerine
Dilerem ağlayu gidem sözlerine

²⁹ Bu mısradā vezin eksikliğı vardır

³⁰ Bu beyitten itibaren hece düzeni ile yazılmıştır.

304. Şäkird olam anlara bunda ben
Sebaķ alaydım anlardan dinde ben
305. Bu dünya onlara öyküneydim (Ey ağlamak)
Kıyāmetde anlarla haşır olaydım
306. Atam anam hem üstāzımdır anlar
Bu Yūsuf şanı ķomuş o canlar
307. Anlarıñ yolına uydum İlähī
Anlarıñ şan'atın tıydum İlähī
308. Anlarıñ cümlesine raķmet eyle
Ĥabībiñden ayırmağıl himmet eyle
309. Günāhım çoķdur 'afv eyle Mevlā
Anları cennetüñe idħāl eyle a'lā
310. Anlarıñ ĥürmetine cümlemüzi
Ĥabībiñden ayırmağıl cümlemüzi
311. Ne deñlü vār ise hep ehl-i ĩmān
Ĥabībiñden ayırmağıl bizi yā Raķmān
312. Daħī şunları esirge Ĥudāyā
Bizi raķīm idüp al duta du'āya
313. Bizim için kıllalar du'āyı
Anlarıñ derdine eyle devāyı
314. Aña der burada bu biz za'ĩfi
Diler İlähī şol yenħafi

[12a]

315. amu Őuqlarını ‘afv ide anuñ
Daı niyyetin āsān eyle anuñ
316. Dilerem ben de İlahı anlarıñ amusın
Viresin bunda ve anda amusın
317. Daı Őuqların hi yazmayasın
Eyü ‘amellerin hi bozmayasın
318. Bu dūnyada tarı ūzre olalar
ıyāmetde varup anı bulalar
319. Dilerseñiz bu ‘ālemdede necātı
Resūl’ın rūhına diñ Őalavātı
320. Gelūñ Őimden-girü ey avm-i a’lā
İŐidiñ sōyleyeyim ol avl-i evlā
321. Bu Yūsof Sūresi itdi sebeb ne
abībine bunu indirdi Mevlā
322. Yahūdiler niza‘ itdi ‘Ömer’le
Didiler ıŐŐa-yı Yūsof’ dur evlā
323. Kitābımız vār dir ol sizde yodur
Melūl oldu iŐitdi aŐāb evlā
324. abībini ü Őādān itdi Allah
Anuñ ükminde dir hep cūmle avā
325. Cemi‘ ‘ālemiñ ‘ilmin bilen ol ğani a’lā
Anuñ ilmindedir sırr-ile afā

326. İřid řimdi Yūsuf'ũn sōzũni
Atāsın dedesin hem kendi ōzini

**MATLAB: YŪSUF VE BABASI YAKUP VE DEDESİ İŞHAK VE BŪYŪKDEDESİ
İBRAHİM ‘ALEYHİSSELAM³¹**

327. Atāsı Ya‘ķub İřhāk dedesidŭr
Daķı İbrahim İřhāk atasıdur
328. Ćun İbrahim ĥalīlu’llah gelipdŭr
Bu dŭnyaya iki oğlı ķalıpdur
329. Bir oęlunuń adı İsmā‘il anuń
Muĥammed geldi neslinden bil anuń

[12b]

330. Resŭl’ũn dedesi oldur bilesiz
Ķamusına şalavat getŭresiz³²
331. Biriniń adı İřhāk’dur ey cān
Anuń oęlıdur Ya‘ķub-ı Ken‘ān
332. İviz toędı anasından Ću Ya‘ķub
Birisiniń ‘Āř birinũn adı Ya‘ķub
333. Anasından tŭyli toğmişdi ‘Āř
Ķoyun yŭnlŭ gibi yŭnlŭydi ‘Āř

³¹ Derkenar olarak :matlab: Yusuf ve babası Yakup ve dedesi İşhak ve bŭyŭk dedesi İbrahim aleyhisselam.

³² Zīrā baba belinden evvel Ya‘ķŭb ve řońra ‘Āř raĥme inmiřdi ve lākin ‘Āř Ćabr-ile ilerŭ toęmaķda iken Ya‘ķŭb ‘Āř’ũn ayaęını tutup ardınc toędı. Ta‘akķub yapıřmaķ ma’nāsına olmaę-ıla Ya‘ķŭb didi ve cābir idene ‘Āř didi.

334. Bahādır idi gāyet zāti anuñ
Hem av avlar-idi şan'āti anuñ
335. Varur tağlarda avlar getirürdi
Bişürür babasına yedürürdi
336. Bu ecilden atası sever-idi
Yüzünü görmege hem avar-idi
337. Velī Ya'qub ḥalīm-idi be-gāyet
Anası sever-idi anı gāyet
338. Gözi görmez idi İshāk'uñ ey cān
Tüyünden bilirdi anı inān
339. Bir gün irer İshāk'a Ḥaḫ'dan ḥiṭāb
Oğluñdan birine du'ā müstecāb
340. Didi İshāk Āş için kılam du'ā
Anası dir Ya'qub'a ola düv'ā
341. Āş'a İshāk didi-kim kılsam du'ā
Ümīdü var qabül eyle Ḥudā
342. Bu benim göñlüm saña virür ḥayat
İkiñizden birine açılır bāb
343. Dilerem ki ben saña kılam du'ā
Çün Çalap didi birine kılam du'ā
344. Tıruben Āş ava getdi babasına yedüre
Du'ā olduḡda qabülün isteye

345. Bu yaña anası çün tırdı örü
Kim didi Ya'küb'a tez gel ilerü

[13a]

346. Boğazla bir kuzu biryân eylegil
Derisin ki üzün pinhân eylegil

347. El-et babaña di ki av getürdim
Ki biryân idüben saña yetirdim

348. Çün 'Āş şanā seni saña ide du'āyı
Dileye cümle derdiñe devāyı

349. Çün Ya'küb eyledi kuzuyu biryân
Derisin arçasına geydi ey cān

350. Varup babasına didi sulţān
Getürdim av etini işte biryân

351. Çü Ya'kübşıgadı arçasın anuñ
Ki gördi 'Āş'a beñzer tüyün anuñ

352. Didi arkañ çü 'Āş'a beñzer illā
Kokuñ Ya'küb'a beñzer ol ne ola

353. Anası didi 'Āş'dur bu bi-şevābi
Bunuñ içün dile Hāq'dan du'āyı

354. Yedi pir yanı gönli oldı şādān
Elin kaldırdı di-ki ey Raḥmān

355. Cemi'-i enbiyā-yı cümle mürsel
Ḥabībīñden sivā hep cümle mürsel

356. Kıyāmete degin cümle geleler
Kamu bu oğlumuñ nesli olalar
357. Du‘āsını kabūl eyledi Allah
Ne-ķadar enbiyā geldi inşā’ Allah
358. Kıamusı geldi neslinden anuñ
Kıyāmete degin neslinden anuñ
359. Temām oldu bularıñ çün du‘āsı
İşit imdi geluñ neyledi Āşī
360. Didi ey baba işde av getirdim
Ki piryān idüben saña yetirdim

MATLAB: CÜMLE İNBİYAH ASLI YAKUP EVLADI BEYĀN³³

[13b]

*Kıldı aña da du‘āyı oldı kabūl
Velākin ‘Āş kalbinde kılmadı maķbūl*

*Gele cümle pādişāh seniñ nesliñden
Nitekim geldi cümle kıral Kıābil’iñ neslinden*

361. Ye bu biryānı eylegil du‘āyı
Benüm derdime eylegil devāyı
362. Didi İshāk oğlu şimdi gelen sen
Degil misin püdüm du‘ā olan sen

³³ Derkenar olarak :matlah cümle inbiyah aslı Yakup evladı beyan.

363. Bunı işidiben kaçıldı āşī
Anuñ heybetinüñ yokdur kıyāsı
364. Didi öldürüp anı kıomayayın
Murādına anı irgürmeyenin
365. Didi oğul saña kılam du‘āyı
Dilārengi şavacaķ çok belāyı
366. Du‘ā buldı yerini neylesin ol
Naşīb anıñ idi nice eylesün ol
367. Gör imdi kıdretiñ işini ey cān
Kamumuz kıdretiñ elinde hayrān
368. Göre İshak’ıñ Āş’a hey’etini
Yā Āş’ıñ işbu yolda ğayretini
369. Nice eylesün naşībinde yoğ-imiş
Çü taķdirde naşīb Ya‘küb’uñ imiş
370. Bu işde cümlemiz biliñ faķīriz
Kamumuz kıdret elinde esīriz
371. Anası didi Ya‘küb’uñ turaydı
Ki Ya‘küb’ı bu aradan ayıraydı
372. Didi oğul senüñ dayılarıñ var
Ki derbende duruş sen anlara var
373. **Çü Behrān ilidir ili olarıñ**
Ki çokdur malı tavarları anıñ

374. Varıcağ olasın anda mükerrem
Olar-ile olasın sen sen muna‘‘am

375. Benim k r kum oğul bil kardaşıñdan
Şavula gavgā umaram başıñdan

[14a]

‘Aş bir günde Behrān’a varup girü geldi ve ikinci gün yine varup geldi bulmadı Ya‘kūb anı gördi tınmadı üçüni gün Ya‘kūb Behrān’a vardı ‘Aş gayri varmadı Behrān’da oldıgını bilmedi.

376. Çü Ya‘kūb işidür anıñ sözüni
Tırub Behrān’a döndürdi yüzüni

377. Gice gider ve gündüz gizlenirdi
Anıñ-çün anıñ adı İsrāil’di

378. Bil İsrāil gice giden dimekdür³⁴
Ki k r kup g nd z n gizlenirdi

379. Giderek tayılarına irişdi
Olar karşıladı bir bir görüşdi

380. Kamusı aña ikrām eylediler
Ki dürlü dürlü en‘ām eylediler

381. Biriniñ iki kızları var-idi
Nāgāh Ya‘kūb anıñ birini gördi

382. Dilediler tayısınıñ kızını
Nikāh itdi aña büyük kızını

³⁴ Bu mısradada vezin bozuktur. Beyitin tümünde kafiye yok.

383. Çü Ya'qûb görmişdi küçi kızını
Didiler t̄ayısına işbu sözünü
384. Anı dahî nikâh eyledi aña
Didi-kim ne dilerseñ anı saña
385. T̄ayısınıñ iki kızını aldı
İkisi de anuñ yanına geldi
386. İki h̄ātun ikişer cāriye oldı
Bulardan hep ikişer oğlan oldı
387. Küçi kız kardaşı ol ecilden
Ki Yūsuf ibn-i Yāmin toğdı andan
388. Aña meyli artıg-idi qalanından
Oğlanların sever-idi andan
389. Yūsuf'ı ğayrıdan artıq severdi
Yüzünü görmege her dem iverdi
390. Çü Ya'qûb didi bir gün t̄ayısına
Baña destur viriñ kim yetdi sene

[14b]

391. Yine vaṭānıma varmaq dilerem
Babamı anamı görmek dilerem
392. Çü destūr virdiler t̄urdı yerinden
Göçüp ehliyle Behrān ilinden
393. Çü gördi toğrulup gider yoluna
Haber irişdi Ken'ānıñ iline

394. Eger bedri anuñ hüsñin göreydi
Tuñulurdu şanurduñ gökde māhı
395. Eger zühre göre anuñ cemālin
Seherde kıla hüsñinde şikāyet
396. Anıñ-çün sever-idi anı Ya'ķūb
Zīrā oğlanlarında oldu ol hūb
397. alan oğlanları şan yıldız idi
O arada kamer ya gündüz idi

**MATLAB: YŪSUF UYURKEN YAKUB'UN DİZİNDE DÜŞ GÖRDÜ
KEYBEYĀN³⁵**

398. Bir gün otururdu Ya'ķūb gündüzün
Yatdı Yūsuf düşdi Ya'ķūbuñ dizin
399. Başın odı dizi üstüne uyur
Uyur-iken Yūsuf anda düş görür
400. Baar-idi Ya'ķūb anuñ yüzine
Söyledi Ya'ķūb'ı odlara yaar
401. Didi ey gün yā nice beñzer baña
Şimdi secde kıldı ikisi baña
402. Daı on bir yıldız ile geldiler
Secde idüp baña tābi' oldılar
403. İdivirgil düşümüñ ta'birini
Diyivirgil bunlarıñ her birini

³⁵ Derkenar olarak :matlah Yusuf uyurken Yakub'un dizinde düş gördü keybeyan.

404. Çü işitdi bunı Ya'küb yā İlāh
Sen haṭādan şakla bunı yā İlāh
405. Didi Yūsuf ey baba şinlik yiri
Ağladıñ sen şanki melüllik yiri

[15a]

406. Ya'küb eydir çün-ki irişe terāḥ
Yetişür elbetde ardınca ferāḥ
407. Dime oğul düşüñi ihvānıña
Kaşd kılma kendi sen cānıña
408. Geç bu düşüñ tā'birinde fāriğ ol
Kendüzüñ düşi degildür şāliḥ ol
409. Zīrā anı şakınırdı söylemez
Ya'ni anuñ ḥālını fāş eylemez
410. Dil ü gözden şakınırdı kuzusun
Gel gör imdi kuzusunuñ yazısın
411. Tañrı ḥayr yaza her kul başına
Kulağ urğıl bu felegiñ işine
412. Didi Yūsuf ger sever iseñ beni
Diyivergil düşümüñ ta'birini
413. Didi oğul diñle gel ta'birini
Diyivireyin nice bir bir anı³⁶

³⁶ Beyitte 'nicedür bir bir anı' şeklindedir.

414. Pādişāh olasın oğul muğterem
Hüsn-i ĥulk ıssı dağı şāĥib kerem
415. İşbu maĥlūk cümle tuta saña yüz
Atañ anañ kavm ĥardaşlar cümlemüz
416. Cümle varup saña tābi‘ olalar
İşbu ĥardaşlar saña ĥul olalar
417. On bir yıldız işbu ĥardaşlardurur
Gün anañdur hem ĥamer atañdur
418. Dime zinhār kimseye bu düşüñi
Ĥayr ola Tañrı öñere işiñi
419. Dimedi-kim bu durur olđıl ĥazer
Vaĥt ola zarar ide saña bular
420. Ĥün ikisi işbu ĥavli eyledi
Diñle imdi taĥdir gör neyledi

[15b]

421. İşit imdi Yūsuf’uñ dāyesi
Şem’un’uñ bilgil ol-idi anası
422. Ümmü Şem’un işbu sözi diñledi
Ne didigin Ya‘ĥub’uñ hep añladı
423. Vardı oğlanlarına didi bunı
Bu düşüñ hem Ya‘ĥub’uñ yordugını

424. Çün-ki oğlanlar bunı işitdiler
Cem' olup hep bir yire gör n'etdiler
425. Didiler kim bu 'acep ne düş ola
Çatı 'ārdur cümlemize baş ola
426. Biz aña hep olavız kâre-vaş³⁷
Nice dertdir cümlemüze hüküm ola
427. Buña bir tedbîr idelüm cümlemüz
Anı bundan ayırmağ olsun işimiz
428. Babamız çün anı artık görmeye
Bize düşe aña gönül virmeye
429. Varup andan Yusuf'ı çığırdılar
Bu ne hikmetdür deyüben şordılar
430. Aramızda işbu halk seni sever
Babamız da bizi kor seni sever
431. Halk içinde böyle hürmetlü olan
Umarız ki söylemez hergiz yalan
432. İmdi kardaş bize söyle düşüñi
Nice ola biz görelim işiñi
433. Çün-ki Yūsuf işbu sözi işidir
Melül olup tınmadı her-kez turur
434. Didi söylesem babam gönli kalır
Söylemezsem hem adım yalan olur³⁸

³⁷ Bu beyitte kafiye yoktur.

³⁸ Metinde 'söylemez isem'sekindedir.

435. Didiler turma ey Yūsuf söylegil
Dedeñ İbrāhim haqqı şerh eylegil

[16a]

436. Dāhī İshāq dāhī Ya‘qub hürmeti
Āb u zezem daḥī kevşer hürmeti

437. Nice gördüñ bize söyle ‘ayān
Biz umarız olmayasın sen yalān³⁹

438. Aldadılar Yūsuf’ı gör ne kıılır
Fikr ider dimez ise yalan olur

439. Didi yalan olmayayın söyledi
Gördüğini bunlara şerh eyledi

440. Diñledi çün bu düşi kardaşları
Dürlü dürlü fitne oldı işleri

441. Geldi şeytan bunlara itdi biḥāş
Fitne içün ya‘ni götürdi eşāş

MATLAB: FİTNE İ ŞEYTĀN VE İHVE-İ YŪSUF ‘ALEYHİSSELAM⁴⁰

442. Didi sizde bunca şecā‘at vār-iken
Atañ size baqmaz kılın iktirāş

443. Gicelerde çün Yūsuf-ile olur
Gine şabāḥ anıñ-ile inbi‘āş

³⁹ Bu beyitte vezin yok.

⁴⁰ Metinde derkenar olarak :matlab fitne i şeytan ve ihve-i Yusuf aleyhisselam.

444. Eger yanında bir dem olmayaydı
Yemez içmez ider-idi iltihāş
445. Sizdedir hizmet-i mevaş hem ğanem
Siz çekersiz zahmeti ğayr-ı hırāş
446. Yine sizden anı artık sever ol
Hem beraberdir siziñle Şurāş
447. Didiler ne kılalım buyurasın
Bu tedbire ne buyurursın⁴¹
448. Didi-kim katl idüñ görmeye Ya'küb
Anı görmeye sizi seve Ya'küb
449. Bular tedbiri çün gördiler hoş
Tıruben Ya'küb'a hep vardılar hoş
450. Aña selam viriben söylediler
Ayağın tırup ikrām eylediler

[16b]

451. Didiler Yūsuf' alup varalum
Yazularda oğ atup oynayalum
452. Çemenlerde oynayalum gülelüm
İrte Yūsuf'ı aluben gelelüm
453. Çün-ki Ya'küb diñledi bu sözleri
Ğayğusından tolageldi gözleri

⁴¹ Bu mısradaki vezin eksikliği vardır.

454. Ol-mübârek gözünüñ yâşı aķar
N'ideyin der döndi Yūsuf' baķar
455. Fikr ider gözlerini hem ķaşını
Sözlerini daķı inci dişini
456. Didi bir gün görmesem hâlim n'ola
Bilmezem er mi gele geç mi gele
457. Dili söyler gözi Yūsuf'a baķar
Fikr ider gözlerinüñ yâşı aķar
458. Ķā'il olmadı Yūsuf'ı virmege
Rāzı olmadı yanından ırmaĶa

MATLAB: RÜYĀ-YI YAKUB 'ALEYHİSSELAM⁴²

459. Ya 'ķüb eydür ķuzularım söylemeñ
Beni yaķmañ baña kötülük eylemeñ
460. Bir düşüm oldu yaķında ķorķarım
Añdığımca ol düşümden ürkerim
461. Düşde gördüm-ki ķuzular görürem
On iki ķuzuyu sürüp giderem
462. Bir bölük ķurd çıķageldi añsızın
Aldılar bir körpem ķuzum añsızın
463. Ardına düşdüm olarıñ ķovaram
Şöyle yetem deyibanı avaram

⁴² Derkenar olarak : 'matlab rüya-yı Yakub aleyhisselam'

464. Diñleñ ol urdar uzuyı n’etdiler
Yer yarılup gtrben atdılar
465. Ol yarıgıñ iine gıtdi uzum
Turdı u gn daı diñleñ bu szm

[17a]

466. Őoñra vardım ımış anı bulmadım
ancaru gitdgini hi bilmedim
467. Őyle orum var benim degmeñ baña
Hlimi size didim nden Őoña
468. Ata ana uzular vresi hi oñulmaz
Yreginde hi yresi⁴³
469. Gice gndzim uzu diyi iñiler
İñlemekden dertlinñ seyyresi
470. Frat odına yanupdur nice gn
Derdimendi derdinñ seyyresi
471. Ey grb bil başa yazılan gelr
Şabr ılmadur bil anuñ resi
472. Rzı olmadı Ysuf’ı virmege
Anlara uşubanı gndermege
473. urd nice gele bize ide Őud’
Didiler kim ey baba bize Őec’

⁴³ İkinici mısranın yarısı birinci mısrada yer almıştır:

474. Ejderhasında anı biz tutarız
Kaçar-ısa biz kovarız yiteriz
475. Didi Ya 'küb korkduğum düşümdürür
Gice gündüz katı teşvîşimürür
476. Hem haramdur oynamak koñ siz anı
Neyi oynarsız n' idelim oyını
477. Gördideyler kim aña söz kılmaz eşer
Dönüben Yūsuf'a vardılar ey yār
478. Yā Yūsuf biz oynamağa gideriz
Sensizin biz oynamağı n' ideriz
479. Babaña yalvar seni de göndere
Kim n'ola bugün seni bize vire
480. Sen de bizim-ile bile olasın
Yazılarda oynayasın gülesin

[17b]

481. Yūsuf eydür ey baba ben de varam
Ol yazıları çimenleri görem
482. Ya 'küb eyder yā Yūsuf söylemegil
Kendi cānıña cefā eylemegil⁴⁴
483. Yūsuf eydir cümle arkadaşlar bile
Bunlarıñla baña ne korkmaq ola

⁴⁴ Metinde 'cefalar'seklindedir.

484. Bular gider ya ben nice qalayın
Bile gündür bunlarıñla olayın
485. Doyamadı Ya 'qb anıñ yüzüne
Qatre qatre yaş inerdi gözüne
486. Nice sa'y itdi daħı nic' eylesün
Taqđiriñ işi bozulmaz n' eylesün
487. Tañrı ħayr yaza her qul başına
Gel gör imdi taqđiriñ sen işi-ne
488. Ādemñ teqbırini taqđir bozar
Başa gelür her ne kim taqđir yazar
489. Didi Ya 'qb n' ideyin vār imdi
Bařıña yāzılanı gr imdi
490. Didi oğullar sizi gndreyin
řen oluñ Ysuf'ı size vireyin
491. Varıñ bir gün yazıda yazlañ didi
Gāfil olmañ Ysuf'ı gzleñ didi
492. Yorulacak siz anı gtresiz
Acıqıcaq buña etmek viresiz
493. Dili virdi göñli illā virmedi
Blbli gr glden ayrı eylemedi
494. Vay o bülbüle ki glden ayrıla
Gülden ayrı blblñ ħāli n' ola

495. Gülden ayrı bülbülñ hâli fiğân
El-amân bu ayrılığdan el-amân

[18a]

496. Gülden ayrı dünyayı bülbül n'ide
Bülbülñ arzusu güldür dünyede

497. Bülbüle gülsüz bu dünyâ dâr olur
Düni günü işi anıñ zâr olur

498. Zîrâ bülbül bir ğarîbdür dünyede
Gülüni bulmaz ise nice ide

499. Tırdı Ya'küb Yūsuf'la eve varır
Başını yudurdı hil'at geydirir

500. Öper-idi kucar-idi Yūsuf'ı⁴⁵
Bağrına başup boynun siler-idi

**MATLAB: KİTABU YAKUB SUHUF-I İBRAHİM 'ALEYHİSSELAM
BEYÂN⁴⁶**

501. Dağî ta'âm virdi koydı koynuna
Şuhuf-ı İbrahim tağdı boynuna

502. Der yavuz göz kılmaya buña zarar
Dağî gözlerine çekdi sürmeler

503. Anı işmarladı oğlanlarına
Döndi Ya'küb ağlayı geldi gine

⁴⁵ Bu mısradaki vezin eksikliği vardır.

⁴⁶ Metinde derkenar olarak : matlab kitabı Yakub suhuf-ı İbrahim Aleyhisselam beyan.

504. Yūsuf' uñ kız ҡardaşı var-idi ey cān
Ol Yūsuf' la olur-idi hemān
505. Görđi Ya' ҡūb geldi Yusuf gelmedi
Didi baba ҡanı Yūsuf gelmedi
506. Didi ҡardaşları-y-la gitdi olar
Yazılarda daħī oқ oynayalar
507. **Dīne idi** bilgil ol ҡızıñ adı
Қalkdı yirinden işitdi çün bunu
508. Didi ben de Yūsuf-ile giderim
Yūsuf olmasa bu evi n' iderim
509. Yūsuf' uñ ҡardaşları yürüdiler
Götürüp Yūsuf' ı yola girdiler
510. Dīne segirtti bularıñ yoluna
Yetdi yapışdı Yusuf' uñ eline

[18b]

511. Didi ben de Yūsuf-ile giderem
Қанда gider ise ben bile varam
512. Dīne derler deli olma yūri⁴⁷
Cehle olma var eve dön girü
513. Dīne aғlar eslemez dönmez gerü
Yūsuf-ile bile gider ilerü

⁴⁷ Bu mısradā vezin eksikliği vadır.

514. Didiler şabr eyle bugün ey Dīne
Yūsuf'ı getürelim yarın gine
515. Dīne döndi ağlayı gitdi yine
Yūsuf'ı götürdi anlar boynuna
516. Bu yaña Ya'qub da gözler n'etdiler
Ya'qub görmez olunca gitdiler
517. Çün-ki Ya'qub görmez oldu anları
Diñle imdi n'eylediler bunları
518. Ol Yūsuf'ı götüren vurdı yire
Şanki kemükleri kırıldı yere⁴⁸
519. Öñlerince yayan idüp sürdiler
Durduğunca karşı anı vurdular
520. Şoñra Yūsuf yorulur girü qalır
Getdi bunlar öñünce tãnişık kıılır⁴⁹
521. Issı olup anda Yūsuf şuşadı
Qarnı hem acıkdı diñle ne dedi
522. Didi qardaşlar yoruldum ben tıruñ
Qarnım açdır baña uyuñ oturuñ
523. Yūsuf'a Ya'qub yemek virmiş-idi
Azıgı-y-la anı göndermiş-idi
524. Bardağı-y-la şuyu vār-idi anıñ
Qırbabı-y-la südi vār-idi anıñ

⁴⁸ Metinde 'kırıldı ey yere' şeklindedir.

⁴⁹ Bu beyitte vezin aksaklığı vardır.

525. Zenbil-ile hurma virmişdi aña
Nice oldı diñlegil iydem saña

[19a]

526. Geldi Rū'il kırdı anıñ bardağın
Şaçdı şuyun hem tağıtdı hürmasın

527. Eñsesinden tutdı Yusuf'ı döger
Ey yalan düş görüci deyi söger

528. Seni bugün ıssı neye yaqar⁵⁰
Secde eylemiş saña şems ü kamer

529. Geldi on bir yıldızı gelsin saña
Şu verüp daħī ta'ām virsin saña

530. Öldüreyin ben seni şimdi hele
Gele yıldızlar seni elimden ala⁵¹

531. Bildi Yūsuf düşden itmişler hasedi
İñleyüp zārı zārı ağladı⁵²

532. Eñsesinden tutdı Yūsuf'ı vurur
Çaçdı Yūsuf hem birine sığınır

533. Ol-daħī deper Yusuf'ı yerlere
Ey yalancı düş görüci derlere

⁵⁰ Bu mısradaki vezin aksaklığı vardır.

⁵¹ Bu mısradaki vezin aksaklığı vardır.

⁵² Bu mısradaki vezin aksaklığı vardır.

534. anışına varsa hep vurur-idi
aından yapıan srr idi
535. ora em'un bıaın ekdi yrr
Ysuf'a toruluben yaın varur
536. açdı Ysuf yine vardı birine
Hep ıındı bunlarıñ her birine
537. Her birine açdı vardı anlarıñ
Hi biri esirgemedi bunlarıñ
538. Neye beñzerdi Yusuf'ı deyeyin
İid imdi hlini söyleyeyim
539. Gr nice bir uzı gitti yazıya
Nice urdlar ıageldi uzuya

[19b]

540. evre aldılar uzuyı biliñiz
aldı uzı orta yerde yalıñız
541. Güya urdlar biri ovar uzuyı
açar andan biri arpar uzuyı
542. aldı Ysuf orta yerde yalıñız
urdlar oldu ardaları biliñiz
543. Zır ol açardı anlar ovalar⁵³
Kimi vurur kimi arpar anlarıñ

⁵³ Bu beyitte kafiye yoktur.

544. Yūsuf'a çün kaçd ider kardaşları
Kurdluğ oldu her biriniñ işleri
545. Turdı andan oñra Rū'il'e varur
Etegin altına girer şığınır
546. Ey der kardeşim deyzem oğlı benim⁵⁴
Beni esirge ey yākın kardeşim⁵⁵

Ya'ni ol şeri'atda iki kız kardaşı bir kişi hayatında nikāh cā'iz olurdu ve Yūsuf'ıñ anasınıñ büyük kız kardaşı idi deyze hala dimekdür ve 'amme deyü babanıñ kız kardaşına dirler.⁵⁶

547. Bunca kardeşler biri esirgemedi⁵⁷
Hiç biricigi baña 'avn eylemedi⁵⁸
548. Bunca kardeş vār-iken oldum ğarīb
Beni sen kurtar der aña yalvarup
549. Hem babam beni saña işmarladı
Körpecigim benim esirge didi
550. Bir tunca⁵⁹ vurdu Rū'il Yūsuf'a
Diñle imdi dağī ne idem saña
551. Didi sen benim nicesi kardeşim
Seni öldürmekdür benim işim

⁵⁴ Bu beyitte vezin hatası vardır.

⁵⁵ Bu beyitte vezin hatası vardır.

⁵⁶Metinde derkenar olarakYa'ni ol şeri'atda iki kız kardaşı bir kişi hayatında nikāh cā'iz olurdu ve Yūsuf'ıñ anasınıñ büyük kız kardaşı idi deyze hala dimekdür ve 'amme deyü babanıñ kız kardaşına dirler şeklinde yazılmıştır.

⁵⁷ Bu beyitte vezin hatası vardır.

⁵⁸ Bu beyitte vezin hatası vardır.

⁵⁹ Metinde tabunca şeklinde yazılmıştır.

552. Urdı Yūsuf'ı düşürdi yatırır
Şaşdığından Yūsuf geldi oturur
553. Fikr⁶⁰ ider Yusuf oturuben güler
Ol-Yehūda kardeşi aña şorar
554. Yā Yūsuf neye gülersin söylegil
Ağlar-iken yā neye güldüñ degil
555. Yūsuf eydür güldüğüm budur didi
Evde-y-iken bu gönül fikr eyledi

[20a]

**MATLAB: YŪSUF AGLARKEN DÖGŪLŪR GŪLDÜĞŪ VE YEHUDA'NIN
KURTARDIĞI⁶¹**

556. Ben didim-ki vardur on kardeşim
Hep bahādırlardur benim eyişim
557. Baña ne kórku ola ola yolda didim
Bilemedim ben bu sözi söyledim
558. Kimseden olmadı baña hiç zarar
Birbirimden oluyor gine zarar
559. Mağrūr olmışam meger ben bu söze
Hakḫ havāle eyledi sizi bize
560. Tırdı andan ol-Yehūda'ya varur
Düşdi anıñ etegine yüz sürer⁶²

⁶⁰ Metinde fikir şeklinde yazılmıştır.

⁶¹ Metinde derkenar olarak Yusuf ağlarken döğülür güldüğü ve Yehuda'nın kurtardığı şekilde yazılmıştır.

⁶² Bu mısradaki kafiye hatası vardır.

561. Öpdi ayaklarını zâr eyledi
Ağlayuben Yehuda'ya söyledi
562. Didi ey kardeşlerimiñ ulusı
Babam öliceğ yerine halifesi⁶³
563. Cümlemüze sen re'is olsañ gerek
Babamıñ yirine sen kıalsañ gerek
564. Şimdi bir yād kişi kerbānı vura
Ya döge ve ya söge ya öldüre⁶⁴
565. Kıardaş aña sen rāzı olur mıydıñ⁶⁵
Ya bakup ya tınmayup tırur mıydıñ
566. Yād kişiden güç gören kardeş deye
Kardeşinden güç gören ya ne deye
567. Kimi gördiñ kardeşi kardeş vura
Bıçağ alup öldürmege yürüye
568. Çün-ki bu işleri kardeş itdüñüz
Babamıñ vāşiyetin unutduñuz
569. Kıanı babam beni size ısmarladı⁶⁶
Yūsuf'umı hoşça tutasız didi
570. Babamuñ yüzine nice başasın
Ya baña kardeş nice ad taşasın

⁶³ Bu beyitte vezin hatası vardır

⁶⁴ Metinde ve ya öldüre şeklindedir.

⁶⁵ Vezin hatası vardır.

⁶⁶ Bu mısradaki vezin hatası vardır.

571. Sizden incinicegez kime varam
İñleyem ma 'būduma yalvaram⁶⁷

[20b]

572. Çün-ki Yūsuf işbu sözi söyledi
Yüzünü göge tutuben ağladı

573. Didi Mevla'm kullarıñ kaydın yeyen⁶⁸
Dedeme odı gülüstān eyleyen

574. Bıçağa kesme diyüben emr iden
İsma 'il'e çoçı qurbān eyleyen

575. Hızır'ı öldürmeyüben viren hayat⁶⁹
Aña sebbü āb u hayvān eyleyen

576. Hem Muḥammed rūḥunı nūrıñ-ile
Toylayup 'ālemde sultān eyleyen

577. Cümle maḥlūқа anı kıldın şefi'
Derde dermān canlara cān eyleyen

578. Derdimend oldum baña senden meded
Cümlenüñ derdine ey-dermān kılan

579. İşde gördiñ ḥālimi ne deyeyin
Ben ğarībi ḥalkā destān eyleyen

580. Babamıñ elinde tāze gül-iken
Gözlerim yāşını tūfān eyleyen

⁶⁷ Bu mısradā vezin eklikliğı vardır.

⁶⁸ Bu beyitten itibaren gazel kafiyе düzeni vardır.

⁶⁹ Metinde birinci mısranın sonunda yazılan hayat kelimesi ikinci mısranın başında yazılmıştır.

581. Beni kardeşlerimden kurtar didi
Toprağa cān virüp insān eyleyen

582. Ben garīb oldum elim algıl didi
Babamın hürmeti deyü ağladı

583. Yehuda çün-ki bu sözi diñledi
Yumşadı göñli Yusuf'a söyledi

584. Didi korqma yā Yusuf bil anı-kim
Şāğ olam ben yokdurur saña ölüm

585. Yūsuf'ı getürdi bir kez kendüye
Kardeşin derdine 'acep kim duya

586. Dinle ol Yehuda'yı nūr-ı sirāc
Yūsuf'ı kurtarmağa itdi 'ilāc

[21a]

587. Der Yusuf'a seni korqma kurtaram
Saña kim kaçd ider ise baña kaç⁷⁰

588. Bu yaña kardeşleri ider hücüm
Yumşamadı kalbi hiç şan-kim ağaç

589. Didiler Yehuda'ya vir Yusuf'ı
Yoħsa seni öldürürüz göziñ aç⁷¹

590. Yehuda eydür қо bu sözi söz degil
Bunu kāfir itmedi viren haraç

⁷⁰ Bu beyitten itibaren gazel kafıye düzeni vardır.

⁷¹ Metinde seni de öldürürüz şeklindedir.

591. Cümlemüz peygamber oğlıdır siziñ
Ne şuçı vardır sürersiz yalıñ aç
592. Bunuñ aşlı durur İbrāhim Halīl
Anı oddan kırtarupdur ol Celīl
593. Bize düşmez biz bunı öldürevüz
Qabrimüzi odlara tılduravuz
594. Enbiyā oğlanları qān mı ider
Böyle büyük şuçı ‘işıyān mı ider
595. Hakk katında cümle ‘āşī oluruz
Tāmu içinde ebedī kalırız
596. Bu işimiz iş-değildir n’idelim
Geliñiz bunı eve iledelüm
597. Ben kefilem bu oğlan söylemeye⁷²
Babama sizden şikāyet eylemeye
598. Didiler fikriñ bu ulu olasın
Babamıñ kātında hürmet bulasın
599. Yehuda der bir daħī diñle beni
Buña rāzı olmadıñız qoñ beni
600. Didi katlı olmañuz diñleñ beni
Bir kıyu vardır bulalım biz anı
601. Yūsuf’ı bırağalım geliñ aña
Uydular bu sözde cümle aña

⁷² Bu beyitin tümünde vezin hatası vardır.

[21b]

**MATLAB: YEHUDA'NIN TEKLASI İLE HUT 'ALEYHİSSELAM KIZDIĞI
KUYUYA BIRAKMAGA RAZI OLDULAR BEYAZ⁷³**

602. Didiler kim andan açlıktan öle
Olmaz ise bāri bir kervan gele

603. Ala gide anı ırāk ellere
Babam anı görmeye bize kıala

604. Böyle deyüben Yusuf'ı eylediler
Ol kıyunuñ kenārına geldiler

605. Bu Yusuf'ıñ giyeceklerini şoydılar
Ya'kıb'ıñ gözi nūrına geldiler⁷⁴

606. Kıanı Ya'kıb'ıñ aña göñül virdiği
Oğşayuben gül-ile vurmadiğı⁷⁵

607. Yüzine bakıbeni kıymadiğı
Hiç yüzünden gözünü ırmadiğı

608. Hiç Yūsuf'ı yanından ırmadiğı
Andan ayrı bir sāt olmadığı

609. Kıanda olsa anuñla olur-idi⁷⁶
Olmadiğı yerde hiç kıırmadiğı⁷⁷

⁷³ Metinde derkenar olarak matlab Yehuda'nın teklası ile Hut aleyhisselam kıızdığı kıuyuya bırakmağa razı oldular beyaz şeklindedir.

⁷⁴ Bu beyitin tümünde vezin aksaklığı vardır.

⁷⁵ Metinde gülle şeklindedir.

⁷⁶ Bu beyitte vezin eksikliği vardır

⁷⁷ Bu beyitte kafıye düzeni yoktur.

610. Pek Һarīş oldı-y-idi Ya‘ ҡūb aña
Ol-da babasız rāhat olmadğı
611. Boynun egüp zābun oluben Һurur
Kimi ҡākar kimi söger kimi vurur
612. Kimi der öldürmedigimiz yiter
Kimi şoyar kimisi anı Һutar
613. Yūsuf anda bunlara yalvarır
Her birine varup yüzini sürür⁷⁸
614. Size n’ itdim beni böyle idersiñiz
Beni buña bırağup gidersiñiz
615. Beni buña bırağup gitmeyesiz
Atamıñ Һaqqını unutmayasız

[22a]

616. Diñlemediler Yusuf’uñ sözünü
Tıttuben Һıkkardılar gömlegini
617. Aña bir eski palas geydürdiler
Ağladıkça Һarşu anı vurdılar
618. Yūsuf eydür Һıkkarmañ gömlegimi
Anıñla örteyeyin öd yirimi
619. Öldüğüm vaqti kefen ola baña
Ya nice dayana bu Һahrı cana

⁷⁸ Metinde sürer şeklidir.

620. Beni işde babamdan ayırdıñız
Gömlecigim çıkarıp n'idersiñiz

621. Uymadılar hiçbir sözüne⁷⁹
Gözleri yaşı aķar gül yüzüne

622. Gözlerinüñ yaşını akıtdılar
Aña bir ip bağlayuben yetdiler

623. uyunuñ kenarına el-atdılar
Tutup anı uyua şarkıtdılar

624. ardeşinüñ birisi bıçağını
Çıkaruben kesdi Yüsuf ipini

625. Ya'ni Yüsuf enbiyâyı düşedür
Ya öledir ya tutuna taşadır

626. Uçdu Yüsuf uyuya bir bir döner
Gāhi başı gāhi ayağı döner

627. Bu firāka yer ü gökler iñiler
Hep melekler zāri ılup iñiler

MATLAB: MEKĀNI MELEKLER BEYĀN⁸⁰

628. **Rāvī der** üç-kez melekler ağladı
Zāri ılup āh idüben iñledi

629. Biri Yüsuf uyuya şarkıdıcaķ
Biri İbrāhim oda atılıcaķ

⁷⁹ Bu beyitte vezin aksaklığı vardır.

⁸⁰ Metinde derkenar olarak matlab mekanı beyaz şeklinde geçmektedir.

630. Biri daḥī Muşafa'yı vurdılar
Ġazā-yı Uhud'da yüzünü yarup dişin çıkardılar⁸¹

[22b]

631. Bir revī eyder bilürken 'Azra'il'e şordı Hakk⁸²
Hiç 'ömriñde ağladıñ mı ve güldiñ mi didi Hakk

632. Bir yerde ağladım bir yerde güldüm aşlın bilmedim
Bir cāriyeñ iki süt emer şābiyle bile

633. Geçer oldı bir nehri öte birin bıraқdı yire
Birin geçirdi öte girü döndi anı da geçire⁸³

634. Nehriñ ortasına geldi ol cāriye
Emriñle aldım canın bilmedim nedir hikmet ağladım yine⁸⁴

635. Daḥī viridiñ dünyanuñ yarusın bir kuluña
Ve yarusın virdüñ bir kuluña⁸⁵

636. Nāmeler yazup biri birinden milkin ala
Rāzı olmadılar birbiriyle tırdılar ḥarbe⁸⁶

637. Emriñle aldım canların ol-zemān güldüm anlara
Olmadılar kāni' ol-қadar mülk-ile mallara⁸⁷

638. Didi Hakk bunlar ol iki ağladığın āḥiler
Besledi arşlan nehir kenarında anları evvel āḥiler⁸⁸

⁸¹ Bu beyitte vezin hatası vardır.

⁸² Buradan itibaren vezin aruzun fā i lā tün fā i lā tünfā i lā tün fā i lün kalıbıyla yazılmıştır.

⁸³ Bu beyitte vezin yoktur.

⁸⁴ Bu beyitte vezin yoktur.

⁸⁵ Bu beyitte vezin yoktur.

⁸⁶ Bu beyitte vezin yoktur.

⁸⁷ Bu beyitte vezin yoktur.

639. İşbu üç dört yerde melekler ağlaşır
Âh idüben zâri kı lup inleşir

640. Çün-ki Yūsuf kuyuya düşdi gider
Gâhi başı gâhi ayağı döner

641. Çün-ki Yūsuf kuyuya düşdi gider
Hakk Te'âlâ Cebrâ'il'e emr ider

642. Tut Yusuf'ı kim taşta toğunmaya
Gevdesine zarar olup şınmaya

VE BUNLARA CEBRAİL ALEYİSSELAM SİDRETÜL MEATEHADAN GELÜP İRİŞTÜ⁸⁹

643. Cebrâ'il irişdi aña inmeden
Tutdu Yūsuf'ı kuyuya toğunmadan

644. Kodı anı anda bir taş üstüne
Diñle ne 'izzet idiser dostuna

645. Cebrâ'il çıkarur ol eskileri
Hulle geydürdi Yūsuf'a key arı

[23a]

646. Vardı yeyecek getürdi hem aña
Cebrâ'il'em der haber virdi aña

647. Tañrı'nuñ hikmeti vardır bil anı
Tañrı peygamber idiser bil seni

⁸⁸ Bu beyitte vezin yoktur.

⁸⁹ Metinde derkenar olarak ve bunlara Cebrail aleyhisselam sidretül meatehadan gelüp iriştü şeklindedir.

648. Bunı didi gitdi Cebrā' il ey hoca
Çıkageldi bir uzun boylu koca
649. Yüzi nurlu aq şakallu ol-hümām
Geldi hemān Yūsuf'a virdi selām
650. Didi şükür Hālīk'a maqşūdumı
Virdi baña görmek idi yüzünü
651. Geldi Yūsuf yanına yayaşdılar
İkisi koca koca görüşdiler

**MATLAB: KEN'AN İLİNDE HUT 'ALEYHİSSELAM KAZDIGI KUYUYA
İKİ YÜZ YIL YŪSUF'U GÖZLEDİ VE GÖRÜŞTÜ BEYĀN⁹⁰**

652. Der Yusuf'a diñle şorarsañ beni
Görmüş-idim kitab içre hüsnuñi
653. Diledim Hakkdan ki yüzüñi görem
Ölmeyen seniñ zemāniña irem
654. Hakk Te'ālā hācetim kıldı kabül
Tañrı getürdi seni olma melül
655. Ya'ni kardeşler sebep oldı hemān
Tañrı'dandur sövme anlara ey cān
656. Ya'ni Hud peygamber idi bil anı
Cebrā' il kuyuya atdırdı anı
657. İki yüz yıl idi anda tırdı ol
Günde bir nār gelür-idi bildi ol

⁹⁰ Metinde derkenar olarak matlab Kenan ilinde Hut aleyhisselam kazdığı kuyuya iki yüz yıl Yusuf'u gözledi ve görüşdü beyan şeklindedir.

658. Yūsuf-ile esenleşüp düşdi hemān
Hakḳ'a teslīm olubeni virdi cān⁹¹
659. Getdi Hud çün kaldı Yūsuf yalıñız
Hakḳ Te'ālā Cebrā'il'e in didi tiz⁹²
660. Muştula aña ki sultān eyleyem
Mısr⁹³ içinde şāh-ı Ken'an eyleyem

[23b]

661. İl velāyet memleket virem aña
Melül olmasın haber virgil aña
662. Cebrā'il indi Yūsuf'a söyledi
Yūsuf anı işidüp şükr⁹⁴ eyledi

**MATLAB: KEÇİ KANIYLA YUSUF'UN KAMISIN BOYADILAR KARDEŞLERİ
BEYÂN⁹⁵**

663. Yūsuf'uñ kardeşleri gör n'etdiler
Her birisi nice hîle itdiler
664. Bir keçi boğazlayup ғанına
Sürdiler gömlegine ғанtanına
665. Ağlaşurlar vay Yūsuf diyübeni
Ya'kūb işitdi bularıñ ünini

⁹¹ Bu beyitte vezin aksaklığı vardır.

⁹² Bu beyitte vezin aksaklığı vardır.

⁹³ Metinde Mısır içinde şeklindedir.

⁹⁴ Metinde şükür eyledi şeklindedir

⁹⁵ Metinde derkenar olarak keçi kaniyla Yusuf'un kamısının boyadılar kardeşleri beyan şeklindedir.

666. Zîrâ Yūsuf gideliden tırmadı
Rāhat olup bir sâ'at oturmadı
667. Vay aña kim kızusından ayrıla
Bağrı çün ola biryân anuñ yile yile⁹⁶
668. Kıanda varsa kızusını ister ol
Yiler arar kızusun kıanda bulur ol⁹⁷
669. Bir sâ'at göñlüñden anuñ gide
Gice gündüz fikri kızusuı ola⁹⁸
670. Düni günü iñiler oğul deye
Kızusından ayrılan nice ola
671. Ün işitse geldi şana seslene
Deyeler kim bu meger deli ola
672. N'eyesün ol ayrılık fūrķāt-ile
Yā garıbiñ gözü yaşın kim sile
673. Ya'ķüb'ı gör bir sâ'at oturmadı
Dertli olmayan bu derdi bilmedi
674. Görđi oğlanları gelür karşıdan
Vay Yūsuf deyü ağlaşırklar zār-ilen⁹⁹
675. Düşđi uşşı gitdi Ya'ķüb'uñ hemān
Gelür her kıuluñ başına yazılan

⁹⁶ Bu beyitte vezin aksaklığı vardır.

⁹⁷ Bu beyitte vezin aksaklığı vardır.

⁹⁸ Bu beyitte vezin aksaklığı vardır.

⁹⁹ Bu beyitte vezin aksaklığı vardır.

[24a]

676. Geldiler oğlanları ağlaşdılar
Ya ‘kūb’uñ çevre yanına ũřdiler
677. Geldi Yehuda aña elin vurur
Baba deyibeni çağırır¹⁰⁰
678. Görđi hiç tınmaz aña virmez nefes
Añladı āh eyleyüp eyledi yas
679. Didi ey-vah zāyī itdik ıardeşi
Atamız da öldi görüñ bu işi
680. Geldi Rū’ il başın egđi dizine
Açdı gözün bağdı anuñ yüzüne
681. Didi ođul ıanı Yūsuf n’ itdiñiz¹⁰¹
Beni aldayıban alup gitdiñiz
682. Benim ol gün görmedik ızucağım
N’ eylediñiz yabana mı atdıñız
683. Ben anı güller-ile vurmaz-idim
Döđdüñüz mi ızul deye mi řatdıñız
684. Ben ğarībi böyle derde uğradıp
Baña neden ötüri kin tıtdıñız
685. Rū’ il’e der n’ eylediñ Yūsuf ıanı
Saña işmarladımdı ben anı

¹⁰⁰ Bu mısrada vezin eksiktir.

¹⁰¹ Bu beyitten itibaren gazel kafiye düzeni vardır.

686. Didi baba oynamaya başladı
Giyeceğimiz beklesün deyü koduk

687. Oynar-iken gâfil olduk kurd yedi
Gerçekiz baba bu sözlerde didi

688. Düşdi gine uşşı getdi bil ey cān
Ağlaşuben kıldılar āh u fiğān

689. Gözün açdı didi çün-ki kurd yedi
Bir a'zāsı kalmadı mı anuñ didi

690. Getüreydiñiz iş ideydim anı
Yā koşaydım ben anuñ gömlegini

691. Gördi gömlegini kızıl kan-idi
Didiler bu kan Yūsuf'uñ kanıdı

[24b]

692. Ya'kūb aldı eline anı koşar
Hiç nişanı var mı diyüben baçar

693. Didi bunda Yūsuf'uñ kendi koşar
Eti kanı koşusından yok eşer

694. Kurd yedi dırsız¹⁰² kanı yırtılmamış
Dişlerinden bir¹⁰³ nişanı olmamış

695. Yine Yā'kūb inledi eydür oğul
Kırda mı yedürdiler seni oğul

¹⁰² Metinde dırsiñiz kanı şeklindedir.

¹⁰³ Metinde hiç bir nişanı şeklindedir.

696. Yoḥsa seniñ beliñe bir ip taķıp
Kuyuya şarkıtdılar seni oğul
697. Yā ‘acep eliñ ayağın baĖlayup¹⁰⁴
Şuya mı bıraķdılar seni oğul
698. Yoḥsa hiğbiriciği esirgemeyüp
Kıyuben katl itdiler seni oğul
699. Beni aldayıban alup gitdiler
Bilemiz n’ itdiler seni oğul
700. Yā çıķardılar mı seni tağlara
Yabana mı atdılar seni oğul
701. N’eylediler körpece kuzucağım
Kimseye mi şatdılar seni oğul
702. Ben Ėarīb elden çıķardım bilmedim
Alıbeni gitdiler seni oğul
703. Didi Yā ‘ķüb Yūsuf’ımı n’ itdiñiz¹⁰⁵
Şuçı neydi ya niÇün kin tutdıñız
704. Nirede ise deñ varayın Ėoreyin
Öldiyse aña kefen şarayın
705. Toğrı söyleñ kuzucağım n’ etdiñiz
Beni yaķdıñız katı incitdiñiz
706. Ya ‘ķüb’ in bu zārını işitdiler
Korķularından añarı gitdiler

¹⁰⁴ Bu beyitten itibaren gazel kafiye düzeni vardır.

¹⁰⁵ Bu beyitten itibaren mesnevi tarzında yazılmıştır.

707. Didiler kim gördünüz mi n'eyledi
Cümlemüzi bozdı yalan eyledi

[25a]

708. Bunlar eydür geliñ imdi varalum
Ol kuyudan Yūsuf'ı çıkaralım

709. Öldürelim anı paralayalım
Bir parçasın nişān alup gelemim

710. Kim bize inana ol taşdıķ ide
Sözümüz gerçeklemeye taḥķīķ ide¹⁰⁶

711. Çün Yehuda gördi bunlarıñ sözün
Ortaya atdı ol-bu kez kendözün

712. Didi benümle 'ahd eylediñiz
'Āhdiñizi şıdıñız¹⁰⁷ n'eylediñiz

713. Dini ḳor siz atañuzdan ḳorḳdıñız
Utaniñiz Tañrı'dan utanuben ḳorḳmadıñız¹⁰⁸

714. Ger bu işi idesiz şimden-girü
Ben düşman oluram şimden-girü

715. Size virmezim Yūsuf'ı varıram
Hem babama bunu ḳaber virirem

¹⁰⁶ Bu beyitte vezin aksaklığı vardır.

¹⁰⁷ Metinde sıydıñız n'eylediñiz şeklindedir.

¹⁰⁸ Bu beyitte vezin aksaklığı vardır.

716. Didiler vaz-geldik anı koyalum
Gel varalum tağda kurd avlayalum
717. Tatalım bir kurdı düzmek yolun yurtalım¹⁰⁹
Ağzına ve burnına kan dürtelim
718. Boğazına ip takuben yidelüm
Babamuza götürüp iledelüm
719. İşde bu kurd anı yedi diyelüm
Bunıñla babamı aldayalum
720. Bunı didiler turuben gitdiler
Varubeni tağda bir kurd dutdılar
721. Kan bulaşdırup anı getürdiler
Baba Yūsuf'ı yeyen bu kurd didiler
722. Döndi Ya'küb çün-ki ol kūrda baçar
Kuyruğın bular gözi yaşı açar

MATLAB: YŪSUF-I YEDŪN İFTİRA OLUNAN KURT BEYĀN ¹¹⁰

[25b]

723. Ya'küb ol kūrda işaret eyledi
Gel didi geldi gör n'eyledi
724. Şol-ğadar geldi ki degdi dizine
Acı yaşlar tola-geldi gözüne

¹⁰⁹ Bu mısradaki vezin aksaklığı vardır.

¹¹⁰ Metinde derkenar olarak matlab yusuf-ı yedin deyü iftira olunan kurt beyan şeklindedir.

725. Ya'kūb anı göricegez acıdı
Yā İlāhī buña sen dil vir didi
726. Tañrı destūr virdi ol-ķurt da söyledi¹¹¹
Selāmün 'aleyküm Ya'kūb didi¹¹²
727. Ya'kūb anuñ çün selāmını alır
Eteğine degdi şol-ķadar gelür¹¹³
728. Ya'kūb eydür oğlını niçün yediñ
Şuçu ne idi ki dutdı yüregiñ
729. Ķurd didi vallāhi yemedim ben anı
Boynuma almadım anuñ ķanını
730. Enbiyānuñ eti çün bize ħarām
Şöyle mi şandıñ beni yiyem ħarām
731. Şuĥuf-ı İbrāhim ħaķķı-y-çün yemedim
Baña inan hiç yalan söylemedim
732. Baña bühtān iftirā itdi bular
N'etdilerse Ħaķķ katunda bulalar
733. Ya'kūb'uñ oğlanları ħacil olur
Ki Ya'kūb gördi taĥayyürde ķalur
734. Ya'kūb oğlanlarını azarladı
Ħileler sizde imiş görüñ didi

¹¹¹ Metinde bu beyit Tañrı destūr virdi ol-ķurt da,Söyledi selāmün 'aleyküm Ya'kūb şeklindedir.

¹¹² Bu beyitte vezin bozuktur.

¹¹³Metinde bu beyit Didi Ya'kūb anuñ çün selāmını alır,Eteğine degdi şol-ķadar gelür şeklindedir.

735. ardaşıñuz zāif idüp n'itdiñiz
Bu bī-çāre urda bühtān itdiñiz
736. Döndi Ya'ub urda didi söyle
Ne gezersiñ baña hālīñ diyiver söyle¹¹⁴
737. urd didi-kim **Mısır'dan gelmişem**
Ben de ardaşımı yāvī ılmışam

[26a]

738. ām eline geliben gezer-idim
urdlara anda hālimi dir-idim
739. Didiler miskīn senüñ ardaşıñı
Pādişāh tuuben öldürdi anı
740. On yedi gündür işitmişem bunu
Yimedim bir loma diñle gel beni
741. ardeşiñ derdi beni delī eyledi
Yosa bunlar beni anda bulaydı
742. Bir gārībem öleyiben tudılar
Derti idim gine dertli itdiler
743. Ya'ub anı işidicek aladı
urd da anuñ-ile bile aladı
744. ordı Ya'ub aña eydür ey zīb
Yūsuf'um bilür misin n'oldı 'aceb

¹¹⁴ Bu beyitte vezin hatası vardır.

745. urd bilürem didi çün Ya'küb diler
Söyleyiver n'olduğın deyü şorar¹¹⁵
746. urd didi-kim orarım ğammāz olam
urdlar iinde adım ğammāz olam
747. Zīrā ğammāzlık kişiyē 'ār olur
Tañrı atında işi āh zār olur
748. Ğammāzıñ cennetde yodurur yeri
amudur ğammāz olanıñ yeri
749. urd-ıla Ya'küb bunı söylediler
Biri birine du'ā eylediler
750. Ya'küb eydür Tañrı ardaşıñ vire
urt da didi saña Yūsuf'uñ vire
751. Ya'küb eydür yā İlāhī oğlumı
Şaqlamadıñ derti eylediñ beni
752. **Pes imdi** ğıāb geldi-ki Ya'küb
Didi baña işmarlamadıñ sen ođluñı¹¹⁶

[26b]

753. Ger baña işmarlasañ bekleyeydim
'Adūlarından anı şaqlayaydım

¹¹⁵Metinde bu beyit urd bilürem didi çün Ya'küb ,Diler söyleyiver n'olduğın deyü şorar şeklinde yazılmıştır.

¹¹⁶ Bu beyitte hem vezin hem de kafiye yoktur.

754. Didi Ya'küb şabr ideyin ben buña
Yūsuf'ım gine vire Rabb'im baña
755. Yūsuf'ıñ bir sultāndur baña yalvarır
Bulasın yetmişde deyü ün gelür¹¹⁷
756. Ya'küb anı işidicek ağladı
Yetmiş ay mı yıl mı ya gün mi didi
757. Her gice ol Yehūda varur idi
Yūsuf'ıñ hālın şorar gelür idi
758. Derdi Yūsuf ben hoşam babam nice
Der Yehūda ağlar ol gündüz gice
759. İllā Yūsuf ağlar-idi her zemān
Der Yehūda neye ağlarsın ey cān
760. Ben hoşam dersiñ ya nedir bu figān
Der babamıñ hüzni içündür bu figān
761. Bir kişi kuyuya düşe güle mi
Yehūda Yūsuf hālını bile mi
762. Tañrı dermān vire her dertlülere
Vir şalāt 'aşk-ıla peygambere
763. Diñle imdi ideyin bir hoş haber
Tefsir içinde gelür ol mu'teber

MAṬLAB: MĀLİK İBN-İ ṬUĞAR, MIŞIR BĀZİRGĀNİ, YŪSUF ŞATAN¹¹⁸

¹¹⁷ Bu mısrada vezin aksaklığı vardır.

¹¹⁸ Metinde derkenar olarak Maṭlab: Mālik ibn-i Ṭuğar, Mışır Bāzırgānı, Yūsuf şatan şeklindedir.

764. Vârdı¹¹⁹ bir Mâlik adı ibn-i Tığar
Mısır içinde olurdu ol er¹²⁰
765. Yatır-iken bir gice düş görür¹²¹
Kim gezerken Ken'an eline varur
766. Gökden inüp gün yeñine girür hem
Çıkıben birez öñünde turur hem
767. Şoñra gökden üstüne dürler yağar
Devşirüben anı şanduğa koyar

[27a]

768. 'Ād (asm) kazduğı kuyu yanında ol
Gördi düşi kendüyi buldı ol
769. Şehr¹²² içinde bir mu'abbir vār idi
Turdı Mâlik ol kişiye vardı
770. Şordı aña düşününñ ta'bîrini¹²³
Der mu'abbir vir bir iki altunı
771. Virdi altunı mu'abbir der aña
Ol kuyuda vire Hakk bir kul saña
772. Kul degildir ol saña devlet olur
Sebeb olur eliñe çok mal girür

¹¹⁹ Metinde bu beyit Vâr-idi bir Mâlik şeklindedir.

¹²⁰ Bu mısradaki vezin aksaklığı vardır.

¹²¹ Bu mısradaki vezin aksaklığı vardır.

¹²² Metinde Şehir içinde şeklinde yazılmıştır.

¹²³ Bu mısradaki vezin hatası vardır.

773. Ğanī ola aşı-ı evlādiñ seniñ
Tā kıyāmete deġin adıñ senüñ

774. Mālik işitdi bunı oldı ferāh
Ğamdan açıldı göñli gitdi terāh

775. Anı işitdi qarārı kalmadı
Diledi Ken‘ān iline varmaġı

776. Yükletdiler develeri atları¹²⁴
Geldi kullar elde tutarlar vemāh¹²⁵

777. Girdiler Ken‘ān iline cümlesi
Baġladılar bellerine hep şilāh¹²⁶

778. Vardı Ken‘ān’a gezerken bu nidā
Geldi irişdi şanaşın-kim riyāh¹²⁷

**MAṬLAB: MĀLİK İBN-İ ṬUĞAR’İÑ, YŪSUF ANASINDAN ṬOĞMADAN
ELLİ YIL EVVEL RŪ’YĀSINDA GÖRDİĞİ BEYĀN¹²⁸**

779. Dāhī elli yıl gerek ol kul ṭoġar
‘Āleme vire ziyā şanaşın-kim şabāh¹²⁹

780. Çün-kim Mālik bunı işitdi budur
Vardı Mışır’a elli yıl dāhīṭurur

781. Temām oldı elli gine ṭurdı ol
Yükledüp dürlü kumaşlar sürdi ol

¹²⁴ Bu mısradaki vezin hatası vardır.

¹²⁵ Bu beyitte gazel kafiyeye düzeni vardır.

¹²⁶ Bu beyitte gazel kafiyeye düzeni vardır.

¹²⁷ Bu beyitte gazel kafiyeye düzeni vardır.

¹²⁸ Metinde derkenar olarak Maṭlab: Mālik ibn-i Ṭuġar’ıñ, YŪsuf anasından ṭoġmadan elli yıl evvel rŪ’yāsında gördiġi beyān şeklinde yazılmıştır.

¹²⁹ Bu beyitte gazel kafiyeye düzeni vardır.

782. Vardı Ken‘ân iline ol kuyuya
Gördi Mâlik kuşlar uçar kuyuya ¹³⁰

783. Kuş şanır Mâlik anı anlar melek
Yūsuf’a ikrām için gönderdi Hakk

[27b]

EVVEL KULIDIR YA ‘KÛB’İN VE SÛD KARDAŞI; BEŞİR, YÛSUF’İN ¹³¹

784. Geldi kârvân kondular ol kuyuya
Beşir’e didi-ki Mâlik var şuya

785. Beşir anda bardağı ipi alır
Şu çıkara kuyu ağzına varur

786. Kervân andı kuyudan şu içeler
Könmağa dâhî ileri geçeler

787. Deve ürküp geldi bu kez kuyuya
Bir iş itdiler ki anı kim duya

788. Kimi çökdi yatıbanı igileşir
Kimi yüzün yire sürüp büzüleşir

789. Zîrâ Yūsuf koğusını aldılar
Hep anuñ ‘aşkına hayrân oldılar

MAṬLAB: KUYUDAN ÇIK DEYÛ YÛSUF’A CEBRÂ’İL (BİL KENDİ HÂLİ) GELDİ BEYAN¹³²

¹³⁰ Metinde bu beyit: Temâm oldı elli gine tırdı ol, Yükleüp dürlü kumaşlar sürdi, Ol vardı Ken‘ân iline ol kuyuya, Gördi Mâlik kuşlar uçar kuyuya şeklinde yazılmıştır.

¹³¹ Metinde derkenar olarak Evvel kulıdır Ya ‘kûb’İN ve sūd kardaşı; Beşir, Yūsuf’İN yazılmıştır.

¹³² Metinde derkenar olarak Maṭlab: Kuyudan çık deyü Yūsuf’a Cebra’İL (bil kendi hâli) geldi beyan şeklinde yazılmıştır.

790. Yūsuf'a indi eyitti¹³³ Cebrā'ıl
Yā Yūsuf tır saña emr itdi Celıl
791. 'Acaba bilür misin söyledigiñ
Bencileyin hūb bulunmaz didigiñ
792. Göz göre kendüñi görüp söyledigñ
Çık kuyudan gör behāñı n'eylediñ
793. Geldi kārṽān kuyu ağzında tırur
Şimdi biri kuyuya ip şarkıdır
794. İpe yapış çık-ğıl kuyudan¹³⁴
Böyle emr eyledi seni Yaradan
795. Şaldı Beşir kuyuya bardağını
Tıtdı Yūsuf komadı aldı anı
796. Tıtdı Beşir koğayı çekemez
Bir gūlāma dāhī çağırdı bu kez
797. İki dāhī tırur anı çeker
Çeke çeke kuyu ağzına çıkar
798. Koğa deyü çekdiği ādem çıkar
Tokunan canları odlara yaçar
799. Gördi Beşir Yūsuf'ı 'aklı şaşar
Geldi kervān kuyu ağzına üşer

¹³³ Metinde itdi Cebrail şeklinde yazılmıştır.

¹³⁴ Bu mısra da vezin aksaklığı vardır.

[28a]

800. Mālik'e kıldı işāret geldi ol
Şāz oluben istediğin buldu ol
801. Tañrı viridi Mālik'i şāz eyledi
Ol da kıllarını āzād eyledi
802. Yūsuf' uñ kardeşleri çıkar idi
Nice oldı deyibeni bakar idi
803. Gördiler kıyuda bir kervān turur
Cümlesi segirdişüp anda varur
804. Gelibeni kıyua çağırdılar¹³⁵
Yūsuf' ı bulmayup çağırdılar
805. Geldiler ol kervāna söylediler
Pes olar da Yūsuf'u gizlediler (Kavlühu Te'ālā; ve eserrühu bizā'aten)¹³⁶
806. Didiler bir kılumuz kaçmış idi
Gelibeni bu kıyuya girmiş-idi¹³⁷
807. Kıova-geldik ardı şıra anı biz
Kıkaruben kılumızı aldıñız
808. Gen almañız kılumızı viriñiz
Şāğ u āsān siz yoluñuza varıñız
809. Yoħsa şāhib¹³⁸kıvvetiz her birimiz

¹³⁵ Bu mısradā vezin hatası vardır.

¹³⁶ Metinde derkenar olarak Kavlühu Te'ālā; ve eserrühu bizā'aten yazılmıştır.

¹³⁷ Bu beyitte vezin hatası vardır.

Na‘ra urup cümleñüzü kırarız

810. orularından ıarup verdiler
Titredi Yūsuf anlar göründiler

811. **Yehūda** didi Yūsuf’a orma sen
Ben bularıñ uliyam di söyle sen

812. ordı Mālīk (**bin Tuğar Bāzīrgān**) Yūsuf’a nesin didi
Yūsuf ol-dem Mālīk’e ulum didi

813. Ya‘ni Allāh’ıñ uluyam didi ol
Nıyyeti bu-y-idi-ki söyledi ol

814. Mālīk eydir hiç bu ula beñzemez
Anlar eydir anıñ içün beñnemez

**MALAB: MĀLĪK BĀZĪRGĀN BĪN TUĞAR YŪSUF’I YEDĪ ALP PULA
ALMIŞ ARINDAŞLARINDAN BEYAN¹³⁹**

[28b]

815. Babamız anası-y-la aldı idi
Küçükden bu bize geldi idi

816. Bizüm-ile üns tutuben büyüdi
Anuñ içün huyı āb-ı hūp-idi

817. Mālīk eydür bu ulı baña şatıñ
Mal alıñ behāsına sözüm tutuñ

¹³⁸ Metinde Yoħsa şāhib şeklinde yazılmıştır.

¹³⁹ Metinde derkenar olarak Malab: Mālīk Bāzīrgān bin Tuğar Yūsuf’ı yedi alp pula almış arındaşlarından beyan şeklinde yazılmıştır.

818. Bunlar eydir şatalım ger alasin
‘Aybı vardır kulumuzuñ bilesin
819. Kaçağandır uğrudur yalıncağdur
‘Aybı didigimüz buña üçidir
820. Mālik eydir alıram ben ‘aybı-y-la
İllā size bir sözüm vardır hele¹⁴⁰
821. Aķçe altun benim-ile yokdurur
Kıta virirseñiz evimde çokdurur¹⁴¹
822. Didiler heyhāt aña kıatlanmazız
Ne virirseñ vir biz anı alırız
823. Fıkr ider Yūsuf behā çok diyeler
Korkar Mālik gücüm yetmez diyedir¹⁴²
824. Zırā kardeşlerinden korkar idi
Hemān Mālik alsa gitse dir idi
825. Mālik eydir on yedi kalp aķçe vār
Şuña virirseñiz alırım ey yār
826. Kimi on dört kimisi on yedidür
Kimesi yigirmidir der¹⁴³
827. Kimi eydür hemān yedi didiler
Ne-y-ise aldılar Yūsuf’ı verdiler

¹⁴⁰ Bu beyitte vezin aksaklığı vardır.

¹⁴¹ Bu beyitte vezin aksaklığı vardır.

¹⁴² Bu beyitte vezin aksaklığı vardır.

¹⁴³ Bu mısradaki vezin hatası vardır.

828. Mālik eydür baña nāme yazasız

Bu uluñ hālını bile yazasız

829. Yazıben bir bitı verdiler yine

Mālik şaqladı anı yaasına

4.3. METNİN GÜNÜMÜZ DİLİNE ÇEVİRİLMESİ

Aşkın derdi Hacı İmam'ı tuttu, adamın sözlerini Muhammediye'den bir cüz yazmak gerekti.Yazıcıoğlu Mehmed Malgara'lı olup Hacı Bayram Veli'nin öğrencisi ve Girebolu'da yedi yıl ateşte pişip yemeğini yememiştir. Resul emriyle Muhammediye adlı kitabı telif edip içine koyarak iki sayfası çizilip ve on iki ilim mevcut olan bir saygın kitap olduğu bilinendir. Ve Girebolu'da mutluluk türbesinde mevcuttur. Fatih zamanından beri bilinir.

1b

1. Anlam elbisesine mücevher gibi sözler giydirirerek, başına parlak sözlerden oluşmuş süslü bir taç giydirdi.
2. İnci ve yakut saçanı ne yaparlar? Söz dolmuş kadehten içince hayat suyuna gerek kalmaz .
3. Gönül anlamlı hayalinin ayrılığından yıkık olmuş iken, güneşten daha parlak sözler erişti.
4. Gönül alanın nesiminden sabah yeli esti, amber gibi kokan saçlarından etrafa sözler saçıldı.
5. Yüzlerce naz ve sihir ile dilberin güzelliğinden yansıyan sözler birdenbire ortaya çıkarak her yandan gözükte.
6. Süleyman'ın sözleri canımda gelip taht kurdu,bugün İskenderin sözleri Hızır gibi hayat içti.
7. Elimde söz kevserinin kadehi ve güzel kokulu şerbet gönlümün letafet selsebilinden bereket saçarak çıktı.
8. Sana sözlerin şekerinden sunalım diye; hikmet şarabından az az tattırdık.
9. Müfessirler dedi ki; Allah emanetini hafızlara dağlardan gökyüzüne semaya alıp götürsünler diye arz etmiştir.
10. Bize emanet edilen neydi? Hafızlar şöyle dediler; salavat getirmek,zekat vermek,haccı beyt etmek.
11. Hafızlar doğruluğu terazide ölçer gibi adaleti ölçerek borçlarını ödediler.
12. Dedi ki bu emaneti size açıkladım , ey hafızlar ne dersiniz ezberleyebilecek misiniz ?
13. Dediler Ya Rabbi içindeki nedir? Yaradan karşılık vererek: 'İbadetlerinizin karşılığını bulacaksınız' dedi.
14. Eğer sizlerden biri isyan edecek olursanız; melekler size cehennemde daha katı azap çektirirler.
15. Bu sözleri duyanlar, onun azabından korkup dediler ki onun sözünden çıkmayız.

2a

16. Biz senin emrine mahkumuz; azabından korktuğumuz için sevap kazanır dururuz.
17. Ey akıl sahibi şimdi bak ve saygı duy, ki gökler yerleri korkutup uykudan uyandırdılar.
18. Acaba bu zayıf insanlar cehennemden korkar mı? Bu dalgınlık uykusundan hiç uyanırlar mı ?
19. Allah'ım gözümle gönlümle bakmayı sen nasip et, yoksa sen ikaz etmezsen kimse uykusundan uyanmaz.
20. Bu dünyada Allah'ın kulu Muhammed sensin senin azabından bizi kurtar kalbimi ezbere bilen sensin.
21. Çünkü Adem cennetten çıktı ona şöyle dedi; ya Adem ben gökleri ve yerleri uyandırdım.
22. Onun arkasından yere emanet götürmesini emrettim kabul etmediler onu sen kabul eder misin ?
23. Eğer götürebilecek olsalardı onun içindekini bile götürürlerdi ,dedi içindeki nedir şimdi onu söyle?
24. Eğer Allah'ım emrlerine uyarsan onun hediyesini bulursun ve eğer isyan edersen Allah'ın azabı seni bulur.
25. Adem dedi ki yarabbi onu içimde götüreyim, ona dedi ki eğer onu götürürsen ben seni korurum.
26. Sana iyilik edeyim gözümde perde yaratayım,harama örtesin ve onun ne olduğunu görmesin.
27. Senin için iki sakal yaratayım onu sakla, yanacak yerlerine örteyim ki harama yönelme.
28. İbn-i Mesud'dan şöyle rivayet etti; bu sözleri söyleyenler bunun üstüne konuşmuşlardı.
29. Allah siper olan bir taşı tasvir etti, asıl olan şeriatın sözüdür.

2b

30. Allah yüce dağları yarattı,bu sözlerin sanatını götürmediler.
33. Adem ileri geldi yaratılmayan taşı tuttu,emir buyrulduki bu sözlere şekil vererek götüreyim dedi.
34. Dediler ki şimdi götür o da dizine koydu yere koyarak dedi ki parlayan söz budur.
35. Dedi ki dilerim artırırım dediler ki şimdi götür, sözlerin en büyüğünü kuşağından indirdi.
36. Dedi ki vallahi daha çoğunu isterim,dediler ki şimdi götür çünkü süratli sözler ediyorsun.
37. Götürdü onu ve diledi ki geri koysunlar allahtan hızlı erişti ve sözlerin aynası açıldı.
38. Ya adem yerinden kalk emanette omzunda dursun,sözlerin en hikmetli olanlarının kemalini yine kendi bilir.

39. Senin evladının bile boynunda duran rahmet dolu sözler, kıyamet günü kopunca ulaşacaktır.
40. Adem başına neler geldiğini görünce anlamlı sözleriyle iki yüz yıl ağladı dilindedir bir olma sözü vardı.
41. Allah'tan utandığı için üçyüz yıl göğe bakamadı, bu anlamdan ibret aldığı sözün biçimi budur.
42. Bu ne güzel güç, ne güzel kudret, bu ne güzel Adem, kadir ne güzel kudret ne güzel zevk ne güzel lezzet ne güzel sözlerin verdiği tat ne güzel güçtür.
43. Yarabbi senin hikmetinin gizli sırrı nasıl nakş edilir, rahmetinin suyunu bütün cihan içmiş olsa onun hikmeti nasıl nakş edilir.
44. Hatasından dolayı gözünden yaş akardı botanik ve zencefil biterdi,
45. Ey Havva sen şimdi Hindistan'dan geldi ve derya sahilinde çılgın gibi yürüyordu.
46. Gözünden yaş ile kan akardı, denizlerde inci mercan olurdu.

3a

47. Allah insalara yardım ettiği zaman, Allah erenlere hak yolunu gösterdiği zaman,
48. Ne zaman ki Allah inayet edip erenlere hidayet edince, insanlarda irade gücü oldu işte o zaman insanoğlu cürmü cinayet suçu işledi.
49. Cebrail'e o sırada dedi ki bu insanlar benim güzelliğim ve yaratılışımdır.
50. Ona günaha yakılmak kıldık, gözünün yaşlarını uzak kıldık.
51. Herşeyden önceden de şükreden ve dua eden kul budur.
52. Dünya acımayla doludur, cihan rahmetleriyle doludur, rahmetin gazabından önce gelmektedir.
53. Ben onu öyle güçlü kuvvetli eylemişim ki, kim bana tövbe ederse onları affederim.
54. İşte o anda Cebrail bu sözlerden ona haberler getirdi
55. Dedi yarabbi sen yaratmadın mı yüce elinle sen etmedin mi?
56. Evet dedi bana ruhundan ruh vermedin mi, ruhundan canı vermedin mi?
57. Evet dedi doğru değil mi? rahmetin gazabından daha fazla değil mi ?
58. Evet dedi cennetinde karar kılmadın mı?
59. Hazretine evet dedi dönersem koyar mısın cennetine ?
60. Eğer tövbe edersem hazretine yine yakın olabilir miyim ?

3b

61. Mübarek olan ismin Rahman ve Yaradandır, şanın sultanı sensin.

62. Allah'ım sen teksin senden başka yok, illa sensin ki vallahi senden başka yok.
63. O isyan eden kul bendim, batıp unutan yazılan bendim.
64. Nefsimin hakikatının hakkını veremedim dedi, günahını söyledi ve bildirdi.
65. Şerefının kudretinden özgür oldu ve büyüklüğünün kudretini söyledi.
66. Yaradan alemde esirgeyendir,acıyan ve sevgi gösteren yaradandır.
67. Ya Adem hakka sahipsın, eğer ki günah edersen o günahın sahibi sensin.
68. Dua et ki günahını bağışladım,sen uygunluğa ihtiyaç duy ben ne istersen sana veririm.
69. Hangi kulun ortaklık koştuysa, o ortaklık koşan kapına gelecek dedi.
70. Hangi kulun bu duayı okursa o kulun senden deva bulacak dedi.
71. Onun suçunu bağışla çünkü cümle alemi yaradan sensin.
72. Adem bu duadan ayrı kaldı, yaradan duasını kabul etti.
73. Cebrail ona dur deyince kutsal nurundan utanç duydu.

4a

74. Tüm göklerin kapısı açıldı, tüm cennetin hediyesi saçıldı.
75. Kanadını yerden vurdu yukarı çıktı, canına ve eşyasına kokusunu bulaştırdı.
76. Adem yıkandı içinden, içinden kiri geçti.
77. Günahından teni karardı ve nasihattan topuğuna kadar ağardı.
78. İki sündüs elbise giydirdi, sanırsın ki külhancı kaba kumaştan çıktı.
79. Havva'ya güler yüzlü davransın diye Allah bu kez Mikail'i gönderdi.
80. Havva bu hikayeleri duydu, istekleri cana ve dile erişti.
81. Adem'i anınca içi kan ağlardı, yüreğini de aşk ateşi dağlardı.
82. Ayrılık canını yakardı, gözünün yaşı da inci mercan olurdu.
83. Yaradan emredince keyifle sevinerek dinledi,
84. Kavuşmayı beklerdi, nice aşk acısından onu uzaklaştırdı.
85. Adem korkusundan bu yana geldi, içi doldu taşı.
86. O eziyet denizinde battı, o cennetin hevesiyle yandı.
87. Ayrılık elinden nasıl yanmasın? Özellikle cehennemden ateşinden nasıl yanmasın?
88. Hani yerin yerini, günü yolunu, tacı ve tahtını hepsini bıraktı.

4b

89. Hani cennetin içindeki dostun sohbeti? Hani sıkıntı içindeki dostun gurbeti?
90. Sevgiliye kavuşmanın ümidi hep artsın fazilete ulaşsın ve sevgiliye kavuşmuş olsun.

91. Ey Tanrım hikmetinin gizli sırrının nakşı nasıl olabilir ki, eğer dünya dümdüz olsaydı rahmetinin feyzinden ölürdük.
92. Ya Adem Allah vahiy kıldı onu öğren, beni sözümde geri çeviripte inkar etme.
93. Senden iki bin yıl önce bir ev yarattım, en iyilerine buyurdum ki senin hükmünü toplasınlar.
94. Yarattığım o evi kendine yer edin, adımı tekrarla, bana kutsal sayılan tesbihi çek ve adımı yürüt.
95. Ulu sesin ile Havva'ya hüznü etme, sizi geri toplayayım ki bana ibadet kılın.
96. Ya Adem gönlünün içinde ne var onu biliyorum, senin kalbinde Havva var onu sakla içinde.
97. Lütufla hareket et ki onu bulasın, ki ben onu nice evlatlar versin diye rıza verdim.
98. Orayı büyük kıble yapasın diye sana vaziyetin eşrefi ile şeref kıldım.
99. Göğün en yüksek katını bana haram kıldın, namazı anarak onu yükseltiyim diye onunla meşgul oldum.
100. Adem secdeye giderek Yarabbi gönüllü geldim, çok temah edersem bana dünyanın sonu gerekmez dedi.
101. Hindistan'dan Mekke'ye kadar yürüdü, çok itaatli o evi ziyaret kıldı.
102. Yaradan ona bir melek verdi doğru yolu göstereceğini diye, melekler onu karşılayarak açıkladı.
103. Yere ayak bastığı zaman her taraf mamur oldu, şehrin kalesi yapıldı, halk için imaret kuruldu.
104. Adem'e dediler ki senin haccın kabul oldu, Allah senden iki bin yıl önce bu dünyayı yarattı.

5a

105. Onu büyük saygıyla tavaf ettin, çünkü sana zorunlu olana şeref edip geldin.
106. Sonra Adem geldi gördü yakut gibi kırmızı bir ev, merkezin yerinde bırakarak Kabe'nin yerine koymuşlar.
107. Zümrüt ve mücevherden iki kapısı vardı, biri doğuya biri batıya bakıyordu, ehli sünnet bile onu düşünce görmemiştir.
108. İçinde beyaz parlak nur gibi asılmış bir ışık vardı, onu züccacılar bile böyle düzmedi, hiç bir mum yakmadı.
109. Ya Adem bugün Mekke sana haram olsun, kıyamet günü kopunca kimse de buna mani olmasın.

110. Kimsede kan dökerek dinden çıkmasın, bu şekilde söyleyerek doğru yolu gösterdi.
111. İyilik etse bile denizde bir damla gibi olur, doğru yola gelse bile bir zerre kadar gün yüzü göremez.
112. Adem dedi ki; Yarabbi hani bana verdiğin söz? Havva ile birleş demiştin öyleyse yap.
113. Dedi ki bak şimdi Havva Merve’de durur, sen Safa’ da durmaktasın şimdi yalvarma.
114. Ona bak vücuduna yapışma, ibadet edilecek yerlerinden faydalan.
115. Arafat’ın üstünde durdu, Havva’da onun peşinden gitmeyi isterdi.
116. Arafat Dağında ikisi Arefe günü buluştular, onun için delil olarak bu adı bu şekilde bunlara verdi.
117. İmam Fahri Razi’den şöyle sabittir ki gittikleri yerde keder ve tasa yok oldu.
118. Dediler ki nefsimize yenildik, eğer rahmet etmezsen zarar ve ziyana uğrarız.
119. Yücelik hitabı erişti, dedi ki şimdi rahmetimi çekersem zarara uğrarsınız.

5b

120. Mina’da bir araya geldiler, dediler ki elini başına götürerek selam ver, Adem selam verdi ve atadan şefaata diledi.
121. Adem ve Havva Hindistan’a geri gittiler, Adem bu kez baş ve ayağı perişan hacca geri gitti.
122. Üçer günlük mesafeden adım atardı, kadir kıymet bilmek ve sözü nadide kılmak ona göreydi
123. Meleklerden dua işiterek başı buluta değdi, bölük bölük dua ve zikir ederek tesbih çekerdi.
124. Onlara alıştı lakin zaman zaman ağlardı, onun ağlamasının nedeni yarine veda etmesiydi.
125. Melekler onun ah ve figan etmesinden üşendiler, kendisine bağlı olanlarla Allah’a şikayet ettiler.
126. Hem kendi rahat olsun hem de meleklerden razı olsun diye Allah onun boyunu kısalttı, altmış arşına indirdi.
127. Gönlünün gözü bu cennetten ikna olsun diye kırk kez haccı ziyaret etti .
128. Esenlikten çıkıp sıkıntıya gelip garip gönlünü ve karnını doyurabileceği bir ev yaptı.
129. O zaman cennetten dört nesne alıp çıktı, dünya ülkesine bu dört nesneyle gelmişti bile.
130. Biri asa, birisi mühür, birisinin gözleri yaşlı, birisi saklanmak için incir yaprağını ondan sakladı.
131. Asa Musa’ya verildi, Süleyman’a yüzük değdi, o yaprağı asilere şifa olsun diye yedi.

SÖZLERİN ZİKİRİ

132. Ey hakikatlerin sırrının olgunluğu, çeşitli zamanlar işittin.
133. Bu kez duy canında dikenler varsa, Adem'den nice sözler al.
134. İbni Abbas'tan rivayet gelir, müfessirler ona saygı duyarlar.

6a

135. Dedi bu sözler Serendib'te alındı, hem de Batnı Luma'nın sözleri bile.
136. Dedi dağları isbat eyle, göklerden önce inen o idi.
137. Yani Adem'e ruhları göstermekti, tevkıtiyye anlamında ibadet emri tekrar indi.
138. Hz. Yusuf'ta muhakkak böyle demiştir, ki Adem'e ondan vahiy kıldı.
139. Gönül istediği için ondan diyanet eyledim, ki emanet sözünü arkasından alayım.
140. Melekler buyurduğu için onu kapladı, şanlı melekler şaşırıp kaldı.
141. Adem geri korkuya düştü, canı bedenden ayrıldı sandı.
142. Cebrail erişip yüzüne bastı, yüzünü öptü kastını ona bildirdi.

RUHLAR HER ŞEYDEN ÖNCE İDİ.

143. Allah'ın kudret ve yardım eliyle sırtını sıvazladı.
144. Adem'e dedi ki şimdi bak, arkandan kim önce çıkacak gör.
145. Cihanı kim armağan kıldı, arkasından dünyaya döndü dünyadan yukarı çıkıp misafir etti.
146. Önce Mustafa'nın ruhuydu, sonra enbiyanın ruhuydu.
147. Dedi ki o kul benim ayak kaldırdım, önce vahdetini söyledim.
148. Şehadet ederim ki sensin Allah, senden gayrı yaradan yoktur.
149. Önce alemde peygamberin ışığı çıktı, ondan sonra gönderilmiş ruhlar çıktı.

6b

150. Bu sefer peygamberlerin ruhu çıktı ve hep Mustafa'nın katına geldiler.
151. Mustafa dedi ki buyurun emredin, Mustafa sağ tarafa yürüyerek lebbeyk dedi.
152. Bundan sonra yüzleri ak çıktı, tüm yaratılanların ruhları berrak oldu.
153. Dillerinde toplanıp ilan ettiler, Allah'ın birliği ve imanını getirdiler.
154. Keramet sahibi olanların ruhları çıktı, peygamberlerin katına gelip durdular.
155. Sonra ondan yine üstün geldi, ruhları geri arkasından çıktı.
156. Ademin oğlu Kabil çıktı, cehennem insanları ona tabii oldu.
157. Tümünün yüzleri kara geldi, geldiler kuzey yönüne gelerek durdular.

158. Bunlar kim isim isim bilesin, lakabını ve ismini bulasın.
159. Adem sağına bakarak güldü, soluna bakarak ağladı.
160. Ömer peygambere dayanarak rivayet etti, raviler de Ömer'den peygambere dayanarak rivayet etti.
161. Allah Adem'in arkasından mesh etti ve zürriyetini böylece ihraç etti.
162. Tanrı en üstün yarattıklarım cennet içindir dedi, bunları cennet için ikram ettim.
163. Cennetin ümidini amel kılsınlar, cennetin ehlinde de rahmet bulsunlar.
164. Onu geri sildi ihraç etti , çıkarılsın diye buyurdu.

7a

165. Bunları cehennemlik yarattı, bunlar cehennem işlerini yapsın dedi.
166. Dediler bu işler niçin buyruldu, bu haller ezelden kılındı dedi.
167. Rahmet için bir kul yaratsa, ölünce cennet için amel kılar dedi.
168. Cehennem için bir kul yaratsa, naz ehlinin işiyle meşgul olur.
169. Yaradan böyledir ne diyelim, ölünce ağlayalım yakılalım.
170. İşimiz senin hükmünü teslim kılmaktır, seni ve dostunu yüceltmektir.
171. O şah kendisine uyulan imam ve en son gönderilen peygamber oldu, o hem aleme nizam ve düzen veren aynı zamanda alemin en olgun kişisidir.
172. İbni Kab'ın açıkladığı bir söz var ki Tanrı ona bakarak soyunu açıkladı.
173. Böylece bunların ruhları tasvir etti, sonra onları sorguya çekip bildirdi.
174. İmam Fahri Razi ruhlar alemi saygın ve bilgili olanlar budur dedi.
175. Rabbiniz benim benden başka Allah yoktur, sakın ortağım var demeyin siz duyun diğerlerinede bildirin.
176. Bana inanmayanlardan illaki öcümü alırım, bu şekilde söz verip bu şekilde bildirdiler.
177. Ben sizin rabbiniz değil miyim diye hitap etti, bütün ruhlar evet diyerek bu bildiriye lazım görüp aldılar.
178. Hepsi şahidiz dediler birliğini söylediler, size elçiler göndereyim.
179. Size peygamberler göndereyim, kitaplar indireyim, siz bunları inkar etmeyin diye haber bildirdim.
180. Süre tutun ne dedimse doğrulayın, ruhların hepsi kabul etti çünkü kitapta bildirilmişti.
181. Sonra kitap üstünde yemin edip bunları yazıp dediki Hacerül Esved gelip incileri mücevherleri kanıtlasın.
182. Aç ağzımı dedi ve ona emanet olarak kitabı bıraktı kıyamet koptuğu gün bu taş yükselecektir dedi.

183. Adem gördüki kimi zengin kimi yoksul, kimi güzel kimi çirkin bu şekilde bildirdi.
184. Ya Rabbi neden bunları beraber kılmadın dedi, bana şükür etsinler diye bildirdi.
185. Adem de dahil olmak üzere ruhların tümünü geri verdi, kıyamet günü kopunca o ruhlar bir bir doğacaktır.
186. Adem bu duruma gelince Allah yeniden buyurdu, eğer sen nesne yapmazsan insan yükselemez.
187. Emretti ve Cebrail yeniden cennete döndü, ikisini de aldı cennetten çıkardı.
188. Demir aletini aldı buğday tanelerini getirdi, cehennemde ateş aldığını Adem söyledi.
189. Yetmiş kez cennetin ırmaklarında yıkanmayı emretti, sonra onu Adem'e getirdi kısırlaştırmasını söyledi.
190. O ateş elinde duramadı ve denize yedi kez düştü, Cebrail geri çıkardı ne dilediğini bildirdi.
191. Adem ateşi yere koydu bu kez yeri yaktı ve uçup gitti, Resullah bunun cehenneme ulaştığını bildirdi.
192. Bu söz temeline ulaşınca amacına ulaşmış oldu, sonra Adem Mekke'de ya da Hindistan'da bir ev yaptı.
193. Havva anadan yüzyirmi oğlan doğdu, dişi ve erkek beraberdi köşk, taht, bahçe yoktu.
194. Yorumlayan kişiler Havva'dan bin oğlan doğduğunu söyledi, kimisinin yeri cehennem kimisinin yeri cennet dedi.
195. Büyük oğlunun adı Kabil ikincisinin adı Habil'di, birer kız doğdu biri beyaz biri çirkindi.
196. Buyurduki Kabil'in kız kardeşini Habil alsın, onun kız kardeşini de Habil alsın bu hüküm devam etsin
197. Kabil kışkandı bu hükmü tutmam dedi, o anda inatçı ve gururlu kişi kafir oldu.

8a

198. Gitti ve Hakkın yarattığı Habil'i öldürdü ve kanını akıttı, denizlerde acı, dağlarda ve çöllerde deprem oldu.
199. Hepsi hayvan gibi azıttı ve birbirlerine kastettiler, Adem bunları gördü ve bu halleri yüreğine dert oldu.
200. Adem ve Havva onun için kırk gün ağlaştı, Allah'tan ağlamaktan uzak olun diye söz erişti.
201. Sana yeniden Habil'in güzelliğinde bir oğul vereyim, peygamberler toplanıp ondan olsun.

202. Güzel bir oğlan doğdu onun adını Şit verdi, Allah'ın bağışladığı demek olur yüzü ak gözleri çakmak gibi.
203. Muhammed Mustafa'nın nuru yüzünde parlamakta, başı ve ayağı sanki alemleri aydınlatır gibiydi.
204. Allah Adem'e peygamberlik kıldı, evladına söylesin diye on sayfa indirdi.
205. Kurbanının hükmüne gökyüzünden ateş inerdi, kimin kurbanı yense bu sözü bildirir.
206. Allah birdir diye evladını Allah'ın birliğine davet etti ve Muhammed'in Habibullah olduğuna inandırdı.
207. Onu erdemli kılıp Allah'ın hikmetinin kaynağını bildirdi, tüm hükümlerini baştan başa söyledi.
208. Yüzü dolunay gibi alnı parlak ve beyazdı, inci ve cevher saçarak izah edip bildirdi.
209. Mekke'yi aydınlattı, alemlere rahmet saçtı ve herkese hikmet şerbetini içirdi, şeker ve bal yedirdi.
210. Size biraz Adem'in sözünden anlattık, pek çok hikaye vardır ama biz size biraz kısaltarak anlattık.
211. Bu sözlerden amacımız iki alemin güneşinin doğup ayının yükselmesini anlatmış olduk.

PEYGAMBERLERİN DÜZENİ ALEYHİSSELAM

212. Adem'in ömrü sona erince,öncenin sonu gelir.
213. Hak Şit'e vasiyet etti, Adem dedi vasiyeti işit.

8b

214. Allah bana iman getirsin, Resulum Ahmet'e anlayış etsin dedi.
215. İnsan ömrünün son yıllarında o peygamber geldi, ondan şerefli yerler doğacaktır.
216. Rahman bana her kim iman getirmezse ona cennet haramdır dedi.
217. Bu sözlerden sonra güzel nasihat ederek dedi ki hangi akıl varsa bu nasihati tutar.
218. Beş nesne söylüyorum onu bilin dedi, oğlanlarına da onu söyle.
219. Biri cihana bağlı olanlar onlar cenneti yabana atanlar.
220. İkincisi kadına uyararak ihanet ettim.
221. Üçüncü işin sonunu düşün,ben ettim bana şaşılacak şey olmadı.
222. Dördüncüsü budur ki üzüntüye uyma,ben uydum perişan oldum.
223. Beşincisi düşüncemi sor, her işte daima düşün.
224. Ben meleklerle tanışsaydım ne olurdu, başıma bu belalar gelir miydi?

225. Yaradan yüce makamı verdi dedi, Muhammed'in ümmetine dört keramet verdi.
226. Allah onu bana vermemişti, beni ondan hiç haberdar etmemişti.
227. Biri Mekke'de oldu suçumu bağışladı, bunlar nerede olsaydı yok olurdu.
228. İkinci baş kaldırıp çıplak kıldı, bunlardan tövbe edip iyilik kıldı.
229. Üçüncü Havva'dan beni piç etti, bunlara edebinden hiç vermemiş.
230. Dördüncü budur isyan ettim, çünkü beni cennetinden çıkardığı için ağlayarak figan ettim.

9a

231. Bunların dışında günah işleyenler, cennete girerek iyileşir.
232. Adem bin yaşına girdiği zaman yerine oğlu Şit'i koydu.
233. Allah peygamberlik verdi tamamlattı, ona elli sayfa indirdi.
234. Olgunluğun saflığına ermişti, yüzü Mustafa'nın nuruna erişmişti.
235. Şit peygamber doğru yolu göstermişti, yürüdü bin şehre bina yaptı.
236. Avlu ve kenarlarını süsleyerek şehrin içine minare yaptı.
237. Onun ömrü yediyüzü aştı, Allah'ın emri ona ulaştı.
238. Yerine Anuş'ı emir kıldı, sonra Anuş'a Kaynan'a adlı kişiye emir ol dedi.
239. Kaynan Mehyayil'i yerine koydu, çünkü Mehyayil'i yerine vermişti.
240. Yerine Berez adlı oğlanı koydu, oğlunu yerine koysa kim üzülür.
241. Berez İdris'i halife yaptı, halka İdris'i hükümdar kıldığını söyledi.
242. Resulün nuru bunların alnında açıkça görüldü.
243. Bu kez İdris'i ortak etti, doğuyu ve batıyı, nuru da batırdı.
244. Şekil olarak dedesi Şit'e benzedi, o önce dünyanın sınırını yazdı.
245. O önce ihanet kılmıştı, ihanet sanatı dünyaya ondan kalmıştı.
246. O yüzden hep göğsünü örten deriler giyerdi, asla dikilmiş deriler giymezdi.
247. On yıl asla yatmadı ve uyumadı, aylarca ve yıllarca meleklerin ruhlarıyla oldu.
248. Allah İdris'e peygamberlik verdi, Allah ona otuz sayfa indirdi.
249. Allah onu önce öldürdü sonra diriltti, cennete koyup çeşitli eşyalar verdi.
250. Bunlara yüz çevirmesine rağmen nurunun büyüklüğünde ağırladı.

9b

KUSURSUZ YUSUF TERCÜMESİNİN KİTABI

ESİRGEYEN VE BAĞIŞLAYAN ALLAH'IN ADIYLA BAŞLARIM

251. Teksin, yücesin, her şeyi yaratan en yüce olan hakların güzelliklerin ve sonsuzlukların açıkça görülmektedir.
252. Tecellinin ışığı senin zatında görülmektedir ve sen bilinenin ve bilinmeyenin tek hakimisin.
253. Zatı tektir sıfatı her şeyi toplayandır, isimleri açıkça tecelli etmiştir.
254. Saltanatının olgunluğundan dolayı ulu kudreti kutsaldır.
255. Mülk onundur, hamd onundur, şükür onadır, halk onundur, emir onundur, yardım ve nimetler onundur.
256. O hakkın vücudu katıksız salttı kendisi zengindi, onun sıfatı her yeri açıkça kapsamıştır.
257. Onun zatı ismidir vücudu kendi tecellisidir, ikisinde de uludur hepsini toplar.
258. Nice bilinmeyenlerden, nice hazinelerin hazinelerinden, nice vuslat sarayından insanlar kör kalmıştır.
259. Biz yüce değerlerin sahibiyiz fakat bize çok gizli sır çeken gereklidir.
260. Siz bize aslansınız bugün bize sultansınız, biz bilinmeyenlerin nuruyuz bize vücut verin.
261. Eğer biz açık oluyorsak sizde açık olun, hikmetinin parıltısı bize malum olsun.
262. Önce Bari'den ismini talep etti, Kadir'den isteyin ki onun şanının izi olsun.

10a

263. İsmi her şeye bulaşan buyurduki benim sıfatım mürid sıfatında açıkça görülmektedir, bütün emrim orada açıklanmıştır.
264. Müridin ismini açık eyle dediler, bu tanığın ismi Alim'den gelir dedi.
265. İsmi Alim kim onu bana açıkça söyleyin dedi, fakat ismini bilin ve adını toplayın dedi.
266. Bütün isimler toplandı ismi Zatı'na dediler ki tüm isimler toplandı bütün hükümler senin hükmündedir bütün eşyalar senin emrindedir.
267. İsmi Zatı olan isimlerin en büyüğü benim ismidir, Adı olanı Allah delil gösterir.
268. Onun adı kutsaldır, temiz olandan temizdir, onun zatı noksandan uzaktır, onun övgüsü her şeyden soyutlanmıştır.
269. Büyüklük perdesinden dik durarak ben ona vereyim, göreyim ki o emirlerden kim bilgi edine.
270. Zatin hazretine yetişti dedi ki yarabbi yarabbi, alemlerin sırrı sensin emrinin altında olanlar senden saklı değil.
271. Hazret ben o kişiyim ve gözüm tok mertebelere dedi, hakikat olan lütuflar bana kolaylık sağlar ne zorluk.
272. Hakikatler tüm isimlerden gereklidir, ismimiz talep kılındı sende talep kılın.

10b

273. Şimdi git ismini emir kıl bunlarda kılınsınlar, hakikat saymayarak açık lütuflar eylesinler.
274. Her hakikati kabiliyetin değeriyle isteyenler onun bereketini bütüm alemde icra etsinler.
275. Ne zaman ki vücuda gelmek istedi dediler korkuyoruz buyruk geri erişsin bize.
276. O Allah'ın ismi çare arayanlara erişti, mevcut olanın nizamı erişsin ona fanilik erişmesin.
277. Tanrı'nın isminden iki vezir ortaya çıktı, biri yücelikli biride faziletlidir.
278. Sonra kim önce vücuda geldiyse Muhammed'in nurundan kaftan giydi bu herkesten daha öne çıktı
279. Hem ilk akıl sahibi odur, hem tüm eşyanın başlangıcı odur, hem büyük ruhlar kılar hem de Allah'ın emriyle yeniden dirilir.
280. Kalem,levha, arş, kürsi ve gök oluştu, gökyüzüne Hazreti Hadra için Bisat döşendi.
281. Gökyüzü kuruldu ona hiçbir düşünce ulaşamadı, Muhammed'in şanına kutsal hadisi yüce kıldı.
282. Onun için insana tane, onun için Mina'nın kubbesi olan Sina'yı onun için sessiz çölü ona verdi.
283. İyilik olsun kişiliğine diye sevgi yarattı, gecenin esrarlı sırrına Allah sır demişti.

11a

284. Dört dostunun eshabının zevcelerinin evlatlarının hepsine Allah rahmet eyleye.
285. Allah'ın selamı ve salatı Muhammed'in üzerine olsun ki çünkü o peygamberdir, Allah bütün evreni onun yardımı için yarattı.
286. İlahi kırgınlıkla yüzümü aldım, yüzümü getirip kapına geldim.
287. Bana derman olursa bunda olur,Bunda olmayacakta ne de olacak.
288. Benim gibi güçsüze derdime derman olacak devayı ulaştırırsın.
289. Yarabbi yüzüm kara ben günahkarım, kapına geldim ağlarım.
290. Senden başka gidecek yerim yoktur, kapından başka olan yeri ne yapayım?
291. Bizi kapından atma büyüklük kıl, Habibi'nin saygısına saygıdeğer kıl.
292. Sevgilinden ayırma kulunu, duasını ve yardımını kabul eyle.
293. Çünkü kulun için çeker, mübarek gözlerinden yaş dökülür.
294. Sevgilini yerindirme Allah'ım, düşman olanları sevindirme Allah'ım.
295. Dileriz reddedilen şeytan eksikolur, tüm baş kaldıranları bağışla Allah'ım.
296. Yüzüm kara kabul et, tüm kulunu ona yol et.

297. Bize onun saygısını ve iyiliğini kıl, dileğimi açayım kolaylık eyle.
298. Yusuf peygamber destanını bize nasip eyle, onun gül bahçesini söyleyeyim.

11b

299. Dilerim onlara ağlayayım, onlarla kuzular gibi oynayayım.
300. Sürünün altında sürülen kuzuyum, hepsinin ayağının tozuyum.
301. Koyun önünde meler kuzu ardından gider, koyun önünden gider kuzu sonundan.
302. Kuzu meleyince eğer duymazsa kuzusunun önünde olmasına tahammül edemez.
303. Onların içlerine bende girdim, ağlayarak giden sözlerini de duydum.
304. Burada ben onlara çırak olayım, din hakkında onlardan ders alayım.
305. Bu dünyada onlara özenseydim, kıyamette onlarla içli dışlı olsaydım.
306. Atam anam hemde ustamdır onlar, Yusuf'a isim koymuş o canlar.
307. Onların yoluna gittim yaradan, onların işlerini duydum yaradan.
308. Onların tümüne rahmet eyle, onları sevgilinden ayırma yardım eyle.
309. Yaradan günahım çoktur bağışla, onları cennetine dahil eyle.
310. Cümlemizi onların hürmetinden ayırma, cümlemizi habibden ayırma.
311. Ne kadar iman sahibi varsa, bizi habibinden ayırma.
312. Allah'ım şunları esirge, bizi koruyup duaya al.
313. Bizim için dua kılanların dertlerine deva eyle.
314. Burada ona der ki Yarabbi biz zayıf kullarımızı gizli kıl.

12a

315. Onun tüm suçlarını bağışla ve onun tüm niyetini kolay eyle.
316. Allah'ım bende onların tümünü dilerim, burada ve orada tümünü veresin.
317. Onların suçalarını hiç yazma, iyi amellerini de hiç bozma.
318. Bu dünyada yol üzerinde olsunlar, kıyamete varıp onu bulsunlar.
319. Bu dünyada alemde kurtuluş dilerseniz, Resulün ruhuna salavat edin.
320. Ey topluluk şimdiden geri gelip söylediklerimi işitirseniz daha uygun olur.
321. Yusuf suresinin indirilmesinin sebebi ne, Allah bunu Resulüne indirdi.
322. Ömer'le Yahudiler kavga etti, Yusuf hikayesi daha uygun dediler.
323. Kitabımız odur o sizde yoktur, üzüldü ve daha uygun olanını işitti.
324. Allah sevgilisini mutlu etti, kuvvetli alem hep onun emrindedir.
325. Alemin ilmini toplayan ve fazla bilen o, kararının sırrı onun ilmindedir.
326. Şimdi Yusuf'un sözünü işit, annesinin babasının kendisinin sözünü işit.

**İSTEK: ALLAH'IN SELAMI YUSUF VE BABASI YAKUP, DEDESİ İSHAK VE
BÜYÜK DEDESİ İBRAHİM'İN ÜZERİNE OLSUN.**

327. Babası Yakup dedesi İshak'tır, İbrahim İshak'ta atasıdır.
328. Allah'ın sadık kulu İbrahim gelmiştir, bu dünyada iki oğlu kalmıştır.
329. Onun bir oğlunun adı İsmail'dir, Muhammed onun soyundan geldi.

12b

330. Resulün dedesi odur bunu bilin ve hepsine salavat getirin.
331. Ey can birinin adı İshak ve onun oğlu Yakup Kenan'dır.
332. Yakup anasından ikiz doğdu, birinin adı As birinin adı Yakup'tu.
333. As anasından tüylü doğmuş ve koyun yünü gibi yünü vardı.
334. Onun kişiliği gayet yiğitti, av avlardı onun sanatı oydu.
335. Dağlardan av getirirdi, pişirip babasına yedirirdi.
336. Bu yüzden atası severdi, yüzünü görmeyi arzuları.
337. Ey çaba eden veli halim Yusuf gibiydi, babası annesini severdi.
338. Ey can İshak'ın gözü görmezdi, onu tüyünden tanırdı.
339. Birgün beraberken İshak'a söz indi, oğlundan birinin davası kabul oldu.
340. İshak As için dua edeyim, anası Yakup'a ulaştırınsın.
341. İshak As'a dediki sana dua edeyim, Allah ümidi varsa kabul eyle.
342. Benim gönlüm sana hayat verir, ikimizde birer kapı açılır.
343. Ben sana dua etmeyi kılıyorum çünkü Allah dua et dedi.
344. As babasına yedirmek için ava gitti, duasının kabulü için dua etti.
345. Bu sırada annesi ayağa kalktı, Yakup'a dedi ki çabuk gel.

13a

346. Bir kuzu boğazla, yakalayıp tandır yap, derisini yüz gizli eyle
347. Babana av eti getirdim diye el et, tandır yapıp sana yedireyim.
348. As dertlerine deva eylesin diye sana dua etti.
349. Yakup kuzuyu tandır eyledi, derisini arkasına giydi.
350. Gidip babasına dediki sana av eti getirdim işte tandır dedi.
351. Yakup onun arkasını sıvazladı, gördüki tüyü As'a benziyor.
352. Arkası As'a benziyor, kokusunda Yakup'a benziyor bu nedir ki ?
353. Annesi dedi bu genç As'tır, Allah'tan bunun için dua iste.
354. Tandırı yeyince gönlü mutlu oldu, ey Rahman diye el kaldırdı.
355. Habibinden başka bütün peygamberler toplandı.

356. Tümü kıyamete kadar gelecekler, hepsi bunun nesli olacaklar.
357. Allah duasını kabul eyledi, Allah isterse ne kadar peygamber gelir.
358. Tümü onun soyundan geldi, kıyamete kadar da onun soyundan gelecektir.
359. Bunların duası tamam oldu, şimdi As'ı dinle ne yaptı.
360. Ey baba onu sana av olarak getirdim dedi, tandır yapıp onu sana yedireyim.

İSTEK: TÜM PEYGAMBERLERİN SOYU YAKUP'UN SOYUNDAN GELDİĞİNİ BİLDİRDİ.

13b

Ona duayı kabul kıldı.
Fakat As kalbinde duayı kabul etmedi.

Tüm padişah senin soyundan gelsin
Tüm kral Kabil'in neslinden geldi.

361. Bu tandırı ye dua et, benim derdime derman et.
362. İshak dedi oğul şimdi sen gel, sen dua olunan değil misin?
363. Bunu işittikten sonra baş kaldırdı, onun heybeti kimseye benzemez.
364. Onu öldürüp koymayayım dedi, onu muradına erdirmeyeyim dedi.
365. Oğul dedi bu belayı başından savacak sana dua edeyim.
366. Neylesin bu dua yerini buldu,nasip onundu ne yapsın.
367. Ey can kudretini gör şimdi, hepimiz senin kudretine hayranız.
368. As'ın bu yoldaki gayretini İshak'ın heybeti görsün.
369. Ne yapsın nasibinde yokmuş, nasip takdiri ilahideymiş
370. Bu işte hepimiz fakiriz,hepimiz güç elinde tutsağız.
371. Yakup'un anası dursaydı dedi, ki Yakup'u bu mesafeden ayırsaydı dedi.
372. Senin dayıların var dedi, sen kapıda dur onalara git dedi.
373. Onların ülkesi Behran ilidir, onların davarları ve malı çoktur.
374. Ona gidince saygıdeğer olasın, bundan sende nimetlenmiş olasın.
375. Benim korkum kardeşlerindedir, başından kavgayı uzaklaştır.

14a

As bir günde Behran'a gidip geri geldi ve ikinci gün geri döndü, bulamadı. Yakup onu gördü ama duymadı, üçüncü gün Yakup Behran'a gitti As artık ayrı gitmedi ve Behran'da olduğunu hiç bilmedi.

376. Yakup onun sözünü duyunca, durup yüzünü Behran'a döndürdü.
377. Gece gider gündüz gizlenirdi, bundan dolayı adı İsrail'di.
378. Bilin ki İsrail'in anlamı gece giden demektir, korktuğundan gündüzleri gizlenirdi.
379. Dayılarına giderek yetişti, onları karşıladı ve bir bir görüştü.
380. Tümünü ona ikram eyledi, çeşit çeşit cevaplar söyledi.
381. Birinin iki kızı vardı, Yakup aniden birini gördü.
382. Yakup'a dayısının kızını istediler, Ona büyük kızını nikah ettiler.
383. Yakup küçük kızını görmüştü, bu sözü dayısına söyledi.
384. Ona nikah yaptı ve ne dilersen omu sana vereyim dedi.
385. Dayısının iki kızını da aldı, ikisinde onun yanına geldi.
386. İki hatun iki cariye oldu, bunlardan iki tane oğlan oldu.
387. Küçük kız kardeşinden Yusuf İbni Yemin doğdu.
389. Ona eğilimi fazla idi o yüzden oğlanları daha çok severdi.
388. Yusuf'u artık ayrı severdi, yüzünü görmeye her zaman giderdi.
389. Yakup birgün dayısına yedi sene bana izin verir dedi.

14b

391. Yine vatanıma gitmeyi istiyorum, babamı ve annemi görmeyi diliyorum.
392. Destur verdiler yerinden kalktı, Behran ilinden göçüp gitti.
393. Doğrulup yoluna gittiğini gördü, Kenan iline haber ulaştı.
394. Eğer dolunay onun yüzünü görseydi, gökte ay tutuluyor sanırdı.
395. Eğer çoban yıldızı onun yüzünü görseydi, yüzünden seher vakti şikayet ederdi.
396. Yakup onun için çok severdi, oğlanlarından ayırıp dünyanın merkezi oldu.
397. Kalan oğlanları yıldızdı, o aralarında ay ve gündüzdü.

İSTEK: YUSUF YAKUP'UN DİZİNDE UYURKEN RÜYA GÖRDÜĞÜNÜ SÖYLEDİ.

398. Yakup birgün gündüz oturdu, Yusuf Yakup'un dizine yattı.
399. Başını dizinin üstüne koydu uyudu, orada uyurken Yusuf düş gördü.
400. Yakup onun yüzüne bakardı, Yakup'u ateşler yakardı.
401. Ey gün buna benzer dedi, ikisi bana secde etti.
402. Onbir yıldız ile geldiler, secde edip bana dahil oldular.
403. Düşümün anlamını bana söyle, bana bunların anlamını söyle.
404. Bunu duyan Yakup ya Allah dedi,bunu hatadan sakla Allah'ım dedi.
405. Yusuf şenlik yeri gibiydi, sen ağladın sanki üzgünlük yeriydi dedi.

15a

406. Yakup'a keder geldi, elbette revahta geldi.
407. Oğul rüyanı arkadaşlarına söyleme, senin canına kasederler dedi.
408. Bu rüyanın anlamını boşver, kendinin rüyası değildir sen iyi ol.
409. Onu koruduğundan söylemez, onun durumunu açığa çıkarmaz.
410. Kuzusunu gözünden ve dilinden sakınırdı, şimdi kuzusunun yazısını görün.
411. Tanrı her kulun başına hayır yazsın, şimdi feleğin işine kulak ver.
412. Yusuf dediki eğer beni seviyorsan düşümün anlamını söyle.
413. Yakup dedi oğul dinle anlamını bir bir anlatacağım dedi.
414. Saygıdeğer bir padişah olacaksın, kerem sahibi olup büyük yüzün olacak.
415. Bütün canlılar atan,annen, kardeşlerin sana yüz tutacak.
416. Tümü sana bağlı olacak, sana bu kardeşlerin kul olacak.
417. Onbir yıldız senin kardeşlerindir, gün annen,ay babandır.
418. Düşünü sakın kimseye söyleme, Tanrı önerir işini hayır olsun.
419. O deniz çekinme demedi durur, zamanı gelince sana zarar ederler.
420. İşte ikisi antlaşma eyledi, şimdi kaderin neylediğini gör.

15b

421. Şimdi duy Yusuf'un dayesi, bil ki Şemun'un anası o idi.
422. Şemun anası bu sözü dinledi,Yakup'un ne dediğini hep anladı.
423. Yakup'un düşü yorumladığını gitti oğlanlarına söyledi.
424. Oğlanlar bunu duydular, bir yerde toplanıp gör ne yaptılar.
425. Dediler bu düş ne anlama gelir, cümlemize baş olması bizim için utançtır.
426. Biz hep buna kul oluruz, hepimize hüküm kılması ne dertlidir.
427. Hepimiz buna önlem alalım,işimiz onu bundan ayırmak olsun.

428. Babam artık onu görmesin, bize düşen ona gönül vermemesidir.
429. Gidip Yusuf'u çağırıldılar, bu ne hikmettir diye sordular.
430. Aramızda halk en çok seni sever, babamda bizi bırakır seni sever.
431. Halk içinde böyle saygınlığı olan umarız ki yalan söylemez.
432. Kardeş şimdi bize anlat rüyanı, ne kadar olacak biz bunu görelim.
433. Yusuf bu sözü duydu, üzgün olup duymadı herkes durur.
434. Söylersem babamın gönlü kalır, eğer söylemezsemde babamın gönlü kalır dedi.
435. Yusuf durma söyle dediler, deden İbrahim hakkı için anlat.

16a

436. İshak'ta Yakup saygısı, cennetteki su ve zezem saygısı gibiydi.
437. Ne gördüğünü bize açıkça söyle, biz senin yalan söylemeyeceğini umuyoruz.
438. Yusuf'u aldattılar ve ne gördüğünü anlatmazsa yalancı olur.
439. Dedi yalancı olamayayım anlatayım, rüyasında ne gördüyse bunlara anlattı.
440. Bu düşü duyan kardeşlerinin işleri türlü türlü fitne oldu.
441. Şeytan gelip bunlara mahsus yaptı, fitne iş için gerçeği götürdü.

İSTEK: ŞEYTANIN FİTNESİ VE YUSUF'UN KARDEŞLERİ

442. Dedi sizde bu kadar yiğitlik varken, atanız size bakmaz önem kılın.
443. Niceler Yusuf ile olur, sabahları gene onunla başlar.
444. Eğer yanında bir zaman bile olmasaydı, yemek içmez aç kalırdı.
445. Hem davar hem koyun hizmeti sizde, zahmeti siz çekersiniz onu ayrıca korur.
446. Onu sizden ayrı sever, Şuras hep sizle beraberdir.
447. Dediler önlem olarak ne yapalım buyurursun.
448. Dedi ki Yakup görmeden onu öldürün, Yakup onu görmez sizi sever.
449. Bunlar bu önlemi beğendiler, hep birlikte Yakup'a gittiler.
450. Ona selam vererek söylediler, ayağını tutup hizmet eylediler.

16b

451. Dediler Yusuf'u alıp gidelim, dağlarda ok atıp oyun oynayalım.
452. Çimenlerde oynayıp gülelim, Yusuf'u da alıp gelelim.
453. Yakup bu sözleri dinledi, tasasından gözleri doldu.
454. O mübarek gözlerinden yaş aktı, ne yapayım diye Yusuf'a baktı.
455. Gözleriyle, başıyla, inci dişleriyle düşünür.
456. Birgün göremezsem halim ne olur, bilemem erken mi geç mi gelir.

457. Dili söyleyip gözü Yusuf'a bakar,akıl eder gözünden yaş akar.
458. Yusuf'u vermek aklına yatmadı, yanından ayırmaya razı olmadı.

İSTEK: ALLAH'IN SELAMI RÜYAYI GÖREN YAKUP'UN ÜZERİNE OLSUN.

459. Yakup derki kızlarım söyleyin,beni yakıp bana kötülük etmeyin.
460. Yakın zamanda bir düş gördüm korkarım, düşümü anlattığımda ürkerim.
461. Düşümde kuzular görüp oniki kuzuyu da sürüp giderim.
462. Bir kurt çıkagelir körpe kuzuyu ansızın alır.
463. Onları kovup peşlerine düştüm, şöyle yeteyim diyorum.
464. O kurtlar kuzuya ne yaptılar dinleyin, yeri yarıp götürüp içine attılar.
465. Benim kuzum o yarığın içine gitti, üç gün durdu bu sözümü duyun.

17a

466. Sonra gittim onu bulamadım, nereye gittiğini hiç bilemedim.
467. Benim korkum var bana demeyin, halimin öncesini ve sonrasını size dedim.
468. İşsiz kuzular onu atar, yüreğinde de yarası hiç iyileşmez.
469. Gece gündüz kuzu diye inler, inlemekten sanki dertli gezgin olmuştur.
470. Kaç gün ayrılık ateşiyle yanmıştır, gezgin olanın derdini onarırım.
471. Ey garip bil ki başa yazılan gelir, bil ki onun çaresi sabretmektir.
472. Yusuf'u vermeye ve onlarla göndermeye razı olmadı.
473. .Ey baba bize yiğit derler kurt gelirse suya girer.
474. Biz o ejderhayı tutarız, kaçarsa kovalarız ona yeteriz.
475. Yakup benim korktuğum düşümdür dedi, gece gündüz onu karıştırmamdır dedi.
476. Ona oynamak haramdır siz onu bırakın,ne yapacaksınız ne yapalım oyunu.
477. Ey yar gördüler ki ona söz geçmez,dönüp Yusuf'a gittiler.
478. Ya Yusuf biz oynamaya gidiyoruz, sensiz oynamayı ne yapalım dediler.
479. Babana yalvar seni de göndersin, bugün seni bize verse ne olur ki.
480. Çayırlarda oynayalım, gülelim sende bizimle ol.

17b

481. Yusuf ey baba dedi bende gideyim, o çayırlarla çimenleri göreyim.
482. Yusuf'a Yakup der söyleme, kendi canına eziyet etme.
483. Yusuf dedi tüm kardeşlerimden korkarsam bana ne olur.

484. Bunlar gidiyor ben neden kalayım günlerdir bunlarla oynuyorum.
485. Yakup onun yüzüne doymadı, gözünden damla damla yaş akıttı.
486. Taş etti neylesin, Allah'ın işi bozulmaz ne yapsın.
487. Tanrı her kulun başına iyi şeyler yazsın, gel gör ki senin takdirin ne?
488. Adem'in önlemini Allah bozar, başına ne gelirse Allah yazar.
489. Yakup ne yapayım sende git, başına ne yazıldıysa gör dedi.
490. Oğullar tamam sizi göndereyim, şimdi mutlu olun Yusuf'u size vereceğim dedi.
491. Birgün yaylaya gidin, dalgın olmayın Yusuf'u gözleyin dedi.
492. Siz onu götürdüğünüzde o yorulacak, açtığında ona ekmek verin.
493. Dili verdi ama gönlü vermedi, bülbül gülden ayrı kalamadı.
494. Gülden ayrılmış o bülbülün haline yazık ki, gülden ayrılan bülbülün hali ne olsun ?
495. Gülden ayrılan bülbül bu ayrılıktan el aman diye inler.

18a

496. Bülbül gülden ayrı ne yapsın? Bu dünyada gülün isteği bülbüldür.
497. Bülbüle gülsüz bu dünya dert olur, gece gündüz inler.
498. Bülbül bu dünyada kimsesizdir, bülbül gülünü bulamazsa ne yapar?
499. Yakup kalktı Yusuf'la eve vardı, başını yıkayıp kaftan giydirdi.
500. Yusuf'u öptü ve kucakladı, boynuna sarılıp bağrına bastı.

İSTEK: YAKUP'UN KİTABI, İBRAHİM'İN SAYFASI.

501. Ona koynuna koysun diye yemek verdi, İbrahim'in sayfasını boynuna taktı.
502. Buna kötü gözle bakmayın diye gözlerine sürme çektim dedi.
503. Onu oğlanlarına ısmarladı döndü ağlamaya başladı.
504. Yusuf'un kız kardeşi vardı o hemen Yusuf'la olurdu.
505. Yakup gördü ki hani Yusuf gelmedi dedi.
506. Onlar kardeşleriyle yaylalarda ok atıp oynayamaya gittiler dedi.
507. Kızın adı Dine idi yerinden kalkarak bunu duydu.
508. Bende Yusuf'la giderim, Yusuf olmazsa bu evi ne yapayım dedi.
509. Kardeşleri yürüdüler, Yusuf'u götürüp yola girdiler.
510. Dine bunların yoluna koştu, yetişti Yusuf'un eline yapıştı.

18b

511. Yusuf'la bende gelirim o nereye giderse bende gelirim.
512. Dine'ye deli olma git, cahil olma eve geri dön dediler.
513. Dine geri dönmeyi istemediğinden ağladı, Yusuf'la beraber ileri gitti.
514. Ey Dine bugün sen sabret yarın Yusuf'u sana getireyim dedi.
515. Dine ağlayarak geri döndü, onlar Yusuf'u götürdüler.
516. Yakup onların ne yaptıklarını gözlemledi, Yakup onları gözden kaybedince gittiler.
517. Yakup onları artık göremez oldu, şimdi bunları dinle ne yaptılar.
518. Yusuf'u götüren kişi yere vurdu, yere vurunca sanki kemikleri kırıldı.
519. Önlerine katıp yaya olarak gittiler, durunca ona vurdular.
520. Yusuf yorulunca geride kaldı, bunlar birbirleriyle konuşarak önden gittiler.
521. Yusuf'u hararet bastı, hem karnı acıktı hem susadı.
522. Kardeşlerim ben yoruldum dedi, karnım açtı benimle oturun.
523. Yakup Yusuf'a yemek vermişti, onu yemeğiyle beraber göndermişti.
524. Onun bardağı ve suyu vardı, matarasında da sütü vardı.
525. Zamanı gelince lazım olur diye ona hurma ve anason vermişti.

19a

526. Ruil geldi onun bardağını kırıp suyunu saçtı, hurmasını dağıttı.
527. Yusuf'u ensesinden tutarak dövdü ve ona ey yalancı düş gören diyerek bağırdı.
528. Seni bugün hararet neden yakar, güneş ve ay sana secde eder.
529. O onbir yıldız gelsinde sana su ve yemek versin.
530. Seni şimdi öldüreyim mi? O yıldızlar gelip elimden alsın.
531. Yusuf bu kıskançlığının nedenini rüyasından dolayı olduğunu anladı ve hıçkırarak ağladı.
532. Yusuf'a ensesinden tutarak vurdu, o da kaçarak birine sığındı.
533. Yusuf'a ey yalancı rüya gören diyerek yere vurdu.
534. Kime gittiye hepsi vurdu, saçına yapıştılar yerde sürüklediler.
535. Semum bıçağını çıkararak Yusuf'a yakın yere yürüdü.
536. Yusuf yine birinin yanına kaçtı, hepsinin yanına sığındı.
537. Herbirine giderek yardım istedi, hiçbiri onu korumadı.
538. Yusuf'un neye benzediğini ve onun halini size söyleyeyim.
539. Bir kuzu yaylaya gitse, peşinden ne kurtlar çıkar gelir.

19b

540. Hepsi kuzunun etrafını kuşattılar, kuzu orta yerde tek başına kaldı.
541. Güya kuzuyu kurtların biri kovar, kuzu ondan kaçarak birine çarpar.
542. Yusuf orta yerde tek başına kaldı, kardeşleri adeta kurt kesildi.
543. Yusuf kaçtı onlar kovaladı, kimine vurdu kimine çarptı.
544. Kardeşleri Yusuf'a kastetti, sanki herbirinin işi kurt kesildi.
545. Yusuf daha sonra Ruil'e giderek eteğinin altına girip ona sığındı.
546. Ey kardeşim, ey benim teyzemin oğlu, en yakın kardeşim beni koru dedi.

İslam hukukuna göre iki kız kardeşe bir kişi hayatında nikah yaparsa uygun olur ve Yusuf'un annesinin büyük kız kardeşi idi, teyze hala demektir ve hala diye babanın kız kardeşine derler.

547. Bu kadar kardeşimden hiçbiri bana yardım etmedi, beni esirgemedi.
548. Bu kadar kardeşim varken kimsesiz oldum, beni sen kurtar diyerek yalvardı.
549. Hem babam beni sana emanet ederek küçüğümü koru dedi.
550. Ruil Yusuf'a bir tokat attı, şimdi gör sana ne yapacağım dedi.
551. Sen benim kardeşimsin, benim işim seni öldürmektir.
552. Yusuf'u vurarak yatırdı, Yusuf şaşırarak gelip oturdu.
553. Yusuf otururken düşündü ve gülümsedi, kardeşlerinden Yehuda ona sordu.
554. Ya Yusuf söyle neye gülüyorsun? Ağlayacağın yerde gülüyorsun.
555. Yusuf dedi evdeyken bu düşünce gönlüme düşmüştü ona gülüyorum dedi.

20a

İSTEK: GÜLDÜĞÜ VE YEHUDA'NIN KURTARDIĞI YUSUF AĞLARKEN DÖVÜNÜR.

556. Ben dedimki benim on kardeşim vardır, hepsi iyidir hepsi yiğittir.
557. Bana yolda ne korku gelecek diye düşündüm, bu sözü bilmeden söyledim.
558. Bana kimseden bir zarar olmaz diye düşünürken o zarar bize birbirimizden geldi.
559. Meğer ben bu söze aldanmışım, beni Allah gönderdi size.
560. Kalktı Yehuda'nın yanına gitti, onun eteğine yüz sürdü.
561. Ayaklarına kapanıp yalvardı ve Yehuda'ya şöyle dedi:
562. Ey kardeşlerimin büyüğü, babam ölünce onun yerine geçecek olan kişi sensin

563. Hepimize sen reis olacaksın, babamın yerine sen kalacaksın.
564. Şimdi yabancı bir kişi kervanı vuracak, ya dövecek ya sövecek ya öldürecek.
565. Kardeşim sen ona razı olur muydun? Bakıpta duymayarak durur muydun?
566. Yabancı kişiden zor gören kardeş, kardeşinden güç gören ne diyecek.
567. Kardeşi kardeşe vuran kimi gördün? Alçak olupta öldürmeye giden kimi gördün?
568. Bu işleri kardeşlerim yaptılar, babamın söylediklerini unuttular.
569. Hani babam Yusuf'u iyi tutun diyerek beni size emanet etmişti?
570. Babamın yüzüne nasıl bakacaksın? Bana nasıl kardeş diyeceksin ?
571. Sizden bile incineceksem kime gideyim? Allah'a ağlayarak yalvarayım.

20b

572. Yusuf bu sözleri söyleyince o da yüzünü göğe tutarak ağladı.
573. Ey kulların kasasını yiyen, dedeme ateşi gül bahçesi eyleyen,
574. Bıçağı kesme diye emreden, İsmail'e koçu kurban eden,
575. Hızır'ı öldürmeyip ona ebedi hayat veren, yani kötülüğü ölümsüzlük suyuna çeviren,
576. Nurun ile Muhammed nurunu besleyip sultan eyleyen,
577. Onu tüm yaratılanlara şefaet eyleyen kıldın, dertlerine derman canlarına can eyledin.
578. Ey cümlenin derdine derman olan, senden medet umarak dertlerimi söyledim.
579. Ben kimsesizi halka destan eyledin, halimi gördün işte ne diyeyim.
580. Babamın elinde taze gül gibiyken, gözlerimin yaşını yağmur eyleyen,
581. Toprağa can verip insan eyleyen Allah'ım beni kardeşlerimden kurtar.
582. Ben garip oldum babamın hürmetine elimi al dedi ağladı.
583. Yehuda bu sözü duyunca gönlü yumuşadı ve Yusuf'a şöyle dedi:
584. Yusuf korkma ben sağ olduğum sürece sana ölüm yok bunu bil.
585. Yusuf'u bir kez kendisine getirdi, kardeşinin dediğini acaba kim duydu.
586. Yehuda sanki bir lambanın ışığı gibi Yusuf'u kurtarmaya ilaç oldu.

21a

587. Yusuf'a korkma seni kurtaracağım dedi sana kim kötülük yaparsa bana gel dedi.
588. Bu tarafa doğru kardeşleri saldırdı, kalpleri sanki bir ağaç gibiydi yumuşamadı.
589. Yehuda'ya Yusuf'un gözünü aç yoksa seni de öldürürüz dediler.
590. Yehuda bu sözünüz söz değil dedi, bunu haraç veren kafir bile yapmaz.
591. Siz hepiniz peygamber oğlusunuz, ne suçu vardır ki aç ve çıplak sürersiniz.
592. Onun aslı Halil İbrahim soyundandır, onu ateşten kurtaran da yüce Allah'tır.
593. Onu öldürmek bize düşmez, yoksa kabrimizi ateşlerle doldururuz.

594. Peygamber oğulları kan döküp böyle bir suça isyan eder mi?
595. Allah katında hepimiz asi eden oluruz, cehennem in içinde ebediyen kalırız.
596. Bu işimiz iş değil gelin bunu eve götürelim ne yapalım?
597. Ben bu oğlana kefilim babama birşey söylemeyip sizi de şikayet etmeyecek.
598. Düşüncen büyük olsun ki babanın katında saygı göresin.
599. Yehuda beni bir dinleyin buna razı olmadım beni bırakın dedi.
600. Katiyen olmaz beni bir dinleyin, burada bir kuyu vardır onu bulalım dedi.
601. Gelin Yusuf'u bu kuyuya bırakalım deyince hepsi söze uydular.

21b

İSTEK: YEHUDA'NIN KARARI İLE HUT PEYGAMBER KIZDI. YUSUF'U BEYAZ KUYUYA BIRAKMAYA RAZI OLDU.

602. Açlıktan ölür ya da bir kervan gelir dediler.
603. Onu alır ve uzak yerlere giderler, babam onu görmez bize kalır.
604. Böyle diyerek Yusuf'u getirdiler, onu kuyunun etrafına bıraktılar.
605. Yusuf'un giysilerini soydular, Yakup'un gözünün nuruna geldiler.
606. Yakup'un gönül verdiği, gülle okşayarak vurmadiğı,
607. Yüzüne bakmaya kıyamadiğı, gözünü yüzünden ayırmadiğı,
608. Yusuf'u hiç yanından ayırmadiğı, ondan ayrı bir saati bile olmadı.
609. Nerede olsa onunla olurdu, olmadığı yerde hiç durmazdı.
610. Yakup ona göz kulak olurdu, o da babasız hiç olmazdı.
611. Boynunu büküp yoksul oldu, kimi itti, kimi sövdü, kimi vurdu.
612. Kimi öldüreceğiz der, kimi onu tutar kimi soyar.
613. Yusuf bunlara yalvararak her birine yüzünü sürer.
614. Ben size ne yaptım da böyle yapıyorsunuz? Beni burada bırakıpta gidiyorsunuz.
615. Beni burada bırakıpta gitmeyin, babamında hakkını unutmayın.

22a

616. Yusuf'un sözünü dinlemeyerek tutup gömleğini çıkardılar.
617. Ona eski bir gömlek giydirdiler, ağladıkça ona vurdular.
618. Yusuf gömleğimi çıkarmayın ayıp yerlerimi onunla örteceğim dedi.
619. Öldüğüm zaman kefen olur bana, ben bu acıya nasıl dayanayım?
620. Beni babamdan ayırdınız, gömleğimi çıkarıpta ne yapacaksınız?

- 621 Yusuf'un sözlerini hiç duymadılar, gözlerinin yaşı gül yüzüne aktı.
622. Yusuf'un beline bir ip bağladılar, gözlerinden yaş akıttılar.
623. Kuyunun kenarına el atıp onu da kuyudan sarkıttılar.
624. Kardeşlerinden biri bıçağını çekti, bıçağını çıkarıp Yusuf'un belindeki ipini kesti.
625. Yusuf, peygamberi düşünür, ya ölüp gidecektir ya da taşa tutunacaktır.
626. Yusuf kuyuya kah başı kah ayağı dönerek uçtu.
627. Bu ayrılığa melekler ağladı, yer gök inledi.

İSTEK: MELEKLERİN MEKANINI BİLDİRDİ.

628. Rivayet eden dedi ki o melekler üç yerde ağladılar, ah edip inlediler.
629. O meleklerden biri Yusuf kuyuya atılırken, biri İbrahim ateşe atılırken,
630. Biri Mustafa'yı Uhud Savaşı'nda yüzüne vurup dişini çıkardıklarında onlara tanık olup ağladılar.

22b

631. Allah Azrail'e sordu: hiç ömründe ağladın mı ya da güldün mü?
632. Azrail cevap verdi ve dedi ki; bir cariye iki süt emen çocuğuyla birlikteyken bir yerde ağladım bir yerde güldüm ama nedenini bilmedim.
633. Nehrin ötesine geçerek birini öte birini yere bıraktı, birini öte geçirdi birini geri döndü diğerini de geçirdi.
634. O cariye nehrin ortasına geldi, senin emrinle canını aldım nedenini bilmeyerek ağladım.
635. Dünyanın yarısını bir kuluna verdin, diğer yarısını da diğer kuluna verdin.
636. Mektuplar yazıp birbirlerinden razı olmadılar, birbirleriyle savaşa tutuştular.
637. Senin emrinle canlarını aldığım zaman güldüm, o kadar mala ve mülke inanmadılar.
638. Allah dedi ki bunlar o iki ağladığın kardeşler, aslan bir nehir kenarında onları besledi.
639. İşte bu dört yerde melekler ağlayarak inlediler.
640. Çünkü Yusuf kuyuya düştü, bazen ayağı, bazen başı döndü.
641. Allah, Yusuf kuyuya düşüp giderken Cebrail'e emretti.
642. Yusuf'u taşa dokunmadan, gövdesine zarar gelip kırılmadan tut.

CEBRAİL PEYGAMBER CENNETTEKİ SON AĞAÇTAN BUNLARA YETİŞTİ.

643. Cebrail Yusuf inmeden yetişti, kuyuya dokunmadan tuttu.

644. Onu orada taş üstüne koydu, şimdi dostuna ne büyüklük ettiğini dinle.

645. O eski elbiseleri çıkarıp üzerine cennet elbisesi giydirdi.

23a

646. Ona gidip yiyecek getirdi, ona ilaç içirdi, haber verdi.

647. Allah'ın bir hikmeti vardır onu bil, Allah seni peygamber yapacak.

648. Cebrail bunu dedi ve gitti, uzun boylu bir ihtiyar çıkageldi.

649. Yüzü nurlu, ak sakallı ihtiyar Yusuf'a selam verdi.

650. Allah'a şükürler olsun ki maksadım oldu yüzünü gördüm ve bana seni verdi.

651. Yusuf yanına geldi ve tanıştılar, ikisi çok çok güldüler.

İSTEK KENAN İLİNDE OLAN KUYUYA HUT PEYGAMBER İKİ YÜZ YIL ÖNCE BAKTIĞINI VE KONUŞTUĞUNU BİLDİRDİ.

652. Yusuf'a beni sorarsa dinle ve yüzünün güzelliğini kitapta görmüştüm dedi.

653. Yüzünü görmeyi Allah'tan diledim, ölmeyeyim de senin zamanına ereyim.

654. Allah isteğimi kabul etti, sen üzgün olma diye beni getirdi.

655. Buna kardeşlerin sebep oldu, sen Allah için onlara kızma.

656. O Hut peygamberdi ve Cebrail onu kuyuya attırmıştı

657. O iki yüz yıl orada kaldı, ona günde bir kere nar getirdi.

658. Yusuf'la vedalaşıp düştü, Allah'a teslim olarak can verdi.

659. Hud gidince Yusuf yalnız kaldı, Allah Cebrail'e çabuk in diye emir verdi.

660. Ona müjdele onu sultan yaptım, Mısır'ın içinde Kenan ilinde onu şah yaptım.

23b

661. Ona haber ver üzülmesin, ona memleket, il, vilayet verdim.

662. Cebrail inip Yusuf'a söyleyince, Yusuf şükür eyledi.

İSTEK: KARDEŞLERİNİN KEÇİ KANIYLA GÖMLEĞİNİ BOYADIĞINI BİLDİRDİ.

663. Yusuf'un kardeşleri ne yaptılar gör, herbiri nasıl oyun ettiler.

664. Bir keçi tuttular onun kanını gömleğine ve kaftanına sürdüler.

665. Yusuf diye ağlarlarken Yakup bunların sesini duydu.

666. Yusuf gittiğinden beri bir saat rahat olup oturmadı.

667. Vay onun haline ki kuzusundan ayrılan kişinin bağı yanık kebab olur.
668. O nerede olsa kuzusunu ister, kuzusu nerede olursa olsun onu bulur.
669. Onun gönlünden bir saat bile gitmez, gece gündüz düşüncesinde hep kuzusu vardır.
670. Her gün oğlum diye inler, kuzusundan ayrılanın hali başka nasıl olur?
671. Adını duysa ona seslenir zanneder, ona bazen deli gözüyle bakarlar.
672. O ayrılık acısıyla ne yapsın? Bu garibin gözünün yaşını kim silsin.
673. Yakup'u görün ki bir saat bile oturmadı, dertli olmayan derdi bilmez.
674. Oğlanlarının Yusuf diye ağlaşarak karşıdan geldiklerini gördü.
675. Yakup hemen düştü ve aklı gitti, her kulun başına yazılan gelir.

24a

676. Oğlanları ağlayarak gelip Yakup'un çevresinde durdular.
677. Yehuda gelip ona eline vurdu, baba diyerek ağladı.
678. O hiç duymadı nefes vermedi, onlarda anladılar ah edip yas ettiler.
679. Eyvah kerdeşimizi kaybettik, atamızda öldü bu işe bakın.
680. Ruil başını dizine koydu, gözünü açıp onun yüzüne baktı.
681. Yakup dedi beni aldatarak Yusuf'u alıp gittiniz ona ne yaptınız.
682. Kuzucuğumu o gün göremedim, ona ne yaptınız? Yabana mı atıyorsunuz?
683. Ben ona güllerle bile dokunmazdım, dövüp attınız ya da kul diye mi sattınız?
684. Ben garip bir kişinin başına böyle bir dert geldi, bana neden kin beslediniz?
685. Ruile'e dedi Yusuf'u ne yaptınız, ben onu sana ısmarlamadım mı?
686. Baba oynamaya başladık, yiyeceğimizi beklesin diye oraya koyduk.
687. Biz oyuna dalmış oynarken onu kurt kaptı, babababam bu sözlerim gerçektir dedi.
688. Aklına düşünce yeniden ah edip inledi.
689. Yakup gözünü açınca yine aynı şeyi söyleyerek; onu kurt yedi bir organı bile kalmadı dedi.
690. Onu bana getirseydiniz de ona bir iş yapsaydım, onun gömleğini koklasaydım.
691. Yakup Yusuf'un gömleğini gördü ve kırmızı kan içindeydi, kardeşleri bu Yusuf'un kanı dedi.

24b

692. Yakup eline gömleği aldı onu kokladı, ondan bir iz var mı diye gömleğe baktı.
693. Yakup; bu gömlekte Yusuf'un kendi kokusu var, onun etinin ve kanının kokusundan eser yok dedi.

694. Siz kurt yedi diyorsunuz da bu gömlek hiç yırtılmamış, dişlerinin izi hiç geçmemiş dedi.
695. Yakup oğlum diye yine ağladı, seni kurta yem ettiler diye ağladı.
696. Yoksa senin beline bir takıp kuyuya mı sarkıttılar?
697. Ya da elini ayağını bağlayıp seni suya mı bıraktılar ?
698. Hiçbiri seni korumadı, ey oğul sana kesip kıydılar mı ?
699. Beni aldatıpta götürdüler, bilmiyorum sana ne yaptılar.
700. Seni dağlara mı çıkardılar? Seni yabana mı attılar?
701. Benim körpecek kuzucuğuma ne yaptılar? Ey oğul seni kime sattılar?
702. Ben garip seni bilmeyerek elden çıkardım, onlarda seni alarak gittiler.
703. Yusuf'u ne yaptınız? Onun suçu neydi de ona kin tuttunuz?
704. O neredeyse gideyim onun yanına, ölmüş olsa bile ona bir kefen sarayım.
705. Doğru söyleyin ne yaptınız? Yaktınız mı? İncittiniz mi?
706. Yakup'un bu sözünü duydular, korkularından gittiler.
707. Dediler ne yaptı gördünüz mü? Hepimizi birer yalancı eyledi.

25a

708. Bunlar dedi gelin şimdi gidip Yusuf'u o kuyudan çıkaralım.
709. Onu öldürüp paralayalım, bir parçasını kendimize iz olarak alalım.
710. O zaman bizi kim görse onaylar, sözümüzün gerçeği onaylansın.
711. Yehuda bu sözleri dinledi, ortaya atıldı,
712. Bana yemin etmişsiniz bu yemininizi unuttunuz mu? Dedi
713. Siz babamızdan korktunuz, Allah'tan utanıpta korkmadınız.
714. Şimdi eğer bu işi yaparsanız bu seferde ben düşman olacağım size.
715. Yusuf'a ben giderim onu size vermem, babama da bunu söylerim.
716. Dediler vazgeçtik onu koyalım, dağda kurt avlayalım.
717. Yolda bir kurt turalım, ağzına yüzüne hep kan sürelim.
718. Boğazına ip takalım, babamıza götürüp verelim.
719. İşte Yusuf'u parçalayan kurt bu diyelim, bununla babamı aldatalım.
720. Bunu diyerek dağda bir kurt tuttular, kurta kan bulaştırıp getirdiler.
721. Kan bulaştırarak götürdüler, baba Yusuf'u yiyen kurt bu dediler
722. Yakup kurta bakarak kuyruğunu çeker, gözünden yaş akar.

İSTEK: YUSUF'U YEDİ DİYE İFTİRA ATILAN KURT BİLDİRDİ.

25b

723. Yakup o kurta işaret etti, gel de gör ne yaptığını.
724. Kurt geldi onun dizine değdi, gözlerine acı yaşlar doldu.
725. Yakup onu görünce acıdı ve Allahı'ım buna dil ver dedi.
726. Allah o kula izin verdi, kurtta Yakup'a selamunaleyküm dedi.
727. Yakup onun selamını aldı, eteğine degecek kadar yaklaştı.
728. Yakup oğlumu neden yedin? Dedi, suçu neydi? Onu yüreğin nasıl tuttu?
729. Kurt ben onu yemedim diyerek yemin etti, onun kanını boynuma almadım.
730. Çünkü bize peygamber eti haramdır, sen beni haram yer biri mi sandın?
731. Suhuf İbrahim'in hakkı için yemedim, bana inan hiç yalan söylemedim.
732. Bunlar bana iftira attı, bana ne yaptılarsa Allah'ın katında bulsunlar!
733. Yakup'un oğulları utandı, Yakup hayret içinde kaldı.
734. Yakup oğlanlarını azarladı ve onlara oyun sizdeymiş dedi.
735. Kardeşinizi kaybettiniz mi ne yaptınız? Çaresiz bir kula iftira attınız.
736. Yakup kurda dedi ki ne gezersin buralarda?
737. Kurt Mısır'dan geldim bende kardeşimi kaybettim dedi.
- 26a**
738. Şam ilinden gelip gezerim, kurlara o halimi söyledim.
739. Senin zavallı kardeşini padişah tutup öldürdü dediler.
740. On yedi gündür bunu duyuyorum, bir lokma bile yemedim.
741. Kardeşimin derdi beni deli eyledi, yoksa bunlar beni bulamazdı.
742. Ben zavallıyı ölecekten buldular, ben dertliydim yine dertli yaptılar.
743. Yakup bunu duyunca ağladı, kurtta bunu duyunca o da ağladı.
744. Yakup ona dönerek Yusuf'um nerede biliyor musun? Dedi.
745. Kurt biliyorum deyince Yakup ona ne olduğunu söyle dedi.
746. Kurt dedi ben gammaz olacağım için korkuyorum, kurtlar içinde adım gammazcı olur.
747. Gammazlık kişiye utanç verir, Allah katında ah ederek inler.
748. Gammazlık yapanın cennette yeri yoktur, gammaz olanın yeri cehennemdir.
749. Yakup ve kurt birbirlerine bunları söyleyerek dua ettiler.
750. Yakup ona dönerek Allah sana kardeşlerini versin, kurtta Yakup'a dönerek sanada Yusuf'u versin dedi.
751. Yakup Allah'ım oğlumu sakladın beni dertli ettin dedi,
752. Yakup'a bir söz geldi ve sen bana ısmarlamadın ki onu dedi.

26b

753. Eđer ođlunu sen bana ismarlasaydın ben onu dűşmanlardan korurdum dedi.
754. Yakup ben sabredeyim Allah'ım Yusuf'u geri versin bana dedi.
755. Yusuf bir sultandır bana yalvarır, onu yetmişte bulursun diye bir ses geldi.
756. Yakup onu duyunca ağladı, yetmiş ay mı? Gün mü? Yıl mı? Dedi.
757. Yehuda her gece ona gitti, Yusuf'un halini sordu.
758. Yusuf dedi ben iyiyim, hoşum babam nasıl? Yehuda ben ağlıyorum gece gündüz dedi.
759. Yusuf her zaman ağladı, Yehuda ona neden ağlıyorsun ey can dedi.
760. Ben iyiyim diyorsun neden ağlıyorsun? Yusuf, babam için ağlıyorum dedi.
761. Bir kişi kuyuya düşünce güler mi? Yehuda Yusuf'un halini bilir mi?
762. Allah dertli olanlara derman versin, aşkla peygamberin adını an.
763. Şimdi dinleyin size güzel haber vereyim, tefsirin içinde o saygın kişi gelir dedi.

İSTEK: YUSUF'U SATAN MISIR BEZİRGANI MALİK İBNİ TUGAR'DIR.

764. İbni Toğar adında bir padişah vardır, o er Mısır içindedir.
765. Bir gece yatarken rüya görür, gezerken Kenan iline varır.
766. Gökten inip gün yerine girer, çıkıp biraz önünde durur.
767. Gökten üzerine inci yağar, toplayıp onu sandığa koyar.

27a

768. Ad kazdığı kuyunun yanında oldu, o düşü görünce kendini buldu.
769. Şehir içinde bir rüya yorumlayan vardı, Malik onun yanına gitti.
770. Ona rüyasının anlamını sordu, yorumlayıcı da ona bana bir iki altın ver dedi.
771. Altını verince yorumlayıcı dile gelerek dedi ki o kuyudan Allah sana bir kul verecek.
772. O kul değil sana devlet olacak, eline çok mal gelmesine sebep olacak.
773. Evladının aslı çok olsun, senin adın kıyamete kadar anılsın.
774. Malik bu sözleri işittince rahatladı, gözü gönlü gamdan açıldı.
775. Onun kararını duydu ve Kenan iline gitmek istedi.
776. Develeri ve atları yüklediler, kullar ellerinde paralarla geldiler.
777. Hepsi bellerine silah bağlayarak Kenan iline gittiler.
778. Kenan'da gezerken bir nida duydu, sanki bir ses erişti.

İSTEK: MALİK İBNİ TUGAR, YUSUF'U ANNESİNDEN DOĞMADAN ELLİ YIL ÖNCE RÜYASINDA GÖRDÜĞÜNÜ BİLDİRDİ.

779. Kenan'da gezerken bir ses geldi, sanki bir rüzgar esti.
780. O kulun doğması için elli yıl gerekecek, doğunca sanki alemlere ışık verecek.
781. Malik bunu duyunca Mısır'a gitti orada elli yıl kaldı.
782. Elli yıl oldu hala durdu, çeşit çeşit kumaşlar yükleyerek Kenan ilindeki o kuyuya gidince etrafında kuşların uçtuğunu gördü.
783. Malik'in kuş olarak gördükleri aslında melekti, Allah onları Yusuf'a yardım etsinler diye yolladı.

YUSUF, YAKUP'UN İLK KULUDUR VE BEŞİR'DE YUSUF'UN SÜT KARDEŞİDİR.

27b

784. Kervan gelip o kuyuda durunca; Malik Beşir'e suya git dedi.
785. Beşir oradan bardağı ve ipi aldı, su çıkan kuyunun ağzına gitti.
786. Kervan geldi kuyudan su içtiler, durmak için ileri geçtiler.
787. Bu kez deve korkup kuyuya geldi, bir iş yaptılar onu kim duydu?
788. Kimi çöktü, kimi yattı, kimiside yüzüne sürüp büzüştü.
789. Yusuf'un kokusunu aldılar, onun aşkına hep hayran oldular.

İSTEK: CEBRAİL, YUSUF'A KUYUDAN ÇIK DİYE BİLDİRDİ.

790. Cebrail Yusuf'a indi ve ona; sana Celil emretti dedi.
791. Acaba ne söylediğini bilir misin? Neden benim gibi bir kul bulunsun?
792. Göz göre göre kendini söyledi, kuyudan çık fiyatını gör dedi.
793. Kervan gelip kuyunun etrafında durdu, sonra da kuyuya ip sarkıttılar.
794. Kuyudan çık ve ipe yapış, Allah sana böyle emretti dedi.
795. Beşir kuyuya bardağını saldı, Yusuf'u tuttu onu aldı.
796. Beşir tuttu ama kovayı çekemedi, yanına bir köle daha çağırdı.
797. İki tutup onu çekti, çekerek kuyunun ağzına çıkardılar.
798. Kasa diye çektiği insan çıktı, dokunanların canı ateşte yanar.
799. Beşir, Yusuf'u görünce aklı gitti, tüm kervan kuyunun ağzına geldi.

28a

800. Malik'e işaret geldi, istediğın müstesna kişi budur.
801. Tanrı Malik'e verince onu mutlu eyledi, o da kullarını azad eyledi.
802. Yusuf'un kardeşleri çıktı, kuyuda ne oluyor diye baktılar.
803. Kuyuda bir kervan durur, herkes koşup oraya gider.
804. Kuyuya geldiler Yusuf'u bulamayınca bağıldılar.
805. Geldiler o kervana söylediler, onlarda Yusuf'u gizlediler.
806. Bizim bir kulumuz kaçmıştı, gelip bu kuyuya girmişti.
807. Biz, kulumuzu çıkarıp alalım diye koşarak geldik.
808. Almayın kulumuzu bize verin, siz de yolunuza gidin dediler.
809. Hepimiz kuvvet sahibi kişileriz, hepimiz bağırarak sizi vururuz.
810. Korkularından çıkardılar, Yusuf onları görünce titredi.
811. Yehuda, Yusuf'a sen korkma ben bunların kuluyum diye söyle dedi.
812. Malik Yusuf'a sorarak dedi ki bunlar senin neyin? Dedi, Yusuf da o zaman ben kulum dedi.
813. Yusuf, Allah'ın kuluyum dedi, yani niyeti buydu.
814. Malik, bu hiç kula benzemiyor dedi, onlarda onun için benzemez dedi.

İSTEK: BEZİRGAN MALİK YUSUF'U, KARDEŞLERİNDEN YEDİ KALP PULA ALDIĞINI BİLDİRDİ.

28b

815. Annemiz ve babamız almıştı, küçükken bize gelmişti.
816. Bize alıştı ve büyüdü, onun için huyu güzeldi dedi.
817. Malik bu kulu bana satın, malınızı alın şirin sözünüzü tutun dedi.
818. Bunlar eğer alırsan sana satalım, bilesin ki bizim kulumuzun ayıbı vardır dedi.
819. Yalancıdır, uğursuzdur, çıplaktır; ayıp dediğimiz bu üçüdür.
820. Malik dedi ben ayıbıyla alırım, size de bir sözüm vardır.
821. Altın bende yoktur, Kenan'a gelirsiniz evimde çoktur.
822. Asla buna katlanmayız, ne verirsən onu alırsınız dediler.
823. Yusuf için çoktur diye düşünürler, Malik gücü yetmez diye korkar.
824. Kardeşlerinden korkar, Malik hemen alsın da gitsin diye bekler.
825. Malik, bende onyedı para var, onu size vereyim alayım dedi.
826. Kimi dedi ondört, kimi pn yedi dedi, kimi de yirmi dedi.

827. Biri hemen yedi dedi, neyse ki Yusuf'u aldılar.
828. Malik, bana bu kulun halini mektup yazın dedi.
829. Yazarak verdiler, Malik'te onu yakasına sakladı.

SONUÇ

XVII.ve XVIII. yüzyıl edebiyatımız artık kuruluş dönemini tamamlamış sosyal ve edebi bakımdan parlak bir dönemini yaşamaktadır. Bu dönemde Arap ve Fars karışımından daha çok özgün eserler verilmeye başlanmıştır. İncelemiş olduğum Molla Hasan'ın Yusuf ve Züleyha adlı eseri dönemin özelliklerini birebir yansıtmaktadır. Yusuf peygamber hikayesi kutsal kitaplarda geçmesi bakımından edebiyatımızda birçok esere konu olmuş, şairler tarafından sıkça işlenmiştir. Sadece Türk edebiyatı için değil Arap ve Fars edebiyatları içinde önemli bir konu olmuştur.

Molla Hasan Paşa'nın Yusuf ve Züleyha adlı eserini incelerken dönemin şartlarını göz önünde bulundurarak önce günümüz diline çevirip daha sonra transkripsiyonlu halini kaleme aldım. Diğer mesnevilerden farklı olarak Yusuf ve Züleyha mesnevisi konu olarak hem dinsel açıdan hem de Züleyha'nın yoğun aşkı çerçevesinde geçmektedir. O döneme ait bir mesnevide yoğun anlatılan tarafın kadının aşkı olması bakımından farklılık arz etmektedir.

Molla Hasan Paşa'nın Yusuf ve Züleyha'sı özellikle Yakup peygamberin sabrını anlatması, Yusuf'a peygamberlik verilmesi, Züleyha'nın Yusuf karşısındaki tutumu, mitolojik öğeler yoğun bir şekilde merak uyandırmıştır. Bu eser bizlere güzel bir yol gösterici niteliğindedir. Bu çalışma; dönemin sosyal ve kültürel açıdan günümüzden ne denli farklılıklar içerdiğini gözler önüne sermiştir. Yusuf peygamber hikayesi bugün bize o dönemde yaşananları birebir anlatması açısından geçmişe açılan bir rehber olmuştur.

KAYNAKÇA

- AZAMAT, Nihat, Yeni Bir Ahmedi ve İki Eseri: Yusuf ve Züleyha, Esrarname Tercümesi, Osmanlı Araştırmaları, VII-VIII, İstanbul,1998.
- CAFEROĞLU, Ahmet, Türk Dili Tarihi I-II,Enderun yayınları, İstanbul, 2000.
- CİN, Ali, Yusuf ve Züleyha Hikayesi, Antalya,2012.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi, Ankara, 2010.
- DOLU, Halide, Menşe'inden Beri Yusuf Hikayesi ve Türk Edebiyatındaki Versiyonları,İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Eski Türk Edebiyatı Doktora Tezi, İstanbul, 1951.
- DİLÇİN, Dehri, Şeyyad Hamza, Yusuf ve Züleyha, İstanbul, 1946.
- İSLAM, Ansiklopedisi, Cilt 44, İstanbul, 2013.
- KADIOĞLU, İdris, Diyarbakırlı Ahmedi, Yusuf ve Züleyha, Ankara, 2009.
- KANAR, Mehmet, Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü, Babil Yayınları, 2011.
- KARAHAN, Leyla, Erzurumlu Darir, Kıssa-i Yusuf, Yusuf u Züleyha, TDK, Ankara, 1994.
- KELEŞ, Osman, Molla Hasan Paşa Hayatı, Eserleri ve Eserlerinin Süleymaniye Kütüphanesindeki Nüshalarının Tasvifi, İstanbul Üniversitesi Bitirme Tezi, 1982.
- KÖPRÜLÜ, Prof. Dr. Mehmet, Türk Edebiyatı Tarihi, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1980.
- LEVEND, Agah Sırrı, Türk Tarih Kurumu, I.cilt, 2008.
- LEVEND, Agah Sırrı, Divan Edebiyatı Kelimeler, Remizler, Mazmunlar, Mefhumlar, Enderun Kitabevi, 1984.
- MENGİ, Prof. Dr. Mine, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011.

ÖZTÜRK, Zehra, Hamdu'llah Hamdi'nin Yusuf u Zeliha Mesnevisi, Giriş-Metin-İnceleme ve Tıpkıbasım, I.cilt:Tipler, Motifler ve Tıpkıbasım, Ayasofya K, 390./1, 2.cilt: Tenkitli Metin, Harvard University,2001.

SETTARİ, Celal, Züleyha'nın Aşk Derdi, Çeviren: Mehmet Kanar, İnsan Yayınları, İstanbul,1998.

ŞENGÜL, İdris, Kur'an Kıssaları Üzerine, IşıkYayınları, İzmir, 1994.

ŞENTÜRK Ahmet Atilla, Ahmet Kartal, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Dergah Yayınları, 2007.

رمز یازمی اوغلی کور بولی محمد افندی رحمه الله علیه تالین علی
عشقک دردی حاجی اما می دوندی الفاظ ادبی تمیز مخفی به دن یازمیشد

یازمی اوغولک
اصول مالفردن
اولوب و حاجی
بیرام و لیلک
مردین اولوب
وکیل بولیده
یدی بول شمش
آتش طعمین
بیمه مشدر
ورسور تم
امریه عقیبه
نام کتاب
تا این ایوب
و یقه رسول
حکم ایچمه
تود فده
نقد آبی
صانوسیدی
چریلر با
قاون ایکی
علم موجود
اولوب
امانت ناراجی انده صلوه کونیندی
اولدیجی
حاله معلوم
چقمشدر
وکیل بولیده
عربی کسفا
دنده ال
آن نابدر
فالخ زماندن
بیرم معلوم

معانی آینه جو کیم برون جواهر الفاظ
نیز در دریا قوت نشار اولامک بار
کوک معنی جلالینک و ائمه حرپسکن
صبا ایله شعر اسد سیمینک دلا لک
هزاران ناز خجلیه چویر تاب ایلدی
کلو بختا اور جهانده معالینک سلیمان
لطافت سبیلینک دمدن قبض ایله چقد
سکا حکمت شور بندیز مر از اولدر قچون
مفسر دردی الله امانت عرشه قلمشدر
امانت ناراجی انده صلوه کونیندی
دخی صدق کلام ایلمی دخی بیج اودمقوریم
دیدی اشیو امانت هم بیان اندم ای سوز
دیلر کم ایچندکی ندر یارب انک بلدز
اوغلیان ایلم ساکون عفت ایلم سوز
بوسوز بچون اشدیلر عقابینک قی قوب

محرار از راه و کاسک بیرونک محکوم
نظر قلم ایلمی امی عاقب اوشده اعتبار ایله
چهل خمدن بلر قرق محمد بوسعی انسان
الهم سن نظر ایلم کونور موز کومر سن آج
که سن سن عالمه الله محمد رسول الله
چون آدم چقد حسدن اکا ددی که یا دم
پس نلنن عرشه قلم کم امانت کونر بنلر
اکر کونر سین ای ایچندکن بلا کونور
اگر طاعت قونرسک بلا سین احرین انک
دیدی آدم که یارب کونورم ای چکنده
عنایت ایلم سکا بر آدم برن کونر کده
لسا انک چون ایچیمه بر آدم سفلیه ای
ایوب ایست ایلمی قاش بوسوز بوزین مسعود دن
کشف سوز ایلمی الله امانت اولدی بوسوز قاش

محرار از

قهر دې پس ستمات وارش بوجه لغلازي
 پس آدم ابرو کلي قعر ماژن طشني نندي
 ددي پس شورا املدي نوزدي نوزدي نه
 ددي دې پس شورا نوزدي پس شورا نوزدي
 ددي والله استر سم زياده ايليم آني
 نوزدي آني چيندي لا کيم کونو قوبه
 که طور نوزکه ياده امانت نور سکه اولمکه
 که بوشکه طري سر ز سکه اولمکه ايليه
چون آدم نوزدي نوزدي نوزدي نوزدي
 کوله بملدي **نوزدي نوزدي نوزدي نوزدي**
 زهي قادر زهي قدرت زهي آدم زهي قدرت
خداوند نوزدي نوزدي نوزدي نوزدي
 اقر دې ياش چون اندي خطبات
 بوهيد استانه کلدک امدني حوا
 اقر دې نوز نوزدن ياشيله قان

کونو نوزدي نوزدي نوزدي نوزدي
 ددي امرا افسه کونو نوزدي نوزدي
 کونو نوزدي نوزدي نوزدي نوزدي
 فشقند کونو نوزدي نوزدي نوزدي
 ددي نوزدي نوزدي نوزدي نوزدي
خطاب ايشي نوزدي نوزدي نوزدي نوزدي
 کونو نوزدي نوزدي نوزدي نوزدي
 قيامتون قونجه ايشه رحمتي الفاظ
پس اچي نوزدي نوزدي نوزدي نوزدي
 بوعيندن پس اعراب نوزدي نوزدي نوزدي
 زهي نوزدي نوزدي نوزدي نوزدي
اگر دې نوزدي نوزدي نوزدي نوزدي
 بتر دې زنجير استي نبا تا ت
 نوزدي نوزدي نوزدي نوزدي نوزدي
 دکيز لره اولوز دې نوزدي نوزدي نوزدي

اما افضل
 تر

چانکم

فچنگم اول عنايت استي الله
 لادت قلديکم قبله عنايت
 بيوز دې جبرائله انده اولدم
 خطبات اچي اخراق قلدي
 بذر اول بکا حمد ايلين قل
 جهان رحمت مذن چون طلبدر
 بن ايله ايليشم آن مقدور
 شوقدم بيگ حضرت اريد اكا
 ددي يارب سن يار محمد کمي
 بلبي ديدني ويرا ما دکمي روجي
 بلبي ديدني يدي الحق دکمي
 بلبي ديدني باني قنوکده
 بلبي ديدني پس حضرت تو کا
 اگر توبه قلوز سم کير يارب
 ار نلاره هدايت استي الله
چون آدم ايلدي خرم جنابت
 بديع فطرتم دز ديدني آدم
 کذيبک ياشاري اخراق قلبه
 بذر اول دعا کر ايلين قل
 غضبند رحمت سبقت کليدر
 که هر کم توبه قبله اوله مغفور
 بسوز لره دن خبر لره ويرا اكا
 بې قدرت الکه اتمد کمي
 بکار و حکن اور ما دکمي روجي
 غضبند رحمتك اسبق دکمي
 قرار ايلد مدکمي جنتکده
 دوز سم قوبه سله جنتوکه
 اولم مي يار حضرتکده مقرب

ايش
 وقت

نعم دیدی پس آدم قلدی جده
 دیدی بیجا ناک اللهم یا حق
 تبارک اسمک رحمان مولى
 سن اولحق سین که سئلده الله
 بن اول قولم به عیسان اللدیدی
 ظلمت نفسی فانعزلدی دیدی پس
 خطای عزت ارنیدی بئر یادن
 رؤف اولد که رب العالمین دد
 که یا آدم بیگاسن حق اولدی سیک
 بغیشلادم هلمک پس دعا قیل
 دیدی قنقی قلم کیم قلمه شرک
 دیدی قنقی قلم کیم بودعا ای
 بغیشلادوجنی انک اللهم
 چون آدم فارغ اولدی بودعا
 دیدی جبرائیل اکا طور اورو پس
 کوزندن یاش اقدیدی کلدی وجهه
 سکا درحمد له شکر محقق
 تعاجذک سلطان اعلی
 دکلدر لاسن سین بئرو والله
 بکلدم سهو نسیان ایلد مددی
 گناهین بلیدی اقرار ایلدی پس
 جناب اری اول بئر یادن
 عطف اولد که خیرالوجهین دد
 اگر چیکیم گناه ائدک ولی سیک
 نه استرسک ویرم حاجت نورا قیل
 قیوکه وارحق ورمایه مشرک
 اوقوسه استسه سئلدن دوا ای
 چوسنسک جمله مخلوقک اللهم
 دعاسین مستجاب ائدی مرا دن
 که رفیع اولدی حجاب نور اقدس

اچلیدی

اچلیدی کوزکون قابوس جمله
 قنادن اوزدی بدن چقدی جسمه
 پس آدم اغنیسال ائدی اچندن
 که قارار مشدی جسمی معصیتند
 کبور ددی ای سندس قبادن
بکر میمالی کوند ددی الله
 ایشلیدی چنگه بو اخبار حوا
 اکار ددی ادمی قان اغلری ددی
 فراتنده بقر ددی چنگه دیجان
 چور حمت ائدی رحمان اولدی فرمان
 ولیکن انتظار ددی وصاله
 بویکا اکلدن آدم وحشتندن
 دکلر نده بانبدیدی محنتک اول
 نجایما یه شخص هرمان الندن
 قنی یارد یاری بختی رختی
 صجلدی جنتک ساحی سی جمله
 قفوس سی اقلب ایدی جان جسمه
 وسخندن انتقال ائدی اچندن
 اغردی تا ابا غه دک نایبتند
 صناسک چقدی کلما نخی عبان
 که حوا یه بشارت قبله الله
 ایشلیدی بجره جان دلدله اهوا
 بیرکن عشق اودونه طغری ددی
 اولور ددی کوزیشی نو لوی م جان
 سونلای ایشدی بک اولدی شادان
 نجایما له ای عشق انصافه
 ایچی لاشی قلدیدی دهشتندن
 هوا سنلن یازدی جنتک اول
 خصوصاً نیشلیدی نهران الندن
 قنی تاج و بختی هب بر خدی

دردی سی
 اول لار نکی
 بیاز نکی
 بیزدی سی
 اولدی و اشرف
 ایچمن بو طوق نکر
 قالدی افهم

فقی اول جنت اچره صحتی دوست
علی هذا امیدی و صل با ری
خلد و نذا نه نفس اوله گهای صحتی دوست
پس از پیغمبری با پی به با دم و استیلاغ
که سندن اول کی بیک از اول در مشهور
بنا آله اول اول پس موقوفات ای قائل
بجا صورتی به لبک ایت دخی حوایه حرز نامه
نکیم و اول تو تک اچینه بودم آد با آدم
چشم بولیک ای کاشفیه در شکل
مخاول اوله با جبرین قیله کبری
بکا ای خرم قیدم جوهر شمه مفا بیده
پس ادم سجده ورد پی دیمی حسبی ای پس
چون اندک **هنا** از سندن و وفی مفا بیده
حقا کایر ملک قوشیده ارشاد آله بودین
نه بیره که قدم بصدی صلحی اوله معقول اول
دیزیر اکا با آدم قبول اولدی سنک حجت

فقی اول جنت اچره عربی دوست
ار تا فضل کیده فضل با ری
اکو بدز جهان ایچی رلا فیض رحمتی
توجه ایوب بکا سوندن الله استیلاغ
ببور دیمه مشهور قلدر حکمک اجماع
بکاتسج تقدیرات نیم دیمه اوله اسراع
که نیر و سر جمع ایدم قلا سیرن اندا شجاعت
دخی حوایه قیلنده سنجون قیلور استیلاغ
که ای بن انا قیدم خیا اولاد ایدره از ضاع
سکا اشوشرف پس در کبره بیدل اشرف اوله ضاع
نماز دکی مشغول اول دعای ایلم اسماع
بیر تکا فضا لیلدا کومز اولوم طماع
زیارت قبله تا ای اول اوله او سینه مطوع
ملکرتدی استیبال قلب اولزه اطلاع
بیلدی قلعه شهر شان عمارت ایلمدی زجاج
که سندن اول کی بیک از اوله صحتی دوست

زیارت

زیارت الیلدا ای طواف اندک قلب تعظیم
پس ادم کلد کوز دیمه ز اوله اوله
اکجی قابوس پی اوله دیمه تکلیف جوهر دن
قنادیلور ایدیم اچینه معلق نور از هر دن
خطاب ایدیمه یا ادم بکون **مکرم** حرام اولون
که مسنه اولسونک الحاد د کله فان اولسون
عنا بته لبسه قلعه ایچدی ایدر اولور
پس ادم دیمدی با رب بومیله فقی وعدک
نذا ایدر دیمه بومیله طوزر او شرف و ده حوای
نظر آله اکالین بیهیمه حجه انک حتی
چشم و قلبه طوزر دیمه عرفات طماع اولسند
عمرات اولور ایدیمه عرفات کون بلشدیلور
نقلده شوبله نایندر امام فخر لایند
دیزیلور بنا لعلنا یعنی نفسه فلم اندک
خطاب عرفات ایدیمه که شمدیلور کوز سبیز

چو شریف الیلدا بنده سکا قلدر ای ایدیم
فومشله کعبه بیر لیلک ایلوب اولور کن ایضاع
بیره شرفی بری بری بری که دشنده نور صحتی
که ای دیمدی زجاج کیم ای بیلدی شمع
قیامت کوی فوجیه کسه اولسونک مناع
برسه سبیلدی ارشاد بونوعه ایلمدی طماع
هدایت لبسه در اول کون بوزر اطلاع
که حوایه جمع ایدم و مشدک الله بوزر حجاج
طوزر سکا سفا اولور سن پس ایدیمه سبیز
منا سیک حکمی کل فصا ات اندا استیلاغ
ای حوادته سبیز دیمه ایدر اکا استیلاغ
انکچون بوزر دیمه بومیله سبیز و طماع
که چنگ بولشوب کیندی بلردن غم اولور
اکر اتمار سکا رحمت اولور خاصه فیتاع
پس لیلدا ایلمدی رحمت لیلدر کون فیتاع

ماده کلید اندن دیر کیم شمتی قیل
 پس اندن آدم حقو ارشد بزرگرو هینده
هر ادم کیم ادر دمی اول اوچر اولک مشافندی
سخابه باشی ادر دمی ارشد دمی مکلردن
 دزد دمی اولکله انس دمادم لیکن اخلردی
قرن ظهور او شیدر اولک آه فغانندن
 پس نلک قیدی الله فیصلندی التیش ارشونه
 بزر دمی فرق کوز اندی حج زیارت الیدی بیخی
 جفوب دار سلامت کلوب دار ملا متده
 شود مک جید جنتدن کم دورت سه البجید
قصایری بزم حاتم بزم کوزوی باشی
 عسلی هوسیه ویرلیدی بزرک دیکر سسله مانه
ذکر
 الا ای عارف سترحقا یق
 ایشیت وارسته بزر جا لکده اشواق
 کلید این عبا سندن روایت

بولد

شمتی الیدی ادم عطا دن قلدی استشفاع
 بکر ادم کوزوچی کوزوی باشی ایاق اشاع
 اگا کوزیدی قیدی نسوزی قلمه استشفاع
 دعا و ذکر تسبیحات ادر دمی فوج اشاع
 یجا غلام سندی اول اولیدی باره وواع
 شکایت اندر حق قوم مشهور اتباع
 که کند راحت اولاهم مکلر اولمه نزع
 که نوکلی کوزی جنتدن بوسیطه ادا قناع
 بزا اولک غریب نوکلن یچی ایلر سراسماع
 فنا لیکینه کلیندی اکلله بیله بوار باع
بزم بی باغ اخلردی که ایشید اندن استشفاع
 یدمی اولر ایمی اهلوعاضیه ششاع
المشاق
 ایشندک بیجه انواع د قایق
 که ادمدن بجه اخذ اولدی مشاق
 مفسر زانی قلوب رعایت

سرنبله

سرنبله اندی دیمی مشاق
 دیمی اسبابله سندی ایلدی دیمی
مفسر ادمه ارواح کوزر ملک ایدی
 قصده بیله دیشدر محقق
 ارادت الیم اندن دیانت
 بیوردی قبلدی اچی ملائک
 کوزو قور قوبه دیشدی ادم اندن
ایشیدی جبار کل صدرینه بقدر
 پس الله العزیز قدرت الیمه
 دیمی ادمه املدی پس نظر قیل
 مقدم کیم خروج اندی جهانه
مفسر ایلک روح اید
 دیمی سن اول قلم کیم ایتدم ایشار
 شهادت ایدرم یه سن سین الله
 چون اول عالمک مباح چند

یعنی جمله
 اول اید
 ارواح

بگزم چند رومی انبیا نك
چيحق مصطفی ديدكہ لبتيك
بلردن سكر جفدي يوزلياق
جميع دالرنله ايدوب اغلان
چو جفدي جمله رومي افسينلك
پس اندن يردخي صغادي فتاح
انوردي جفدي قابلين آدم
قوسمي يوزقر كلدې انلر
يكلكم بنلري آد آد بلاسيك
نظر قلدي صغينه كلدې آدم
يعايت اندي رولر نهم دن
كه آدم ظهري مسج اند الله
خلقت هولاء ديدو جبار
عمل قيله بلر اعمال جنت
سرو مسج اندي اخراج قلدي

فتينه كلد رهب مفسطفي نك
يروي سناج يكا انديكہ لبتيك
قوسم منلرك ارواح براق
كنور بلاردي توحيد امان
كلوب قايتده دردي انبيا نك
كه جيفه ارقسندن يرو ارواح
اكتايغ اولوب اهل جهنم
شمالينه كلوبن طورد بونلر
دخي القانين آد يانين بلاسيك
صلونه باحق اغلا در آدم
عمر راوي رسول معبر دن
پس اخراج اندي ذريات مولا
بلاردي جنت ايجون اندم ايتار
بلوب رحمت اولار اهل جنت
يوزدي چيكم استخاج قلدي

برندي

برندي بونلري اهل جهنم
ديلر بس چون برندي اعمال
ددي برقل برتسه رحمت چون
دخي برقل برتسه نار ايجون اول
الهي بولدر چون ناقلا نوم
اشي موز حكمو كاسليم قلديق

بلر انشلايه اعمال جهنم
قلندي چون اولده اشبو احوال
عمل قلمور اولنجي جنيت چون
انور نار اهلنك اشنه مشغول
اولنجي اغلا يانوم يا قلا نوم
سكا و دوستكا تعظيم قلديق

امام المصطفى اولد خاتم المرسلين اولشاه
دخي رولر وارسته اي ابي كعب اندي ابلاغ
چون اندي بونلري ارواح پس اندن ايلد تصوير
امام فخر راي هم بوقول اختيار اشدي
دديم بكونونون كه بئلذ غير بوق الله
اولا انتقام ايدم بكا كافر اولنلاره
الست بيمه ديوطاب اندي بكونر كلجي يم
شاهان ايدلر كل ايدوب برتلكنه اقرار
شاهر كوندرم سين كما بلر ايليم انزال
دخي وعدم فلك تصديق ندي نسه بلك تحقيق

امام المصطفى اولد خاتم المرسلين اولشاه
ددي جمع اولدي ذريات حق اندي نظر ابلاغ
پس اندن اندي استخفاف و ذنب عقابصر ابلاغ
بلدر در عالمي ارواح بلدر در معتبر ابلاغ
شركوم واردمك انهار اشيت نجه قلمور ابلاغ
برتسه قلدا اولوب بزدن دخي حق قلديق ابلاغ
بلي ددي همو ارواح كه احباب ايلدر ابلاغ
بوزدي كوندر رسارم سسه بنالجر ابلاغ
بلاردي اتمكون كنديب قلمور چون حبر ابلاغ
قبول اندي همو ارواح چو قلندي انزال ابلاغ

پسندید **عَلَمٌ** بولند که بزرگوار است
در میان غریب امانت قدیمی اولی
نظر قلبی نزد آدم **کمی باقی می بماند**
دری **باید** بتلاشی برآید قلبی که چون
پسندند جمله اراج اعاد قلبی آدمه
چون آدم از روح الهی بیرون آید
بیرون رود **بجز از کور** فرودس باغینه
دمن الاپی آدی که کور دانه برده
بیرون آید **بشیر** که بود الهی جسته
آینه در مذهب اول آدی که شد در پایه
بینه قوی بن آدم بری بقدری او چنان
چون سوز آدی غریبه قصه بود که بر شد
دخیم **حقاً** **آنان** طبعی بود که او
مقارن دیدت سره بیگ او غلام طبعی **حوانه**
اول او غلامی **قالبی** که کسی آدی **هالول**
بیوردی پس که قلبی آفرین قشنگ هایل
حسد قلبی که **قالبی** درین دین **حمان**

بیوردیم **حجر** اسود کلب قلبی که اولی
قیامت کون فریخه قلبی در حجر ابلاغ
کمی نوک که هر کس برسمه اولی ابلاغ
دری آنگون اندم پس که شکم قلبی
قیامت کون فریخه کلوز بر طغی ابلاغ
اگر سن سته بیستک هیچ آفرین بر سر ابلاغ
الوی **جنتان** آکا که بقر ابلاغ
جهنمه اولی آدی آدم ادر ابلاغ
کوردی آدمه آدی قلبی که نظر ابلاغ
چقا کوردی کور خیر از ایشیت پس نه در ابلاغ
ارشدی طهوری بود رسول الله ادر ابلاغ
پس آدم مکه بیلدی و آهنگه بر اولی ابلاغ
بر آردی دشی از کای غوی قهر سخت باغ
کمیستک بری طاموچی سیک بری او چنان
برز قیزله طغی بری چمن بیسی آغ
آنک فر قشنگ **قالبی** که ایند لایسی
شوقدم کافر اولی او معاينه فسد دماغ
ورب

ورب هایل اولی در حق اقتدی قان
بکل آدم حیوانات بری بره فسد آدی
نعمت فری کون آغشادی آنگون آدم حوا
ویرم بیوز بر اولی اولی آهنگه حسینه
خود صفتی بر کور اولی آدی **بشیر** آنک
خود صفتی کور بیوز نه بری لامعدی
پس آندن آدمه الله نبوت قلبی آران
دخیم **قالبی** که هر از بری کون بریدن آود
چو دعوت قلبی اولی در بری بر درر الله
آدی فصل قلبی **جنتان** ادر مسج حمت
جمالی بدرا نوار در چسپی دور از هر در
قلا چون **مکه** طلعت آده عالم رحمت
برز آدم کلایندن چو تفرز ایلدک سره
که بر جمله سوز درن بدز **مقصود** ابر
تربیه الانبیاء
چون آدم عمر از دی آخرینه
بیوردی حق که شیتت و صفت

پس اجمالی آدی در بالوز لا زایل اولی
چون آدم کوردی بحالی بسلیدی بود کینه طغی
خطاب بر شدی اللهدن که اعلامه اولی
جمیع انبیاء آندن اولی ستر قابله ابلاغ
هباش الله د ملک الطور بری آق کور کور مالک
آدی در عالم اشراق چو ستر قابله ابلاغ
دخیم **حق** آندر دجه ایله اولی با شماع
که کیم با شمع قرابان بلوز دیکم سر سماع
محمد در حسیب الله آکا قلبی طغی ابلاغ
قوا حکم **حقاً** ادر ستر ستر ابلاغ
بیان در ره هر در بنار آید در ابلاغ
اچا جان شری حکمت ادر شهید شکر ابلاغ
حکایت جنتی **قلدق** اولی **مختصر** ابلاغ
اولی **عالم** شمس طغی ایله طغی ابلاغ
عالمهم السلام
چون اولوز آینه آخرینه
دری آدم **آگاشیت** و **صفت**

ای
شما

گورسون دید الله بکا ایمان
 کبیر اول نبی آخیز مانده
 بکا آکا گورمز هر کیم ایمان
 بوسزدن سکره اید خوش نصیحت
 دیدی **بش** نسته دیرم بکل ای
 بری بومظمین اولمه جهانه
 ایچی عورتیه اویمه امانت
 اوچی قیل اشیک صوبین قوت
 بوزد **دردی** ایما اطرطه به
بشینی بودر کیم مشورت قیل
 ملکرله طمسیم بنا نلیدی
 دیدیم وردی حق عالم مقامات
 بکاره ورمیشدی ای الله
 بری بومکله اولدی صوم عفو
 ایچی عاصی اولدم قلدغریان
 اوچی حوادن ایدی نبی پیچ
 بند **دردی** ایدم جو کیم عیبان

رسولم احمد هم اتسون اذعان
 طغوسر اندن اول اشرف مکانه
 اکاجنت حرامدر دید رحمان
 دوز قان اشسوسک اوش نصیحت
 دخی اوغلنر وکه دیکل آپی
 بن اولدم جنته اشدی بیبانه
 بتا اولدم عورتیه ایدم خیانت
 بن اشم از مزید بکا حیرت
 بن اولدم اشد ایشدم خرابه
 هر اشد مشورتدن هر کورت قیل
 بشومه بوبلادی کلیدی
محمد امینه دزت کرامات
 بی هیچ قلمشیدی اندن آگاه
 بکر قنده ادر ترسه اولور محو
 بلاره توبه طوبی قیل احسان
 بلادی عورتیندن ایز میا هیچ
 جعفر اوچمقندن دار کریان

بلرخا

بلرخا رجه انشاز معصیتلر
 چون ادم **بیک** پشینه ایزدی بیدم
 نبوت وردی الله ایدم تکمیل
 ایشمشدی کما لبعی صفا یه
 بوزدی قلدی شیت بهیمر اشد
 مویس ایلیون قص کتاره
بیدی نوردن چون اشدی غم اولک
 اوشدی قلدی بیرینه امیر اول
 قلدو مهبای یی برنده قیمان
ه اذلو اوغل قودی برینه
 بوز قلدی **پس** **ادریس** حلیفه
 رسولک نور شیله زا هریدی
 بوز ادریسه قوندی اید اشراق
دردی **نسته** بکر دی مشکل
 دخی اول حیاطت اول قلدز
 کماندن اول بکر زدی در یلر
 تصدی او بومدی شانزده سال
 پس ادریسه نبوت وردی الله
 ای اولدی دی سکره ایدی احیا
 بلاره بوچی افراز بونجه ابراز

کروب جنته بلا عا فیتار
 برینه اوغل شیخی قود کندی
 پس اکا **الله** **صحنی** ایلا دی نزل
 بوزی مظهر دی نور مشطی به
دخی **بیک** **شهر** بیدم اید بنیاد
 اچنده بیدی هر شهرک مناره
 ایشدی اکا داخی امر اولک
 اوش پس دید **قینه** امیر اول
 جو مهبای بیله ایدی امر سبحان
 برینه اوغل قلسه کیم برینه
 ره خلقه سلیله در سنی حلیفه
 ره آینه بلارک طا هریدی
 پس ایدی شرفی غریب نور افراق
 هم اول بزدی جهانه حظی اول
 خیادت سعفی اندن قلدز
 دیکمیش کمدی اصلا در یلر
 ملکر آزا حله اولور دمه سال
 هم اونوز **صحنی** اکا ایدر دی الله
 قیوب اوچماک ویردی دره اشیا
 بوزک عن تینه اولدر اوتوس

هذا كتاب ترجمه مؤنسوق

الله واحد ربّ تعالى
تعالى ذاته لما تجلّى
أحد ذرّات مستجمع صفاتي
مقدس ذو جلال كبير ياسي
له الملك له الحمد له الشكر له النعماء
غني بالذات ذي الوفق ووجوده محض
كذلك انك چون اسميه ووجوده محض
كه نبي نبي بالذات نبي خبير خبير ايندند
بلي صدر معلوم كه صاحب قلبه غلابوز
چو سترين به اساطير ستركون به سلاطير سترين
اگر تر افروز ظاهر اول سر ستر ذخي ظاهر
پس اسما اسم بايند هو اسما طلب قلبدي

بسم الله الرحمن الرحيم
هو الله البديع الحق الاعلى
من الغيب الى العيان مجلى
تجلّى ذات اسماسي مجلى
كما في سلطنته نشان اجلا
له الخلق له الامر له الشكر له الا
صفات اسما مستغرق هو بتدبير استعلا
كي سيند ده عاليه بکل ابتدا استوعا
نجه وصلت سر ايندند عاقله قلبه شعيا
ولكن سر اخفي ورا كدر بيزه استعلا
به انوار باطن سترينه قبلك وجود اعلا
بلونه شرقي غرابينه حكمتي زهرا
ديني قادرين استكركه انك شانيند انشا

ايندي

ايندي اسم قادر هم فريد اسمند در الظهور
ذو اسما فريد اسميه به يزي في الكمال ظاهر
ايندي اسم علمكم سر اول الظهور كوز معلوم
ديني اسميه اسماء ديدي ذات اسمينه
ايندي اسم ذاتي بس بنم اول اسم اعظم كم
مقدس اسم انك ذاتي نقا صند نقا صند
جلال پر سيند ستر اولين ورم اكا
پيشندي حضرت ذاته ديدي يارب يارب
ديني حضرت بن اول ذاته كه مستغني من انبند
ول چون انشا الذي حقايق جمل اسمان

انك امر نده در اعيان انك حكمنده در افشا
و ديكيه اسم علمان اولوز بوجوه انفا
ولكن اسم انبند بلك مستجمع اسما
سندي حكمدار احكام سنه اولوز در انشا
دليلم بن مسماه اولوز الله اولوز ماشا
معدوم انك نعتي اشكون اكارا
كوزم كه بجه امر ايد ايد بس حكيم استعلا
كه سن اسين عالم لا سورا سكا حقي در انشا
حقايقن مظاهر بن سورا باكه سورا
پس اسما اسم طلب قلبدي كه سن قلب اسين استعلا

وَرَامِدِي اسْمَاهِ امْرَأَتِهِ بِلَا امْرِئِ سَوِيٍّ
بِقَدْرِ قَابِلِيَّتِمْ حَقِيقَتِمْ اِي اِي اسْتَر
فَحْنِكُمْ جَمَلَةٌ اَعْيَانٌ وَجُودٌ كَلِمَةٌ اسْتَدْر
مَدْبَرِ اسْمِ اِي اسْتَدْر دِي بِي اسْمِ اِي اِي اِي
چُونِ اسْمِ اِي اسْتَدْر اِي اِي اِي اِي اِي اِي
سِي اسْمِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
سَمِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
قَلَمِ كَلِمِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
قَلَمِ كَلِمِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
اَلْكَوْنِ اَدَمِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
بِرْتَدِي حَسْبِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي

حَقَائِقِ السُّوْلِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
دِدِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
نِظَامِ مَهْمِنَاتِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
مَدْبَرِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
حَقَائِقِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
سَمِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي

دَاخِرِ دَوْرَتِ يَارِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
صَلَوْتِ سَلَامِ اَللّٰهِ عَلَيْهِ سَلَامِ اَللّٰهِ
اَللّٰهِ يُوْزُوْمِ لِسُوْمِ اَلدِّمِ
بِكَلِمَةٍ مَّا اُوْلُوْرَسَسَهُ بُوْنَدَه اُوْلُوْر
بِنُوْمِ كِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
يُوْزُوْمِ قَاوَمِ كُنَا هَا كَرَمِ اَللّٰهِ
بِرْمِ بُوْقَدَرِ سَنَدِنِ وَا رَجِ اِي اِي
بِرْمِ وَا اَتَمَه اِي اِي اِي اِي اِي اِي
حَسْبِ كَلِمِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
زِيْرَا اَوْمَتِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
حَسْبِ كِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
ذِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
يُوْزُوْمِ قَاوَمِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي
اَللّٰهُ حَرَمْتِيْنَه قِيْلِيْرَه اِحْسَانِ
ذِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي

فَهُوَ سَيِّدُهُ قَلْبِ رَحْمَتِ بُوْنُوْمِ طُوْلِهِ اَللّٰهُ
فَهُوَ مَخْلُوْقَتُهُ رَحْمَتِ بِيْرْتَدِي چُونِ اِي اَللّٰهُ
بِيْرْتَدِي بُوْنُوْمِ قِيْوَا كَلِمِ
بِه بُوْنَدَه اُوْلِيْحَقِ قَنَدَه اُوْلُوْر
بُوْلَه اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
قِيْوَا كَلِمِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي
نِدِيْمِ صَالِقِ قِيْوَا كَلِمِ اِي اِي
حَسْبِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
قَبُوْلِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي اِي
مُبَارَكِ كُوْرِيْرِيْزِنِ اِي اِي اِي اِي
عَدُوْرِيْ سُوْنَدِرِ مَه اَللّٰهِ
قَمُوْعَا فَيْرِيْ عَفُوْ اِي اِي اِي اِي
قَمُوْعَا اِي اِي اِي اِي اِي اِي
مُرَادِمِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي
نَصِيْبِ اِي اِي اِي اِي اِي اِي

ديلرم بونده اغلايم انره
 سوري اردنجه سوريلان قوزيم
 قيون او نجه مار قوزي شوكونجه
 قوزي مدينجه طويمز قولا نا
 انريك بئنه كيرديم از لر بئنه
 شاكور د اولام انره بونده بن
 بونديا ده اونره اوكونيديم
 انا م انا م هم اوستاديم در انر
 انريك بولينه اويدم الهي
 انريك جمله سينه رحمت ايله
 كنا هم چوقدر عفو ايله مولا
 انريك حرمينه جمله موزي
 نه دكلو وار ايسه هب اهل ايمان
 دخي شونلري اسر كه خدا يه
 بزم ليجون قيل كر دعا في
 آكار بورا ده موز ضعفي

قوزيلار كي اوينيم انده اونره
 قهوسينك اياغينك طوزيم
 قوزي اردنجه كيدر قيون اوكونجه
 قوزي سينك اونونه دويمز انا
 ديلرم اغلا بونيدم سوز سينه
 سبق اليم انردن دنده بن
 قيامته انره له حشر اوليديم
 بويوسف صنع قوش او جانر
 انريك صغين طويدم الهي
 حبيبكدن اير مغر همت ايله
 انري جنتو كا دخل ايله اعلا
 حبيبكدن ايرمه غر جمله موزي
 حبيبك دن اير مغر نري بارحمان
 نري رحيم ايوب ال دونه دعا يه
 انريك در دينه ايله دوا في
 ديلر الهي شول ينحفي

قصو

شريعت رسولك قولي طريقته فعليدر
 برونر ديله جمله امري قيلار كر
 واروب انك ابي بولا كر

قهو صوجلا زيني عفو ايله انك
 ديلرم بئنه الهي انريك قهوسين
 دخي صوجلا زين هنج بزمه سين
 بونديا ده طريق اوزره اولار
 ديلرسين بونا مله نجاني
 كلوك شهندي برونر ابي قوم اعلا
 بويوسف سوري ايني سينه نه
 بئو ديلر نزع اتدي عمر له
 كتابه زوار دير اول سوزه بوقدر
 حسي جوشان اندي الله
 جميع عالمك علي بن اول غني اعلا
 انشيد شغندي بوسفاء سوزو في
 اناسي يعقوب اسحاق ده سيندر
 چون ابراهيم خليل الله كسيبدر
 برونر اولونك ادبي اسماعيل انك

دخي نيتن اسان ايله انك
 ويره سين بونده وانك قهوسين
 ابو عمارين هنج بوزميه سين
 قيامته واروب ابي بولا كر
 رسولك روحينه ديك صلو في
 انشيدك سوله بهيم اول قول اولار
 حبيبه بوئي اتدي دي مولا
 ديديلر قصه بويوسف در اولي
 ملول اولدي اشندي اصحاب اولي
 انك حمنده در هب جمله اقوي
 انوك علمنده در ستر بيه اخفي
 اناسين در سين هم كئي اولون
 دخي ابراهيم اسحاق اته سيندر
 بونديا يه ابي اوغلي قالبدر
 محمد كلدي نسلندن يل انوك

مطلب
 يوسف
 و ابا يسي
 يعقوب
 و ده سي
 اسحاق
 و يوسوف
 و ده سي
 ابراهيم
 علمه السلام

زیرا بابا بلندن
اول یعقوب
وضار عاص
دجه انجمنه
وکن عاص
جوبله الی
طوغ مافله
ایک یعقوب
عاصیک
ایاخی
طوغوب
آردغه
طوغدی
تعقوب
یا شقاق
مغنا سینه
اولغه
یعقوب
دینم
وجا بز
ایده نه
عاص
دیندی

رسولک دده سی اولدیر بیله سیز
برینک ادی اسحاق ای جان
اکبر طوغدی اناسندن چو یعقوب
اناسندن توی طوغشدی عاص
بها دی ایدی غایت ذاتی انوک
و آرزو طغره ده او کوزور دی
بواجلدن اناسی سوزیدی
ولی یعقوب حلبیدی بغایت
کوزدی کوزمز ایدی اسحاق اولد
برکون ایزر اسحاقه حقدن خطاب
دیندی اسحاق اصل چون قلم دعا
اصه اسحاق دیندی قلم دعا
بوییم کوزوم سکا بز حیوة
دیار مکه بن سکا قلم دعا
طوزور بن آص اول کندی باباسی
بویکا اناسی چون طوزدی اوزور

قوسینه صلوات کنور سیز
انک اوغدی ذری یعقوب کنعان
بوسینک عاص برینک ادی یعقوب
چون یوکوی یوکوی بدی عاص
هم او اولدی صغای انوک
سوزور بابا سینه بندرور دی
بوزور کور مکه هم او اریدی
اناسی سوزیدی آپی غایت
توبندن بلور دی آپی انان
اولدکن برینه دعا مستجاب
اناسی دی یعقوبه اوله درعا
امیدوار قبولیله خدا
ایک دن برینه اچیلور باب
چون جلب دیندی برینه قلم دعا
دعا اولدقه قبولون استیبه
کیم دیندی یعقوبه ترکل ایلور

بوغزل

بوغزله بر قوزور بریان ایلک
الت بابا که دیکه او کوزور دینم
چون عاص صانسی سکا ایله دعا
چون یعقوب ایلدی قوزور بریان
و روب باباسینه دیندی سلطان
چو یعقوب صغادی ارقاسن انک
دیندی ارقه چو عاصه بوزر ارا
اناسی دیندی عاصدر بوی شو آپی
دیندی بریای کورک اولدی شادان
جمیع انبیاء جمله مرسل
قیامتہ دکن جمله کلا کر
دعاسی قبول ایلدی الله
قوسسی کلدی نسلندن انک
تمام اولدی بولا ریک چون دعاسی
دیندی ای بابا ایشده او کوزور دینم

دریسین کیم اوزک پنهان ایلک
که بریان ایلدوبن سکا بیز دینم
ذیلده جمله در دیکه دوا پی
دریسین ارقسینه کیلدی ای جان
کوزور دینم او ایسی ایشته بریان
که کوزدی عاصه بوزر توبن انک
قوزور یعقوبه بوزر اول نه اوله
بونک ایچون دله حقدن دعا پی
الین قالدیر دی دیکه ای رحمان
حسبکدن سوا هب جمله مرسل
قوسور اولغور نسل اول کر
نقد انبیاء کلدی انشاء الله
قیامتہ دکن نسلندن انک
ایشت امدی کلور نیلدی عاصی
که بریان ایلدوبن سکا بیز دینم

مشک
مسیح
ایک
دینم
ای شقاق
ای شقاق
یکت
تجسمله
مطلب
جمه انبیا
اصلی یعقوب
اولاد
بیان

قېلىدىڭىز اكاڭە دىغاي اولدى قبول
ولكىن عاشق قېلىندە قېلىدىڭىز مقبول

بە بو بۇر ياي ايلدا دعا ئېي
دېيىڭىز اسحاق اولغۇش ئىدىڭىز كىر سىن
بويغا ئىشىدىن قاقىدىڭىز اصھي
دېيىڭىز اولدىر زۇبا ئېي ئومايىن
دېيىڭىز اولغۇش سكا قىم دعا ئېي
دعا بولدىڭىز ئېي ئېلىسىن اول
كورا مېدى قودر تىك اشقا دېيىڭىز
كورا ئىسھاق ئەھ ھېتىڭىز
ئىچە ئېلىسون ئېسىندە بوغۇش
بۇ ئىشە جملە مۇ بېلىك قېيىز
ئاسىي دېيىڭىز يەقۇلدا ئورۇندىڭىز
دېيىڭىز اولغۇش سىڭ دېيىڭىز وار
چۇ بۇر ئان ئىلدا ئېي اولار دىك
وار يېقى اولە سىن اندە مېكروم
بىم تور قوم اولغۇش بل قودا سىڭدىن

بىم در دېمە ايلدا دعا ئېي
دېك مېسىن بۇدوم دعا اول سىن
ئاندا ھىيا تىك بوقدر قيا سېي
قۇردىنە ئېي ار كور ميا سىن
دېلار ئېي صواحق چوق بىلا ئېي
نەسب انىك ئېي ئىچە ئېلىسون اول
قۇمۇز قۇدر تىك اندە خېران
يا انىك اشو بولدا غېر تىنىڭىز
چۇ تىقىدە نەسب يەقۇلدا ئېي
قۇمۇز قۇدر تىك اندە اسېرىز
كە يەقۇلدا بۇرادىن ئېي دېيىڭىز
كە دېندە دوروش سىن ئالە وار
كە چوقدر مالى طور لار ئېي
اولار ئېلە اولاسىن سىن مېسقىم
صوولە غوغا اولمارم باشلىدىن

چو يعقوب

چو يعقوب اشىدىن انىك سوز ئېي
ئىچە كېدىر و كندز كند لېر دېي
بىلا اسرا ئېل ئىچە كېدىڭىز د مكدىر
كىدىك تا پلار ئېنە ار ئىشىدى
قەوسى اكا كورام ايلدا بىسار
بىر ئىك اېي قىز لار ئېي ور دېيىڭىز
دېيىڭىز ئېي قىز ئېي
چو يعقوب كور ئىشى كور قىز ئېي
ئېي دېيىڭىز بىلاخ ايلدى اكا
ئېي قىز ئېي قىز ئېي
ئېي خاتون ايشىر جارىه اولدى
كور قىز قىز دىشى اول اجلىدىن
اكا مېل ار ئىغېدى قىلان دىن
يوسىنى غېر دىن امىق سوز دېي
چو يعقوب دېيىڭىز بۇر ئون ئاي سىنە

طورۇب بىجرا نە دۇندردى بۇرۇڭى
اچكون انىك ادې اسرا ئېي
كە قور قوب كوندۇر ئىز لور دېي
اولار قوشولدى بۇر كور ئىشىدى
كە دىر لور دىلور انعام ايلدى بۇر
نا كاه يعقوب انىك بىر ئېي كور دېي
بىكاه انىدى اكا بۇر بۇر قىز ئېي
دېيىڭىز ئاي سىنە اشو سوز ئېي
دېيىڭىز نە دېلور سىك ئېي سكا
ئېي سىدە انىك ئاي نە كىدى
بۇلور دىن ھىب ايشىر اوغلان اولدى
كە يوسىن ئېي ئاي مېن شوغدى اندە
اوغلان لور سوز دېي اندە
يوز ئېي كور مە ھىر دم ايلور دېي
بىكادىستور و بىر ئىك كىم بىتىڭىز سىنە

عاصم بىن مونسىر بىجرا نە دۇندردى بۇرۇڭى
اور بىجرا نە دۇندردى بۇرۇڭى

بىم تور قوم اولغۇش بل قودا سىڭدىن

بیاہی انامی کوز ملک دلارم
 کوجب اهلبله بحران ایلدن
 خبر ایشدی کنعانک ایلنه
 طوطولوز دی سوز دیک کولده اهی
 سحرده قبله حسنینه شکایت
 زیرا اوغلانلر نده اولدی اول خوب
 اواراده قهر با کوندر ایدی
 باندی یوسف دوشندی یعقوبلردن
 او بورکین یوسف الله دوش کور
 سولیلدی یعقوبی اولدی یقیر
 شمدی سجده قلدی ایسی بکا
 سجده ایلوب بکا تابع اولدی
 دی ویر کول یونلرک هر بر بی
 سن خطادن صقله بوئی باله
 اخلدک سن سنکه ملولک بری

یعقوب ایدر چونکه ایشنه ترح
 دیمه اوغل دوشکی اخوانکه
 کج بودوشک تعبیر نده فایح اول
 زیرا ای صاقیردی سولیمز
 ذیل کوز دن صاقیردی قوروسون
 تکرر خبر یاره هر قول با نشینه
 دیندی یوسف کور ایلستکی بی
 دیندی اوغل دیکه کل تعبیر نی
 پادشاه اوله سبب اوغل محترم
 اشبو مخلوق جمله طوته سکا بوز
 جمله واروب سکا تابع اوله کر
 اون بریلند اشبو قرداشلر دور
 دیمه زینهار کسیه بودو نشکی
 دیمه دیم بودون اولغل حند
 چون ایسی اشبو قوی ایلدی

یشور البتده امر دجه فراح
 قصد قلمه کنده سن جاکنه
 کندوز وای دوشی دیکر صلاح اول
 یعنی انک حالی فاش ایلمز
 کل کوز ایلدی قور سولک باز سینه
 قولق اوغل نوفلک ایشنه
 دیندی ویر کل دوشمک تعبیر نی
 دیندی ویره سن نجه دیر بر اهی
 حسن خلق اسی دجه صاحبک
 انک انک قوم قرداشلر جمله
 اشبو قرداشلر سکا قول اوله کر
 کون انا کلامه قهر ائکدر
 خبر اوله تکرر اوکی ایشکی
 وقت اوله فرز ایده سکا بوز
 دیکه ایلدی تقدیر کور نیلادی

بیاہی انامی کوز ملک دلارم
 کوجب اهلبله بحران ایلدن
 خبر ایشدی کنعانک ایلنه
 طوطولوز دی سوز دیک کولده اهی
 سحرده قبله حسنینه شکایت
 زیرا اوغلانلر نده اولدی اول خوب
 اواراده قهر با کوندر ایدی
 باندی یوسف دوشندی یعقوبلردن
 او بورکین یوسف الله دوش کور
 سولیلدی یعقوبی اولدی یقیر
 شمدی سجده قلدی ایسی بکا
 سجده ایلوب بکا تابع اولدی
 دی ویر کول یونلرک هر بر بی
 سن خطادن صقله بوئی باله
 اخلدک سن سنکه ملولک بری

یه و طایفه ورمق دلارم
 چودستور ویر دیر طور دی پرنده
 چوکوردی طوغور لوب کیدر یولنه
 اگر بلدی انک حسین کوریدی
 اگر زهر کوره انک جمان
 الکیون سواریدی ای یعقوب
 قلان اوغلانلری سن ایلدی ایلدی
 بر کون اوغور دی یعقوب کوندر دن
 باشین قوئی دیندی اوشون اوغور
 باقریدی یعقوب انک بوزینه
 دیندی ای کون یا بجه بکر بکا
 دخی اون بریلدی ایله کلدی
 ایلدی ویر کل دوشمک تعبیر نی
 چوانشندی بوئی یعقوب باله
 دیلدی یوسف ای باباشنک ایلدی

مطلب
 یوسف
 اوغور
 یعقوب
 دیندی
 دوش
 کور
 کی بیان

یعقوب

ايشته املې پوسنډاډه پسي
 ام شمعون اشوسوزي د کلدې
 وردي اوغلدارينه ديدې بويي
 جنکه اوغلدار بويي ايشته ديار
 نيدېار کيم بوجب نه دوش اوله
 بزاکه با اولوز قاره وش
 بوکارتد بيلو اولوم جمله موز
 بابغور چون اتي ارتق کورميه
 واروب آندن پوسنې جه ديار
 له موز ده اشو خلق سني سور
 خلق ايجنه بويله خرمانو اولان
 املدي قرش بيه سويله دوشکي
 چوکي پوسن اشوسوزي ايشته
 ديدې سويله سيم باهم کولې قانو
 ديدېار طوره اې پوسن سويله

داخي

داخي اسحق داخي يعقوب حرمتي
 نيجه کوردي بين سويله عيان
 الله ديار پوسنې کور نه قياور
 ديدې پلان اولميا بين سويلدي
 دکلدي چون بودشي قواشاري
 کلدي شيطان بولن اتي بجات
 ديدې سيزده بويي بجات وار کين
 کچه کرده چون پوسنله اولوز
 اگر باننده بزم او لمييدي
 سيزده دير خدمت مواشر هم غم
 بيه سيزدن اتي ارتق سور اول
 ديدېار نه قياور بيوه سين
 ديدېکيم قتل ايدو کور ميه يعقوب
 بولند بيار چون کور ديار خوش
 اکاسلام ورتن سويله ديار

مطلب
 فتنه
 شيطان
 واخوت
 پوسن وم

صکر و زرد چغندر ای بو لدم
 شویله قوروم وار بتم دکمک نکا
 انا انا قورونور او ارسه هیج او کلمز
 کیجه کوندرم قور دی بی ای کلمز
 فرقت او دینه بنویدر کیجه کون
 آی غریب بل باشه بازین کلمز
 راشی اولدی بو سون ویر مکا
 قور دیجه کله ییره ایده صداع
 از دره هایسه ای بز طوترز
 دینی یعقوب قور دغم نوشمدر
 هم حراملد اویضق قور و سزانی
 کور دیندی بر کیم اگاسوز قلمز
 با یوسف بز او نماغه کیده رز
 با بکه سیوار سنیده کونده ره
 سنده بز نیمه بله اوله سین
 قجرو کتلور کی هیج بلمدم
 حاله سین دینم اولدن سوگا
 بوز کنده هیج یان سپی
 اگلمکن در تلنک سزار سپی
 در دمندی در دنگ سزار سپی
 صبر قلمدر بل انک چار سپی
 انک قوشینی کوند مکا
 دیندی کیم آی باب بوز شجاع
 قاجر سسه بز قوراز یترز
 کیجه کوندز ققی شوشمدر
 تایی اوینر سز ندالم اوینپی
 دونوبن بو سسه وار دیو ای بال
 سن سن سن بز او نماغه نیده رز
 کیم نوله بو کون سنی یون ویر
 یاز پلله اوینیا سن کوله سین

دیدنیر بو سنی الوی ورا لوم
 چمنارده اوینیا لوم کولا لوم
 چونکه یعقوب دکلی بو سوز لری
 اولبارک کوز نک باشی قار
 فکر ایلم کوز لری هم قاشنی
 دیندی بر کون کور مسم حاله نوله
 دیندی سوز لری کوزی بو سسه بقر
 قائل اولادی بو سنی ویر مکه
 یعقوب ایلم قور اولام سونک
 بزوشم اولدی یینه قور قوریم
 دوشله کور دمله قور کوردم
 بز نولک قور چینه کلدی کسین
 ارد نادوشدم اولار بک قوردم
 دکک اول قور دوز قوروی تندیلر
 اول بار بیک ایجه کتلدی قوردم
 یاز لورده اوق اوق اوینیا لوم
 ارته بو سنی الوین کلا لوم
 نغو سنندن طوله کلدی کوز لری
 نیده یین در دوندی بو سسه بقر
 سوز لری دخی ایجه دیننی
 یلیم ازمی کله کچی کله
 فکر ایلم کوز لری نک باشی قار
 راشی اولادی باندن ایر مغه
 با پی یلمک با کون صلاک ایلمک
 اندیجه اولدوشمدر اور کیم
 اون ایکی قور بو سوز ب کلدیم
 الدیلر بر کوریم قورم کسین
 شویله بتم دینانی او درم
 بزیر یلوب کورون اندیلر
 طور دی اوج کون دخی دکک بو سون

مطلب
 کور بای
 یعقوب

صکر

یوسف ایله ابا بینه وارم
 یعقوب ایله یوسف سولامک
 یوسف ایله جمله قرداشار یله
 بوز کیندن یابن نیجه قالین
 دو یا ما دی یعقوب ایله بوز نه
 نیجه سعی اندی دخی نیجه ایسون
 کوی خیر یاره هر قیل باشینه
 آدمک تقدیرتی تقدیر بوز نه
 دیدی یعقوب نیدن ورامدی
 دیدی اوغلار سوزی کوندورین
 واریدک برون یازیده یازلا دیدی
 بوز بولوخک سیرانی کتور سیر
 دیدی ووردی کولگی الا ورمدی
 وای او بولوله که کولدن ایرله
 کولدن ایری بولمک اشق فغان

اول یازدی چمناری کورم
 کندی جانکه جفا تر ایتمک
 بونکرکه بکانه قور قیق اوله
 بیله کندر بولکرله اولاین
 قفس قفس یاش ایندی کوز نه
 تقدیرک اشق بوز منز نیلسون
 کل کور امدی تقدیرک سن اشینه
 باشنه کلوز هر نه نیم تقدیر بوز
 باشکه یازیلدی کور امدی
 شن اولوک یوسفی سیرن ویرین
 غافل اولمک یوسفی کوز لک دیدی
 اچغیق بولکه اتمک ویره سیر
 بولدی کور کولدن ایری ایلامدی
 کولدن ایری بولمک حالی بوله
 آمان بویار تقدن آمان

کولدن

کولدن ایری دنیا ی بولمک
 بولمک کولسوز بونیا دار اولوز
 زیرا بلند برغر بیدر دنیا ده
 طور دی یعقوب بوسقله او وارید
 او بریدی قوجا دیدی یوسفی
 دخی طعام ویزدی قویله قویسته
 در یا ووز کوز قلعیا بو کاظر
 انجی اصغر لای اوغلانر بیسته
 یوسف قرداشی واریدی ایجان
 کوردی یعقوب کلدی بوس کلدی
 دیدی قرداشار یله کندی اولار
دینه ایله بل کل اول قریک ادی
 دیدی بندن بوسقله کیندر م
 یوسف قرداشی بوز دیار
 دینه سکر ندی بولاریک بولنه

بولمک از ضوسق کولدر دنیا ده
 دوی کوی اشق انک دار اولوز بوز
 کوی بولمز ایسه نیجه ایده
 باشق بوزدی خلعت کیندر
 بغیر باصوب بویسن سیرلیدی
 صحف ارا هم طاقدی بویسته
 دخی کوز لارینه چندی سوز ملر
 دندی یعقوب اغلا ی کلدی کینه
 اول بوسقله اولوریدی همان
 دیدی باه قانی یوسف کلدی
 یازیلده دخی اوق اوینا یار
 قالدی بوندن اشق چون بوی
 یوسف او ماسه بواوی ندریم
 کوروب یوسف بوله کیر دیار
 بیتدی یاشدی یوسفک الله

مطلب
 کتاب یعقوب
 صحف اولم
 قیاس

کلدی **نور** قوردی انک بارین
 آکسه سندن طوندی یوسفی نوکر
 سنی بوکون استی نه به پیر
 کلدی اون بر یلدی کلس سکا
 اولدو رابن بن سنی شهیدی هله
 یلدی یوسف دوشندن انشور حسنی
 آکسه سندن طوندی یوسفی نور
 اولدو دایر یوسفی بر کر
 قنقیسه وارسه هب وور اولدی
 صا **شعرون** نجان چیلدی یوزد
 قاجلی یوسفینه وار دی برینه
 هر برینه قاجلی وار دی انلرک
 نیه بکر دی یوسفی دیه بن
 کور نیجه بر قوزی یلدی یاز به
 صیچی صوبن هم لاغندی خورین
 آی یلان دوشن کورچی دی سوکر
 سجده ایلامش صکا شمس قمر
 صوروب دخی طعام ویرس سکا
 کله یلدی ز سنی آمدن اله
 ایلا یوب زاری زاری اغلدی
 قاجلی یوسف هم برینه صغیر
 آی یلانچی دوشن کورچی در کر
 صاچینلک باپشن سور ایلی
 یوسفه طوغرولون باقرین وار
 هب صغندی بونلر یک هر برینه
 هیچ بری اسرکه ملدی بونلر یک
 ایشد امدی حالنی سوبلا ییم
 نیجه قوردی چیق کلدی نور نه

قند کیدر ایسه بن بیله وارم
 جهلا اولمه وار او دون کور
 یوسفه بیله کیدر ایلر
 یوسفی کوریم یارین کینه
 یوسفی کور دی انلر بویشو نه
 یعقوب کور مز اولیجی کیدر
 دکل امدی نیلدی بونلری
 صند کمول لری قیریلدی آی بره
 نور و نیجه قوشوا آی وور دور
 کندی بونلر اولیجی عاشیق قار
 قری هم اغلدی دکل نه ددی
 قاریم اچیدر بکا او بولک اوتورک
 از غیله آی کوندلر مشدی
 قر به بیله سودی واریندی انک
 نیجه اولدی دکل کل ایلم سکا
 دیندی بنله یوسفه کیدر م
 دینه در کدی اولمه یوزی
 دینه اغلار اسامز دونهز کور
 دیندی صبر ایله بوکون آی دینه
 دینه دوندی اغلای کیدی پنه
 بویکا یعقوبه کور کور نندیلر
 چورک یعقوب کور مز اولدی لری
 اول یوسفی کورن وور دی بره
 اولک لریجی یایان ایلوب سور دیلر
 صا ک یوسف بونلر یوز قار
 استی اولوب انده یوسف صوصدی
 دیندی قوداشلر یوزلدن بن طورک
 یوسفه یعقوب بک ویرمشدی
 بار دغیله صوب واریلدی انک
 زنبیلله حورمه ویرمشدی اکا

کلدی

حوره لدر قوردي بيلكيز
 كويه قوردي برې قور قوردي
 قلدي يوسف اورده بركيز
 زيرا اول قاجر دي انتر قورله كر
 يوسف چون قصد ايلد قوردي
 طور دي اندن كمره رويله وارر
 اي دم قورديم ديزم اولغيم
 بوجيه قورديش برې اسره مدي
 بوجيه قورديش واريس اولدم غريب
 هم بايم بې سكا اصر لدي
 بوجيه قورديش رولر يوسفه
 ديدې سن بيم بوجيه سي قورديم
 اوردي يوسف دوشردې بارتر
 فكر ايلد يوسف اونورين كور
 يانوسف نيه كور سېن سويلكل
 يوسف ايلر كوللام بور ديدې

قلدي قوردي اورده بركيز
 قاجر اندن برې چار بار قوردي
 قوردي اولدي قوردي بيلكيز
 كوي ووردي كوي چو بار انلريك
 قوردي اولدي هر بونلر اشاري
 انكي الله بركيز صغينر
 باي اسره كيه اي يا قورديم
 هنج برې چكي بكاغون ايلمري
 باي سن قور طار در اكا بوروب
 كوزيه چيم بيم اسره ديدې
 دكله امدې دخي نه ايدم سكه
 سني اولور مكلد بيم ايشم
 سناشد يغندن يوسف كلي اولور
 اولوردا قوردي اكا سورر
 اغلارين بانيه كولك دكل
 اورده بيلن بوكل فكر ايلدي

قورله
 ان جمع
 بون الاخيار
 بعض اول شيعه
 ده كوي قور
 داي بر كوي
 حيا نلدا
 كاخ حاي
 اولوردي
 و بونلر
 آتاسلر
 بون قور
 داي ايدې
 نيز حاله
 ديكدر
 سته ديويان
 نك قورديش
 ديور قورله
 عا نكه و
 خالا نكه

مطلب يوسف اغلار كين بوكل كولك و پهودانك قور تاردي

بن ديمكه

هب بها درر دور بيم ايشم
 بيلادم بيم يوسف سويلم
 بر بيمدن اولور كينه ضرر
 حو حواله ايلدي سيزي بيزه
 دوشدي انك انكه بور سورر
 اغلا بونن پهودايه سويلدي
 بايام اولجك بيزه خلب سبي
 بايه ملك بيزه سن قلسك كرك
 بادوكه وياسوكه ويا اولور
 ياغوب ياغيموب طور ميدلر
 قورديشندن كوج كورن يانه ديه
 بچاق لوب اولور مكه بوريه
 بايامك واسين اونور كور
 يوسف خوشجه طوتم سيز ديدې
 يا بكا قورديش نيجه اد طا قسرين
 ايكلامه معبوده يلاورم

بن ديمكه واردر اون قورديم
 باكه نه قور قور اوله بولدر
 كيمسندن اولادي باكه هنج ضرر
 مغرور اولشم مكر بيم يوسف
 طور دي اندن اولهوديه وارر
 اولچي ابا قلدي زارې ايلدي
 ديدې اي قورديش برك اولوسي
 جمله موزه سن راييس اولسك كرك
 شمدې برباد كشي كر باي وور
 قورداش اگاسن راضي اولور ميدلر
 ياد كشيلا كوج كورن قورديش ديه
 كوي وورديك قورديش قورديش
 چونله بولشاري قورديش ايتلر
 قاني بايم بيم سيزه اصر لدي
 بايامك بونيه نيجه با قسرين
 سيزدن ايجيني چكز كيه وورم

چونکه یوسف اشوسوزی سوبدی
 دیندی مولام قولدیک قیدین باین
 بجایه کسمه دیوبن امر ایندن
 خضر فی اولدور مایتن ویرن
هم محمد روضی نور بکله
 جمله مخلوق ای قلدیک شنیغ
 دردی مندا اولدم بکاسندن منده
 ایشله کوردیک حاله نه دینه بن
 با بملک الینه تاره کولو کن
 بی قردشدر مندن قورتر دیندی
 بن غریب اولدم ایم الغر دیندی
 یهوده چونکه یوسوزی دیکدی
 دیندی فرقه یا یوسف بل انبکم
 یوسفی کوردی برکز لکنو په
 دیکله اول یهوده بی نور سراج

یوزی کوکه طوفون بن اغلادی
 دارمه اوذی کولستان ایلبن
 اسماعیله فوجی قربان ایلبن
 حیات کاستب آب حیوان ایلبن
طوبیوب عالمه سلطان ایلبن
 درده در مان جانان جان ایلبن
 جمله ناک دردی نه آیدر مان قین
 بن غریبی خلقه دستان ایلبن
 کوزوم یا شنی طوفان ایلبن
 طبر اغا جان ویرون انسان ایلبن
 با بملک حرمتی دبو اغلادی
 یوشدی کوکلی یوسوز سوبدی
 صاخ اولم بن یوزدر سکا اولوم
 قردشیک در دینه عجب کم دویه
 یوسفی قور تار مغه ایتلی علاج

در یوسف

در یوسف سانی قور قمه قور ترم
 یوزکا قردشدری آیدر هجوم
 دیندی یهودیه ویر یوسفی
 یهود آیدر قور سوندی سوز دیکل
 جمله مزیمه اوغلی در سیرک
 بونک اصلیندر ابراهیم خلیل
 بینه دوشمن یوزی اولدور روز
 انبیاء اوغلاری قانچی آیدر
 حق قینده جمله عاصی اولوروز
 بوشمن ایشد کلدن نیده لم
 بن کلبم بو اولان سوبلا میه
 دیندی یوزی قوریک بو اولو اوله سین
 یهوده در بردخی دیکله بی
 نیدی قتل اولموز دیکلک بی
 یوسفی پیراغه لم کلدک

سکا کم قصد آیدر ایسه بکاج
 یوشما دی قلبی هیچ ضایع اناج
 یوخسه سانیده اولدور روز
 بوی کافر اتمدی ویرن خراج
 نه صوحی وار در سوز سوز اناج
 آبی اوزن قور تر بند اول جلیل
 قور می اوزله اولدور روز
 بویه بو یوز صوحی عصب آیدر
 طالعویچنده آیدر قالدیز
 کلینک بونی اوم ایلدک لم
 با به مه سوزن شکایت ایلا میه
 با بملک قاتنده حرمت بوله سین
 بو کدرنی اولدی یوز قورک بی
 یوزی وار در بولا لم یز آبی
 اویدور یوسوزه جمله اگا

مطلب
 یهودانک
 تیره یله
 هور دم
 قور دینی
 قور بوق
 مفاصلی اولد
 لور بیان

دیدی که آمدن اجلتند اوله
اله کیده آبی ایزاق الله
بویله دیوبن یوسفی بلد یار
بویوسفی کجکله بی سوید یار
قاپی یعقوب اکاکول ویردیکی
بوزینه باقیه بی قیما دیغی
هیج یوسفی یانیندن ار ما دیغی
قتله اولسه انوکه اولوریدی
پله هر یص اولدی بی یعقوب اکا
بویان اکوب ضابون اولورین طور
کیمی در اولدور میدیکیم نیت
یوسفی الله بونره یلوارز
سیره نیتیم بی بویله ایلا سیکز
بئی بوکا بیراغوب کیدر سیکز

اومز ایسه بارچی برکروان کله
بایم آبی کوزمه بیزه قله
اول قیونک کنارینه کلد یار
یعقوبک کوزی نوزینه کلد یار
اوغشوبین کولله وور ما دیغی
هیج بوزنلن کوزی ار ما دیغی
اندن آبی بر ساعت اولما دیغی
اولما دیغی برده هیج طوز ما دیغی
اولده بابا سیر راحت اولما دیغی
کیمی قافر کیمی سوگر کیم ووزور
کیمی صویر کیمی سنی انی طوزر
هر زینه وارون بوز بی سو نر
بئی بوکا بیراغوب کیدر سیکز
اتم ملک حقینی اوشمه سیکز

دکله ما

دکله ما دیار یوسفک سور پی
اکا یواسکی پلاس کیدر دیار
یوسف ایلد چقر ملک کوملا کیمی
اولدو کم وقت کفن اوله بکا
باچی اشد باعدن ایردی کیز
اوبعد یار هیج بر سور ن
کوزرک باشی آقتد یار
قیونک کنارینه التدی یار
قر دیشک بر سنی بیجا غنی
یعنی یوسف انبیا پی دوشدر
اوجدی یوسف قوبوه بر بر نوز
بوفراقه بری کوکلر ایکلر
راوی دتم اوچکنز ملکر اخلدی
بردی یوسف قوبوه صر قید جوق
بردی دخی مصلطی بی وور دیار

طوطوبن چقر دیار کوملا کیمی
اغلا دغه قشوا بی وور دیار
ایکله اوترا کین اورد بیز بی می
یاچی داینه بو قهر بی جانه
کوملچنیم چقر بی نیتد سیکز
کوزر بی باشی آقر کول بوز ن
اکا ترایب بقیونین بیتدی یار
طوطوب آبی قوبوه صر نیتدی یار
چقر وین کسدی یوسف اوی پی
یا اوله زب یا طوتونه طاشدی
کاهی باشی کاهی آبی دوز
هت ملکر زاری قلوب ایکلر
زاری قلوب آه ایلوبن ایکلر
بردی ابراهیم لود آتای جوق
غزای غلک یوز بی یارون دیش چقر دیار

مطلب
ملکر
بیان

و اردی به چنگ کتور دی هم آکا
 تکریدی حکمتی وار دیر بل آپی
 بوی دیدی کنیدی جبرائیل آی خوجه
 یوزی نور لواق صفوا اوله امام
 دیدی شاره خالقه مقصود دی
 کلدی یوسف یانته بایشدی یاز
 در یوسف دکه ضرور سکه بی
 دیلیم حقدن که یوزی کورم
 حق تعالی حاجتم قلیدی قبول
 یعنی فردن سب اولدی همان
 یعنی هود پیغمبر ایلی بل آپی
ای یوز بل ایلی انده طور دی اول
 یوسفله استلشوب دوشندی همان
 کنیدی **هود** چون قلیدی یوسف یاکیز
 مشتمله آکا که سلطان ایلیم

مطلب
 کنعان
 البینه هود
 هم قازدیغی
 قصود اکبر
 بیل یوسفی
 کوزلدی
 و کورشدی
 بیان

بر زدی ایلد یلور کن عور الله حق
 بر زدی اغلامیم بر پرده اولدی
 جگر اولدی بر نهوی اوند برین براتی
 نهریک اوند سینه کلدی اولجاریه
 دخی و پردی دنیا لاری یوسف بر قولکا
 نامر یازوب بریندن ملکین الله
 امریکه اللیم جانین اول زمان اولدیم
 دیدی حق بو یاز اولدی اغلامیم اخیور
 ایشو اوج فوت برده ملکر انگلیشیر
 چونکه یوسف قویو دوشندی یلدر
 چونکه یوسف قویو دوشندی یلدر
 طوت یوسف کیم طاشه طوشمیه
 جبرائیل ایشدی آکا ائملن
 قوددی آپی انده طاش اوستنه
 جبرائیل چمقار راز اول ایسی کوی

هیچ غم کلد اغلامیم
 بر جاربیک ایکی سوت امر صانیله بیله
 برین جگر دی اولدی کوز دوشدی انیلدی
 امریکه اللیم جانین یلدم ندر کلدیم
 و یوسف بریندن ملکین الله
 راضی اولدی یاز بر پر لک طور دیر خوجه
 اولدی یوز قایغ اولقدر ملک مالوه
 بسلیجی ارسلان نهر کنارند انلی اول اخیور
 اه ایلدون زادی قلوب اکلیشیر
 کاهی باشی کاهی ایاغی دوتر
 حق تعالی جبرائیله امر ایلم
 قود سینه طالار اولوب شمیمیه
 طوتدی یوسفی قویو طوشمندن
 دکه نه عزیز ایلیم دوشتمنه
 حله کلدی یوسف کیم آری

واردی

دیوانه
 جبرائیل
 سینه کلد
 دن کلوب
 ایشدی

کلدیئر اوغلانلری اغلشدی یئر
 کلدیئر یهونه اکانن ووزر
 کوردی هیچ نهنر اکانن ووزر نفس
 دیندی آی واه زای ائدیگ قورسینی
 کلدیئر زول باشین اکلدی دیزینه
 دیندی اوغل قانی بوسون دیزیکیز
 نیم اول کون کورم دیک قور جیم
 بن آئی کولوره وورما دینیم
 بن عویب بولده دده اوغر دیب
 زور بوله در نبلدی بوسون قنی
 دیندی بابا اوسماعه بشلدیق
 اوسار ایس غافل اولدق قوردیلدی
 هوشدی کنه اوصی کتلیجی ایمی جان
 کوزن اجدی دیندی چو کور دیندی
 کوریدیز ایش ایدیم آ پی
 کوردی کوملا کئی قول قانیدی
 یعقوب کچورنه یانینه اوشدی یئر
 بابا دیندی یانی چا غیر یئر
 اکلدی آه ایلیون ایلدی یاس
 آنه نزله اولدی کور کور بوشی
 اجدی کوزون بقندی ائک بوزنه
 باقی لالی بیان اوب کندی یاز
 نبلدی کیز یانما می اتدی یاز
 دو کور کوزی قول دیایمی متدی یاز
 بکالندا او تری کین توتدی یاز
 سکا اصر لدمی بن آ پی
 کیه کچور بکله سون دیو قورق
 کچیز بابا بوسوز کورده دیندی
 اغلشون قلدی یئر آه فغان
 بر اعضا سنی قلم ایدی ائک دیندی
 یاقوقیدیم بن ائک کوملا کئی
 دیندی بوقان بوسوز قانیدی

ایل ولایت هکمت ویریم اگا
 جبر آکل دیندی بوسقه سوبلیدی
 بوسق قردشاری کورنیدی یئر
 بر کچی بوغر یونین قانینه
 اغلا شوزور وایمی بوسون دیندی
 زور بوسق کیدلیدن قورمادی
 وای اگا کیم قورسیندا پریله
 قنده وارسه قورسینی استر اول
 بر ساعت کورکلندن ائک کیده
 دوی کوی اکیلا اوغل دیه
 اورن ایشیتسه کلدی صا ناسلنه
 نیلسون اول ایرلی قرقانله
 یعقوب کور بر ساعت او ترمدی
 کوردی اوغلانلری کور قورسودن
 دوشدی اتمی کندی یعقوب کور همتا
 مملول اولماسین خبر ویرکل اگا
 یوسف آئی ایشدوب شکر ایلدی
 هر بر سنی بیجه حیل ائدی یئر
 شوزر دیز کوملا کنه ققتانینه
 یعقوب ایشتدی بولارک اونوی
 راحت اولوب بر ساعت او ترمدی
 بغوی چون اوله بریان ائک به پله
 نییر آرار قورسون قنده بوزورل
 کچه کونلدر قکر قورسی اوله
 قورسندن ایریلان بیجه اوله
 دیه لر کیم بومتر ن لی اوله
 یاغری بیک کوزو یا شین کیم نیله
 در تلی اولمیان بوددی نلمدی
 وی بوسق دیو اغلا شوزر زار کن
 کور هر قورک باشنه یاز لان

مطلب
 کچی قانینه
 یوسف قورسین
 بیبا دیز
 قورسیندی
 بیان

کلدیئر

يعقوب الذي له ابي قوقار
 ديدني بونده بوسنك كندي قوقار
 قورد يدي ديز ستر قوقار بولما مش
 بينه يعقوب اكلتي ابدراوغل
 بونخسه ستر بليكه بولما طاغور
 يا عجب الله يا عجب بغليوب
 بونخسه هيج بولما ستر بولما
 بئي الدا بيان اوب كند يار
 يا حيفار ديز مي سسي طاغور
 نيلديار كوزم چه قور جغم
 بن غريب الدن جهمه ديم بيمدم
 ديدني يعقوب بوسني مي نيلديار
 بوزده ايسه دك وارين كوز بن
 طوغري سويلك قور جغم نيلديار
 يعقوبك بوزار ايشند يار
 ديدنيار كيم كوزم نيلديار

هيج نيشاني ورمي ديوبن بقار
 اتي قاي قوقو سيندن بوق اش
 ديشارندن هيج بولما مش
 قوردمي يله ديز سسي اوغل
 قيوه صوقند يار سسي اوغل
 صوبه مي بولما قور سسي اوغل
 قيوين قتل ايتديار سسي اوغل
 نيله ميز نيلديار سسي اوغل
 يا بانه مي ايتديار سسي اوغل
 كيمسه مي صا ايتديار سسي اوغل
 اباي كند يار سسي اوغل
 صوبه مي نيلديار بولما
 اولديسه اكا كفن صار بين
 بئي بقد يار قتي ايجتد يار
 قور قور لاندن اكار ايتديار
 جمله مزي بوزدي يلان ايتديار

بولما ابد

بولما ايدرك ملك اهدني وارالوم
 اولدور كيم ابي يار لا يليم
 كيم بولما اينا نه اول تصديق ايدنه
 چون بولم كوردي بولما سوزدن
 ديدني بومله عهله ايلديار
 ديدني قور ستر اته كوز دن قور قديار
 كز بولما ايشي ايدنه ستر شمدن بولما
 ستر ورمي مازم بوسني وار ستم
 ديدني بوزم كلدك اتي قويه لوم
 طوليم بوزم دوزمك بولما بولما
 بوعر يينه ايب طغور يينه لوم
 ايشده بوقور اتي بدي ديه لوم
 بوي ديدنيار طورون كند يار
 قان بولما ايشي اتي كور د يار
 ديدني يعقوب چونكه اول قورن بقار

اول قوقودن بوسني حيفار ليم
 بولما سين نيشان اوب كله ليم
 سوزم مزر حكيمه تحقيق ايدنه
 اورته ايتني اولور كز كنو دن
 عهله بوزي صيد يار نيلديار
 اول تانيز كورين اول تانيز قوقار
 بن دوشمان اولورم شمدن كورا
 هم باباهه بوني خبر ورمي مرم
 كل ورا لوم طاغور اولما لوم
 اعز يينه بوز يينه قان دور تارم
 بابامورن كوروب ايلاد لوم
 بونكه بابا مي الدا يه لوم
 اولدو باي طاغور بوقور دوتديار
 بابا بوسني يينه بوقور ديد يار
 قوقورون بولور كوزي باشي اقر

مطلب
 بوسني
 بولما
 اقر اولمان
 قور
 يار

شام آينه كارتين كارايدريم
 ديدنيز مسكين سلك قوداشكي
 اوز يدي كوندراشتمشم بوي
 قرشك دردي بني داني ايلدي
 بخرنيم اولايين طوند يار
 يعقوب ابي اشيدجك اغلدي
 صوردي يعقوب اكايدز ايديب
 قورد بيلورم ديدن چون يعقوب
 قورد ديدنيم قريم غماز اولم
 زير غماز لي كيشيه عار اولور
 غمازليك جنتنه بوقلدو زور بوي
 قوردله يعقوب بوي سويلاديار
 يعقوب ايدز كوي قوداشك بوي
 يعقوب ايدز يالهي اوغلمي
پس امدن خطاب كلدنك بايعقوب
 قوردره انده حالني دريديم
 پادشاه طوطون اولدوردي ابي
 بجه دم برلقمه دكله كل بني
 يوخسه بولر بني قلده بوليدي
 درلني ايدم كنه درتني ايديار
 قورده انيكه نيله اغلدي
 يوسقم نيلور مسان اولدور
 ديار سويله روز اولدور غن ديوسور
 قوردر ايجنده ادم غماز اولم
 كوي قانتله ايشي ازار اولور
 طامودر غماز اولانك بوي
 بيزينه دعا ايلديار
 قورتنه ديدن سكا بوسفك بوي
 صفلامديك درتني ايلديار بني
 ديدن بكا اصره لامديك سن اوغلمي

يعقوب اول قورده اشارت ايلدي
 شوقدر كلدنك ديدن ديزينه
 يعقوب ابي كور حجاز اچيلدي
 كوي دستور قوردي اولقورتنه
 ديدن يعقوب انك چون ساردي
 يعقوب ايدز اوغلمي نچون يديك
 قورد ديدن والله بيمد بن ابي
 اني انك ابي چون بيزه حرام
 صحيف ابراهيم حقي چون بيمد
 باكه بهتان افيرا ايدن بولر
 يعقوبله اوغلناري حجاب اولور
 يعقوب اوغلان لوني ازارلدي
 قودشاز ضايغ ايدوب نتيديز
 دوندي يعقوب قورده ديدن سوله
 قورد ديدنيم **موردن كوشم**
 كلدنك ديدن كور نيلدي
 ابي باشلر طوله كلدنك كورنه
 يالهي بوكه سن دريل وور ديدن
 سويلدي سلام عليكم بايعقوب
 انك كلدنك شوقدره كلور
 صوجونه ايدنك نوتندي بوز كل
 بوينه الماديم انك قانيني
 شوبله مي صانديك بني پيام حرام
 باكه ايمان هيچ بلان سويلامديم
 نتيديوسه حق قيتنه بوله
 كه يعقوب كوردي تحيره كلور
 خيله لوسزه ايمش كورن ديدن
 بوي چاره قورد بهتان ايدنك
 نه كورسك باكه حالك دي ورتنه
 بنده قوداشني ياوي قلمشم

شام

عاد قاز دوعی قویو یا بنده اول
 شهر ایچنده بر معتبر وار ایدی
 شور دی اکادوشسک تعییر نی
 ووردی التوی معتبر در اکا
 قول دکلر اول سکا دولت اولور
 غنی اوله اصل اولادیک سنسک
 مالک اشندی بوی اولدی فراح
 انی اشندی قراری قلمای دنی
 بوکلندی بوردی اطر نی
 کتدی کنعان الیه جمله سنی
 وار دی کنعان کزکن بوندی
 داخی ای یار کون اول قول طوغر
 چونیم مالک بونی اشندی بودر
 تمام اولدی ای کینه طور دی اول
 اول وار دی کنعان الیه اول قویو پی
 قوش سنار مالک انی التو مالک

مطلب
 مالک ابن
 طوغاری
 یوسف
 سندن
 طوغار
 الی بل اول
 کرسنه
 کوردی
 بیان

کربکا امر سسک بکلیدیم
 زیدی یعقوب صبر ایلین بن بوکا
 یوسفک بر سلطان دور بکالیوار
 یعقوب ای اشینجک اغل دی
 هر کجه اول یهونه وار ایدی
 در دی یوسف بن خوشم باهم کجه
 الایوسف اغل دی هر زمان
 بن خوشم در سسک یاد بوفغان
 بر کشتی قویو کوشه کوله می
 تکر دی در مان ویر هر در تاولی
 دکلر امدی ایله بن بر خوش خبر
 وار ایدی بر مالک ای ای طوغر
 یازیر کینی بر کجه دوش کوزر
 کولندا اینوب کون بکینه کور هم
 صکر کولدن اوستنه در ز بکار
 غنورندن ای سقلیدیم
 یوسفم کینه و نه ریم بکا
 بوله سنان یتیمده دیوان کوز
یتیمش انجی یلمی یا کونی زیدی
 یوسفک حالن صورت کوز دی
 در یهونه اغل اول کوندر کجه
 در یهونه اغل سن ای جان
 در بابا ملک حر فی ایچوندر بوفغان
 یهونه یوسف حالنی بیله می
ویر صلوات عشقنه پیغمبره
 تفسیر ایچنده کوز اول معتبر
 مفسیر ایچنده اولور دی اول ار
 کیم کندن کنعان الیه و زر
 چیقان بیند او کونده طوز هم
 دوشورون انی سده قوی یار

مطلب
 مالک ابن
 طوغر صبر
 با زید کانی
 یوسف
 صانت

عادتم

کلدي کاروان فوندر اول قيوه
 بشير انده بارداخي ايچي آلبير
 گوران ائدي قيو دن شو ايچر
 دوه اور کوب کلدي بوکذ قيوه
 کهي چولدي ياتياي اکلش
 زير يوسف قوشيني لدير
 يوسف ائدي ايدي جبر ائيل
 عجا يور مسير سولاد کيل
 کور کور کندو کور سولاد
 کلدي کاروان قيو اغز نه غورر
 ايشه ياش چغقل قيو دن
 صالدي بشير قيوه بار داخي
 طوتدي بشير قوغاي چکه مز
 ايسه دخي طورن اتي چکر
 قوغه ديو چلدي ادم چکر
 کوردي بشير يوسف عقلي شتر

مطلب
 قيو دن
 چيق ديو
 يوسف کور کندو
 کاجير ائيل
 کلدي
 بيان

بشير ديديه مالک وار صوبه
 ضو حيقان قيو اغز نه وارر
 قوغه داخي ايلاري کچار
 بز ايش ائدي اتي کيم دوه
 کهي بوزن ييه سورب بونوش
 هب ائک عشقه خيران اولدير
 يا يوسف طور سکا اير ائدي حليل
 بجيلين خوب بولنر ديد کک
 چيق قيو دن کور يها کي نيلدک
 شمدني برفي قيوه ايب صر قلد
 بويه امر ايلدي سني بار دن
 طوتدي يوسف قوما دي ائدي اتي
 بزغلامه دخي چاغردني اول بو کز
 چکه چکه قيو اغز نه چقر
 طوقونان جانلري اور کور يقر
 کلدي گوران قيو اغز نه او شتر

مالک

مالک قلدني اشرار کلدي اول
 تکري ويزدي مالکي شاذ ايلدي
 يوسف قردشاري چقار ايدې
 کور ديار قيو دن کوران طومر
 گالباي قيوه چاغير ديار
 کلدي اول گوران سولاد يار
 ديدير بر قوومر قچمش ايدې
 قوه کلديک ارندي صبرا اتي بز
 کمن الما کز قوومر ويز يکز
 بوخسه صاحب قون ترهر بر بوزل
 قور قولار دن چغاقب ويز ديار
پلور ديدني يوسف قورقه سن
 ضرودي مالک يوسف نه سن ديدې
 يعني الله کز قوومر ديدې اول
 مالک ايدر هج بوقوله بکر مز

شاذ اولون استه ديمک بولدي اول
 اولده قولارني آزاد ايلدي
 نجه اولدي ديباني باقار ايدې
 حمله سني سکر ديشوب انده وارر
 يوسف بوما يوب چاغير ديار
 پس اولاد يوسف کز لاد يار
 گالباي بوقو يوب کير مشدي
 چقر وين قولومرني لدير يکز
 صاغ اسن سيز بولور کور وار يکز
 نعره اوروب جمله کوزي قيوه زر
 بتردي يوسف انر کورند يار
 بن بولار يک قولام دي سويله سن
 يوسف اولدم مالک قولوم ديدې
 يتي بويديکي سويلدي اول
 انر ايدر ائک ايچون بکر مز

قول نعا
 واسوه
 يشاعه

مطلب
 مالک بازر
 کان بن لغر
 يوسف کوي
 قاپ بوله
 ايسه قوناش
 لردن بيان

ديديار بولوب ايشيت نیده سسین
 الی ایغنی باغلیه سسین
 چنکه کیمک دیلدی مالک ای جان
 یوسف ایاق طوب اکر ایلدی
 ای حوجه بر حاجتم واردر سکا
 اول کنت لاله واروب کوزشم
 چوق طوز اتمک بچشم انریله
 ایرلعه قانلوب ساتناره
 بوزمه بقما این کیندناره
 دستورکله وارن بن اناره
 چونکه مالک دکلدی بوسوزدی
 دیلدی مالک یا یوسف وارمه اناره
 سنک انار قیمتنوزی نه یلور
 وردی دستور طوزدی اناره ورد
 بریدن بواوندن انار کلور
 بوی الوب ابراق آله کیده سسین
 کی صقین کیم بوی قاجرمیه سسین
 یوسنه بن دره یه دیدی همان
 مالکه یوار بن سسو یلدی
 بر ساعت دستور ویر سسین سکا
 ایرلیدر بر داخی هم بولشم
 نی وفا اولان شول بر انلاره
 طوز اتمک بیانه اتناره
 بکا دورلو دورلو قهر ایلدناره
 بکاشول جلاله کی قینناره
 یاندی اوزی طوله کلدی کوزدی
 شول سنی بدی بوله ساتناره
 یوسف ایلر جمله ایشیت کلور
 یوسفله وار دغنی انار کوزر
 وردی یوسف انار طابو قیاس

باعز انسپله الی ایدی
 بیز میله آنس طونون بویودی
 مالک ایدر بوقوی بکا ستک
 بولر ایلر ساتنیم کرا له سن
 قاجقندر اوغرو دور باغقادر
 مالک ایدر اوزم بن عیبیله
 آجه اتون باله یله بوقدور
 دیدیار هیهات اکا قتلانه زر
 فکر ایدر یوسف بها چوق دیه تو
 نیرا قردشیرندن قورق ایدی
 مالک ایدر اون بدی قلبا قجه وار
 کیم اون دورت کیمسی اون بیلد
 کیم ایلر همان بدی دید یار
 مالک ایدر باکه نامه یاره سسز
 یاز بن برشتی ورد یار بیته
 کوجو جلدن بویزه کلدی ایدی
 انک ایچون خوبو ایی خویدی
 مالک الی بها سینه سوزم طونک
 عیب واردر قولو مزای به سین
 عیب دید بیز بویکه اوچیدر
 الا سینه بوسوزم واردر هله
 قتلایر بیز ساکن او مده جوندلر
 نه بیز سسک و بیز ایی لر ز
 قورق مالک کوجم بتمز دیه در
 همان مالک انسه کنسه دیر ایدی
 شوکه و بیز سسز ایزم ای یار
 کیمسی بیز می در در
 نه بیسه الی بویوسفی ورد یار
 بوقلک حالنی بیله یاز سسز
 مالک صقلدی ایی یا قاسینه

دیدیار

ÖZ GEÇMİŞ

11 Kasım 1991 tarihi, Çankırı Merkez doğumluyum. İlk ve orta öğrenimi İsmet İnönü ilköğretim Okulunda, liseyi ise Çankırı 80.Yıl Cumhuriyet Lisesinde tamamladım. Lisans eğitimimi Beykent Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde 2015 yılında tamamladım. 2015 yılında da, Beykent Üniversitesi Eski Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans eğitimine başladım.

Gözde MERCAN

